

Tiia Komu ja Raija Kontunen

”JOSKUS VAIN KETUTTAA”
Nuorten koettu hyvinvointi Savonlinnassa

Opinnäytetyö
Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma YAMK

Toukokuu 2015

MAMK

University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

	Opinnäytetyön päivämäärä 21.05.2015
Tekijä(t) Tiia Komu & Raija Kontunen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma (Yamk)
Nimeke ”Joskus vain ketuttaa”. Nuorten koettu hyvinvointi Savonlinnassa	
Tiivistelmä Nuorten lisääntyvästä pahoinvoinnista ja polarisoitumisesta ollaan nykypäivänä huolissaan yhä enemmän, tällöin on noussut tärkeäksi ja ajankohtaiseksi tutkia nuorten hyvinvointia. Lainsäädännöllisesti ohjataan muun muassa kuntia huolehtimaan nuorten hyvinvoinnista ja selvittämään hyvinvoinnin tilaa sekä tarjoamaan erilaisia palveluita ja tukitoimia hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Nuorten hyvinvointi koostuu aineellisesta hyvinvoinnista, sosiaalisista suhteista sekä terveydestä. Opinnäytetyössämme tarkastelimme savonlinnalaisten nuorten kokemaa hyvinvointia arjessa ja vapaaajalla ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Tutkimustehtävänäimme oli selvittää millainen on nuorten kokema hyvinvointi Savonlinnassa ja onko nuorille tarjolla tarvittavia asioita, jotka tukevat nuorten hyvinvointia. Opinnäytetyömme on toteutettu kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmin survey-tutkimuksena. Tutkimus tehtiin Savonlinnan kolmen koulun 9 -luokkalaisille. Vastaajiksi valikoitui 15 vuotta täyttäneet 9.-luokkalaiset, koska he ovat elämässään nivelvaiheessa jatko-opintojen ja aikuisuuden välillä. Tutkimuksessa käytettiin tuloksien analyysissä pääsääntöisesti tilastollisia menetelmiä ja kyselylomake on koostunut sekä strukturoiduista että avoimista kysymyksistä. Kyselylomakkeen avoimet kysymykset tukivat tutkimusongelmaa. Avoimet kysymykset analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Kyselyssä kaikki kysymykset olivat vapaaehtoisia. Kyselyyn vastasi ydin Savonlinnan kolmen yläkoulun 9.-luokkalaisista 61 nuorta, joista tyttöjä oli 47 (77,0 %) ja poikia 14 (23,0 %). Nuorten vastauksissa tuli esille kavereiden ja ystävien merkitys hyvinvoinnille ja kuinka tärkeää nuorille on saada viettää rauhassa aikaa kavereiden kanssa jutellen. Nuoret kokivat myös vapaa-ajan viettopaikoissa puutteita ja toivoivatkin palveluiden keskittämisen keskustan sijaan palveluiden tulemistä lähipalveluiksi, oman kodin lähetyville. Nuorisotoiminnan markkinointi vaatii kehittämistä, sillä nuorten oli haastavaa antaa kehittämissideoita nuorisotyöhön, sillä nuoret eivät tienneet mitä kunnassa on tarjolla jo nyt. Tämä opinnäytetyö antaa tietoa tilaajalle Savonlinnan Seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry, joka ostopalveluna hoitaa toisen yhdistyksen kanssa Savonlinnan nuorisotyötä. Opinnäytetyömme avulla saadaan tietoa nuorisotoiminnasta nuorten keskuudessa sekä siitä, onko toiminta nuorten tarpeita vastaavaa.	
Asiasanat (avainsanat) Nuoruus, hyvinvointi, arjen hyvinvointi, elinolot, terveys, vapaa-aika	
Sivumäärä 87 + 1 Liite (9 sivua)	Kieli Suomi
Huomautus (huomautukset liitteistä) 1	
Ohjaavan opettajan nimi Pekka Penttinen	Opinnäytetyön toimeksiantaja Savonlinnan seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry

DESCRIPTION

	Date of the master's thesis 21.05.2015
Author(s) Tiia Komu & Raija Kontunen	Degree programme and option NGO and youth work Master of Humanities
Name of the master's thesis "Sometimes things just irritate you". Well-being experienced by young people in Savonlinna.	
Abstract Nowadays people are more and more worried about juvenile malaise and polarization, it has become important and timely to study juvenile well-being. Legislation instructs for example municipalities to take care of juvenile well-being and find out the state of well-being and provide different services and measures of support to maintain the well-being. Young people's well-being consists of material well-being, social relationships and health. In this thesis, we have examined young people's well-being in Savonlinna in their everyday life and free time and we have also studied factors which influence their well-being. Our aim was to examine the present state of young people's well-being in Savonlinna and if there are available enough measures that support juvenile well-being. Our thesis was based on a quantitative study and it was conducted as a survey to three schools' 9th grade students in Savonlinna. We selected 15 year-old students in the 9th grade, because they were in a critical situation between postgraduate studies and adulthood. In this survey, we have used statistical methods to analyse the results and our questionnaire was made up of structured and open questions. The open questions in the questionnaire support the research problem. The open questions were analysed with content analysis. All questions in the questionnaire were optional. 61 persons replied to the questionnaire. 47 (77.0 %) respondents were girls and 14 (23.0 %) were boys. Young people stressed in their answers the importance of friends to well-being and how important it is to young people to spend time with friends safely and just talk together. The young people were of the opinion that there were not enough places where they could spend their free time and they hoped that there would be more youth services close to their homes, not only in the city centre. The marketing of youth services needs improvement, because the young people had difficulties to come up with improvements ideas because they did not know what services there are available in the municipality at this moment. This thesis gives information to NuTu ry, by whom this thesis was assigned. The municipality of Savonlinna has outsourced youth services to NuTu ry and to another association. This thesis helps to obtain information about youth services among young people and also whether the operations match young people's needs.	
Subject headings, (keywords) Youth, well-being, living conditions, health, free time	
Pages 87 + 1 appendix (9 pages)	Language Finnish
Remarks, notes on appendices 1	
Tutor Pekka Penttinen	Master's thesis assigned by Savonlinnan Seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	1
2	NUORTEN HYVINVOINTI JA SEN EDISTÄMINEN.....	3
2.1	Nuorten hyvinvoinnin ohjausmekanismit	3
2.2	Nuoret hyvinvointiyhteiskunnassa	7
2.3	Savonlinna nuorten kasvuympäristönä	8
3	NUORTEN HYVINVOINTI JA SEN TUTKIMINEN	13
3.1	Mitä on hyvä elämä?	13
3.2	Allardt'n hyvinvoinnin malli.....	14
3.3	Hyvinvointi nuorten arjessa	16
3.4	Hyvinvoinnin tutkiminen	20
3.5	Arjen hyvinvoinnin tutkiminen.....	24
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	25
4.1	Tutkimustehtävä ja tutkimusongelmat	25
4.2	Tutkimusmenetelmät.....	28
4.3	Aineiston koonti	30
4.4	Aineiston analyysi.....	36
5	TUTKIMUSTULOKSET.....	37
5.1	Vastaajien taustatiedot	37
5.2	Elinolojen vaikutus nuorten hyvinvointiin.....	39
5.3	Terveyden merkitys nuorten hyvinvointiin.....	47
5.4	Vapaa-aika nuorten hyvinvoinnin tukijana	49
5.4.1	Ystävyys-suhteet ovat nuorille tärkeitä.....	52
5.4.2	Nuoret tarvitsevat vapaa-ajanviettopaikkoja	55
5.4.3	Nuorten ajatuksia nuorisotoiminnasta ja vaikuttamisesta.....	59
5.4.4	Onnellisuuden monet kasvot.....	62
6	POHDINTA	67
6.1	Keskeiset tulokset.....	67
6.2	Hyvinvointia tukevat tekijät.....	74
6.3	Kolmen kohdan toimenpideohjelma tilaajalle	76
6.4	Tutkimuksen luotettavuus ja hyödynnettävyys.....	78
	LÄHTEET	81

LIITE

1 Kysely savonlinnalaisille 9. -luokkalaisille

1 JOHDANTO

Valtaosalla suomalaisista menee hyvin. Nuoret ovat tyytyväisiä elämäänsä ja yli 80 prosenttia nuorista arvioi oman terveydentilansa hyväksi (Allianssi 2010, 5.) Enemmistö nuorista siis voi, käyttäytyy ja tulee toimeen hyvin (Eräranta & Autio 2008,8.) Viidesosalla nuorista menee kuitenkin aiempaa huonommin ja ongelmat kasautuvat heille (allianssi, 2010, 5). Ongelmat ilmenevät nuorten palveluiden ruuhkautumisena, vanhempien päihteiden käytön kasvuna, nuorten elämäntapaongelmina sekä koulutuksen ulkopuolelle jäämisenä (Eräranta & Autio 2008, 8). Suomessa on hyvinvointivaltion ihanne, jossa kaikille yhteiskunnan jäsenille pyritään lähtökohtaisesti takaamaan samankaltaiset olosuhteet ja palvelut, jolloin oletetaan kansalaisten olevan lähtökohdiltaan samankaltaisia ja heille tarjotut palvelut ovat samanvertaisia. (Bernelius & Vaattovaara 2013, 208.) Bernelius ja Vaattovaara (2013, 208) toteavat kuitenkin, että kyseinen näkemys on rakoilemassa tutkimustulosten valossa ja siihen tulisi kiinnittää huomiota.

Nuorten elinoloja tarkasteltaessa Pohjoismaisessa elinolututkimuksessa keskeisin käsite onkin hyvinvoinnin käsite. Hyvinvoinnin käsitteen määrittelyssä ei kuitenkaan vallitse yksimielisyys vaan sitä on lähestytty tutkimuksissa eri tavoin. (Eräranta & Autio 2008, 10.) Hyvinvoinnin tutkimista voi lähestyä taloudellisten indikaattoreiden, sosiaali-indikaattoreiden sekä ihmisten ajankäyttöä tutkimalla. Näissä hyvinvoinnin sisältö mittareissa on lähdetty liikkeelle siitä, että voidaan tehdä olettamuksia tekijöistä, joista hyvinvointi muodostuu. Hyvinvoinnin tutkiminen onkin haasteellista, sillä hyvinvointi on käsitteenä moniulotteinen. (Raijas 2008, 1.)

Nuorten hyvinvointi on ajankohtainen aihe niin arjessa, poliittisessa päätöksenteossa kuin tutkimuksessakin. Hyvinvoinnista puhuttaessa keskustellaan yleensä myös usein pahoinvoinnista, niistä todetuista puutteista hyvinvoinnissa. (Hohti & Karlsson 2013, 164.) Tässä opinnäytetyössä lähestymme hyvinvoinnin ilmiötä arjen hyvinvoinnin kautta. Ihmisten hyvinvointi syntyy arjessa ja muotoutuu henkilökohtaisena kokemuksena (Raijas 2008,1).

Opinnäytetyömme tutkimustehtävänä on tutkia millaiseksi nuoret kokevat oman hyvinvointinsa ja mitkä tekijät tukevat arjen hyvinvointia sekä millaisten vapaa-ajan tekijöiden avulla voidaan tukea nuorten hyvinvointia. Opinnäytetyömme tarkoituksena onkin selvit-

tää savonlinnalaisten 9.-luokkalaisten koettua hyvinvointia ja onko heidän elinympäristössään asioita, joita he tulevat nostamaan esiin. Tässä opinnäytetyössä annamme äänen nuorille, jotka toimijoina ja oman hyvinvointinsa asiantuntijoina voivat kertoa hyvinvoinnistaan oman elämismaailmansa kautta. Opinnäytetyömme aineisto muodostuu kolmen savonlinnalaisen yläkoulun 9.-luokkalaisille tehtävästä kyselystä. Käytämme näistä kolmesta koulusta nimitystä ydin-Savonlinnan koulut, koska koulut sijaitsevat keskeisesti Savonlinnan keskustan lähistöllä ja ovat varsinaiset yläkoulut ennen kuntaliitoksia, jolloin Savonlinnan liittyi Savonranta (2009), Kerimäki (2013) ja Punkaharju (2013).

Opinnäytetyömme tilaajana toimii Savonlinnan Seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry (NuTu ry). Opinnäytetyömme antaa tilaajalle tietoa savonlinnalaisten nuorten hyvinvoinnista sekä tuo tietoa siitä, vastaavatko tilaajan tarjoamansa palvelut nuorten tarpeisiin. Savonlinnan Seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry on perustettu 1992 ja on alueellinen nuorisotoiminnan yhteistoimintaelin, joka luo toimintamahdollisuuksia verkostoitumisen kautta nuoriso- ja työllistämiskentässä. NuTu ry toimii alustana julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyön kehittämiseksi sekä tuotettavilla palveluilla nuoriin ja välityömarkkinoihin kohdistuvissa toiminnoissa. Toimintaperiaatteina NuTu ry:llä ovat vuorovaikutus sidosryhmien kanssa, luotettava verkostokumppanuus ja jatkuva kehittäminen yhdistyksen resurssien puitteissa. NuTu ry:n arvoja ovat aktiivisuus, vastuullisuus ja suvaitsevaisuus. Perusnuorisotyön lisäksi NuTu ry:llä on monimuotoisia toimintoja ja työllistymiseen liittyviä kehittämishankkeita, jotka tukevat yhdistyksen toimintaa. Yhdistys tuottaa nuorisopalveluja Savonlinnan kaupungille ja Sulkavan kunnalle. Savonlinnan kaupungille yhdistys on tuottanut nuorisopalvelut kattavasti vuodesta 2000 lähtien. Nuorisotalo /- tilatoiminnan lisäksi yhdistys järjestää nuorille tapahtumia, leirejä sekä eri tukitoimintoja, jotka nivELYvät kiinteästi nuorisopalveluihin. NuTu ry tarjoaa myös yhteistyössä Savonlinnan kaupungin kanssa Etsivää nuorisotyönpalvelua. (Savonlinnan Seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry 2015.)

2 NUORTEN HYVINVOINTI JA SEN EDISTÄMINEN

2.1 Nuorten hyvinvoinnin ohjausmekanismit

Saaren (2011, 9) mukaan ”kansakunnan varallisuutta ja politiikan onnistumista mitataan kansalaisten hyvinvoinnilla”. Hyvinvointipolitiikalla tarkoitetaan yhteiskunnan eli valtion toimintaa, jolla tähdätään väestön hyvinvointiin. Toisin sanoen sen ylläpitämistä ja parantamista sekä suunnittelu- ja hallintojärjestelmää, joka panee toimeen hyvinvointietuudet ja palvelut. Hyvinvointipolitiikan avulla ohjataan yhteiskunnallisen toimeentulon järjestämistä sekä hyvinvointipalvelujen toteuttamista. (Niemelä 2010, 16.) Nykyinen hyvinvointipolitiikan käsite korvaakin aikaisemmin käytettyä sosiaalipolitiikan käsitettä, jonka alaisuuteen on kuulunut kansalaisten sosiaalinen turvallisuus, työntekijöiden työolot, peruspalveluiden järjestäminen ja yhteiskunnan perustoiminnot kuten perhe-elämä, asuminen, koulutus ja kulttuuri. (Niemelä 2010, 17.) Sosiaalipolitiikan käsitteen ohi on ajamassa jopa hyvän elämän politiikka ja onnellisuuspolitiikan käsitteet. Sosiaalipolitiikka eli hyvinvointipolitiikka onkin sekä hyvinvoinnin, hyvän elämän, elämänlaadun että onnellisuuden politiikkaa. Kuitenkaan yhteiskuntapoliittisesti onni ei ole riittävä käsite, vaikka se käsitteenä tukeekin hyvinvointiajattelua ja tiedolla kansalaisten onnellisuudesta on arvoa. Onni ja onnellisuus ovat lähellä tyytyväisyyden käsitettä, ja sen vastakohta, tyytymättömyys, onkin yksi yhteiskunnan kehityksen perusta. Hyvinvointipolitiikassa ei siis lähdetä liikkeelle onnen pohjalta, vaan asioita lähestytään ongelmien kautta, pyrkimyksenä poistaa hyvinvoinnin vajeita tai ehkäistä niiden syntyä. (Simpura & Uusitalo 2011, 131.)

1990-luvun alulle saakka hyvinvointivaltion ja tutkijoiden oli vaikeaa yhdistää koettu hyvinvointi osaksi hyvinvointipolitiikkaa (Ervasti & Saari 2011, 192). Kuitenkin vauraassa hyvinvointivaltiossa ihmisten elämä ei ole enää pelkkää selviytymistaistelua, jonka tavoitteena olisi perustarpeiden tyydyttäminen. Yhä enemmän ihmisten yksilöllisesti koettu eli subjektiivinen onnellisuus oman elämänhallintaan saa aiempaa enemmän painoarvoa. 2000-luvulla onkin huomattu, että resurssit ja koettu hyvinvointi kytkeytyvät toisiinsa joko suoraan tai välillisesti. Onnellisuuseroja voidaan vertailla ja politiikalla voidaan vaikuttaa myös koetussa hyvinvoinnissa ilmenneihin eroihin. (Ervasti & Saari 2011, 191–192.)

Suomalaisen yhteiskunnan kehitystä on voitu kutsua menestystarinaksi. 1800-luvun lopulla Suomi oli vain yksi Venäjän maakunta. Monet muut maat olivat sitä kehityksessä paljon edellä eikä Suomen itsenäisyydestä ollut tietoaakaan. Reilut sata vuotta myöhemmin pidetään Suomea monessa asiassa edellä kävijänä maailman maiden joukossa, tai jopa useimmissa mittareissa Suomi on kärkisijoilla. Tällainen myönteinen suomalaisen yhteiskunnan kehitys selittyy tutkijoiden mukaan erilaisten hyvinvointi-indeksien tarkastelun kautta. (Saari 2011, 19–20.) Suomen menestys erilaisissa kansainvälisissä tutkimuksissa on yleensä sitä parempi, mitä moniulotteisemmin hyvinvointia tarkastellaan. Suomi onkin yksi maailman parhaista maista ja sen yhteiskunnalliset haasteet ovat edistyneen, hyvinvoivan yhteiskunnan haasteita. (Saari 2011, 23.) Kuitenkin Suomen sisäisessä hyvinvoinnissa on eroja. Ennen suurta lamaa (1991–1994) Suomi oli tasa-arvoinen maa useimmilla käytettävissä olevilla mittareilla. Laman myötä Suomi koki nopeimman eriarvoistumisen tulojen ja varallisuuden osalta kaikista länsimaista. Vaikka suomalaisten hyvinvointi onkin tutkimusten mukaan edelleen kasvanut, on jouduttu nostamaan esiin sosioekonomisten ryhmien välisen eriarvoisuuden kasvava merkitys hyvinvoinnin kehitykselle. (Saari 2011, 23.)

Lapsia ja nuoria koskevaa hyvinvointitietoa on viime vuosina pidetty yhä tärkeämpänä yhteiskunnallisen päätöksenteon tukena, koska nuorten ikäryhmien pahoinvoinnista ollaan yhä enemmän huolissaan. Väestöryhmien sekä alueiden eriarvoistuminen ovat viimeisten vuosien aikana vakiintuneet yhteiskunnallisen kehityksen tunnuspiirteiksi. Hyvinvointipoliittisten ratkaisujen tekeminen onkin siirtynyt enemmän paikalliselle ja alueelliselle tasolle. Kunnat ovat joutuneet ottamaan yhä enemmän vastuuta muun muassa hyvinvointipalveluiden toteuttamisesta. (Komonen 2013, 23.) Kuitenkin, kun puhutaan alueellisista eroista, on huomattava, että erot ovat yksittäisten ihmisten välisiä. Yhden kunnan sisälläkin erot voivat olla todella suuria, kun kaikissa kunnissa on niin hyvin kuin huonosti voivia, elintasoltaan niin matalalla kuin korkealla olevia, erilaisista ongelmista kärsiviä ihmisiä. Alueelliset erot eivät ole siis ratkaisevia vaan pohjimmiltaan on kyse yksilöiden, ihmisten hyvinvoinnista. (Arajärvi 2003, 61.)

Lastensuojelulailla (417/2007), nuorisolailla (72/2006), terveydenhuoltolailla (1326/2010), perusopetuslailla (628/1998) ja kuntalailla (365/1995) ohjataan hyvinvoin-

nin edistämistä ja suojataan lasten ja nuorten oikeuksia. Lastensuojelulain (417/2007) mukaan lapsella on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun. Vastuu lapsen hyvinvoinnista on ensisijaisesti lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla (Lastensuojelulaki 417/2007). Lastensuojelulain 3. luvun 12§:n mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai useamman kunnan toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa ja se on otettava huomioon kuntalain (365/1995) 65§:n mukaista talousarviota ja – suunnitelmaa laadittaessa. Kuntien suunnitelmassa on Rousun (2008, 6) mukaan oltava tietoa muun muassa nuorten hyvinvointitilasta ja kasvuoloista sekä hyvinvointia edistävästä ja ongelmia ehkäisevistä toiminnoista ja palveluista. Lainsäädännöllisesti lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmiin on laaja perusta, ja kansainvälisillä sopimuksilla ja Suomen perustuslailla veloitetaan turvaamaan lapsen oikeudet ja ottamaan huomioon lapsen edun kaikesa yhteiskunnan toiminnassa. (Rousu 2008, 6.) Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tulee tarkastella vuosittain ja sen tavoitteiden toteutumista tulee seurata ja tarkentaa. Hyvinvointisuunnitelma ohjaakin osaltaan kunnan talousarviota ja suunnitelmien tekoa. (Rousu 2009, 13.)

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa 2012–2015 on kolme kärkitavoitetta: osallisuus, yhdenvertaisuus ja arjenhallinta (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2012, 6). Kehittämissuunnitelmassa arjenhallintaa tarkastellaan elämänhallinnan kautta, ja elämänhallinta jaetaan ulkoiseen ja sisäiseen. Tässä keskitytään ulkoiseen elämänhallintaan, jolla tarkoitetaan sitä, että lapsi- tai nuori kykenee ottamaan vastuuta elämästään, taloudestaan ja henkisestä hyvinvoinnistaan. Keskeisimpiä arjenhallinnanmahdollistajia onkin silloin koulutus, työllistyminen, terveys ja hyvinvointi. Kehittämissuunnitelmalla tavoitellaan sitä, että jokaisella lapsella ja nuorella on omista lähtökohdistaan riippumatta mahdollisuus saavuttaa täysi potentiaalinsa yksilönä, ryhmän jäsenenä kuin myös kansalaisena. (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma, 7.) Kehittämissuunnitelmassa korostetaan, että lasten ja nuorten hyvinvointi on kokonaisuus, jota tulee tarkastella poikkihallinnollisesti ja se edellyttää myös monialaista yhteistyötä paikallisilla tasoilla (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2012, 39). Paikallisella tasolla tapahtuvasta monialaisesta yhteistyöstä on säädetty nuorisolaissa. Nuorisolaissa (72/2006) 7a §:ssä kunnassa

toimivalla nuorten ohjaus- ja palveluverkostolla on neljä päätehtävää; 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista paikallisen päätöksenteon tueksi, 2) edistää nuorille suunnattujen palveluiden yhteensovittamista ja vaikuttavuutta, 3) suunnitella yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja 4) edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvää tietojen vaihtoa. (Nuorisolaki 72/2006.) Toimintojen saumaton yhteistyö tulee varmistaa ja monialaisella yhteistyöllä turvataan lasten ja nuorten palveluiden saatavuutta, riittävyttä, laatua sekä yhteensopivuutta (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2012, 40).

Komonen (2013, 14) jakaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurannan ja arvioinnin kohteet kolmeen kokonaisuuteen: 1.) lasten, nuorten ja heidän perheidensä hyvinvoinnin tila ja sen kehitys, 2.) lasten, nuorten ja heidän perheidensä käyttämien palveluiden toimivuus sekä lasten ja nuorten kasvuympäristön kehittyminen sekä 3.) erilaisissa ohjelmissa ja suunnitelmissa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen. Hyvinvointitieto tulisi Komosen (2013, 21) mukaan ymmärtää paitsi lapsia ja nuoria koskevan tiedon lisäksi myös lasten ja nuorten tuottamana subjektiivisena hyvinvointitietona. Puhe lasten ja nuorten hyvinvoinnista painottuu usein hyvinvoinnin vajeisiin ja puutteisiin. Lapsuus ja nuoruus nähdään usein riskeinä, joita pitää pyrkiä ennakoimaan, kontrolloimaan ja valvomaan, ja tämä liittyy vahvasti siihen miksi lapset ja nuoret nähdään vaaran ja uhan kautta. (Helavirta 2011, 21; Komonen 2013, 22.)

Hyvinvoinnin käsitteen tarkastelussa tulee ottaa huomioon sen kytkeytyminen yhtäältä yhteiskunnan rakenteellisiin tekijöihin sekä toisaalta ihmisen toimintaan. Se, miltä tasolta hyvinvoinninkäsitettä katsotaan, määrittää pitkälti sen käsittämistä ja sisältöä. Yhteiskuntatasolla hyvinvoinnista puhuttaessa puhutaan tällöin hyvinvointivaltiosta (welfare-state) sekä hyvinvointiyhteiskunnasta (welfare society). Yksilötasolla puhuttaessa puhutaan ihmisten hyvinvoinnista (well-being) ja elämässä menestymisestä (well-doing). Kuitenkin kansalaisten hyvinvointi toimii mittarina sille, että yhteiskuntakin voi hyvin. (Niemelä 2010, 16.)

2.2 Nuoret hyvinvointiyhteiskunnassa

Nuorisolain (27.1.2006/72) 2§ mukaan nuoriksi määritellään alle 29-vuotiaat. Kuitenkin arkielämässä tarkoitamme nuoruudella ikävaihetta lapsuuden ja aikuisuuden välillä (Alianssi 2014, 8). Nuorten elämismaailmat ja nuorisokulttuurit ovat muuttuneet aikakausiensa myötä aina oman aikansa näköisiksi. Jokaisen aikakauden nuoret luovat oman nuorisokulttuurinsa. Siihen vaikuttavat aika, paikka, nuoriso itse, yhteiskunta sekä vallitseva yleinen kulttuuri. (Pulkkinen & Kanervio 2014, 140.)

Nykyajan nuorten kulttuuria kutsutaan myöhäismodernistiseksi aikakaudeksi. Sen uusina piirteinä ilmentyvät moniarvoisuus, kaupallisuus, traditioiden murtuminen ja ennen kaikkea yksilöllistyminen. Nuorten epäyhteneväisyys näyttäytyy vahvasti nykyajan nuorissa. Nuorten elämät muotoutuvat erilaisista poluista, joita pitkin elämässä edetään. Osa poluista johtaa kulkijaansa toivottuun suuntaan ja osa taas johtaa vaikeakulkuisemmalle reitille. Polkujen valinnoissa ei ole kyse nuorten taidoista valita ”oikea” polku, vaan yhteiskunnallisten prosessien monimutkaisuus ja rakenteet asettavat reunaehdoja yksilöiden valinnoille. (Salasuo 2007, 13.) Nykynuoret ovatkin elämyshakuisia. He haluavat materiaa ja kokemuksia ja sitä on helppo saada sillä, kaikki on kaupan. (Pulkkinen & Kanervio 2014, 140.) Itsekkyyks nykynuorten keskuudessa kukoistaa, Pulkkinen ja Kanervio (2014, 140) ovatkin kiteyttäneet nykynuorten olevan ”kaikki tänne heti nyt” sukupolvea. Nyky-yhteiskunnassa nuorilta vaaditaan uudenlaista elämänhallintaa. Nuorten on omaksuttava tarvittavat taidot ja tiedettävä, miten tässä monimutkaisessa tieto yhteiskunnassa pärjätään (Salasuo 2007, 13).

Nykynuorten elintaso on taloudellisesti taantumasta huolimatta huomattavan korkea. Kuitenkin nykyajan kiireinen elämäntyyli ja satojen mahdollisuuksien valinnat aiheuttavat nuorille valtavia haasteita selviytyä ja ajavat nuorten ääripäät yhä kauemmaksi toisistaan. Toiset nuoret menestyvät ja elämä on kunnossa, toisille nuorille ongelmat kasautuvat eikä tukiverkostoa ole lähettyvillä. (Pulkkinen & Kanervio 2014, 141.)

Nuorten syrjäytyminen onkin nykyajan suuri huolen aihe. Nuorten syrjäytyminen ei ole vain yhden asian mukanaan tuoma tulos, vaan siihen vaikuttavat useat eri tekijät eri elämänalueilta, kuten kouluttautumiseen, työllistymiseen, toimeentuloon ja terveyteen liitty-

vät tekijät. Syrjäytymisellä tarkoitetaan pitkäaikaisen työttömyyden lisäksi sosiaalisten yhteyksien heikkoutta esimerkiksi omaan perheeseen ja yleistä sosiaalista eristäytymistä muista ihmisistä. Syrjäytyminen on usein epävakaa työuran, huonon osaamistason, pienituloisuuden, huonojen asuinolojen ja perheiden hajoamisen kaltaisten tekijöiden epäsuotuisten yhdistelmien tulos. Syrjäytyminen kuvaa valtavirrasta poikkeavien yksilöiden elämää. ”Normaalin elämän” saavuttamista vaikeuttaa yksilön tekemät valinnat. Siihen vaikuttavat myös työ- ja koulutusmarkkinoiden toiminta, hyvän asumisen ja terveydenhuollon saatavuus ja perhepolitiikka. Tätä normaalista ja tavanomaisesta elämästä poikkeavaa elämäntyyliä pidetään syrjäytymisenä. Syrjäytyneenä pidetään valtaväestöstä nähdessä olennaisesti huonommissa olosuhteissa elävää yksilöä. (Notkola ym. 2013, 51–56.)

Yhteiskunta asettaakin nuorille kovat vaatimukset aikuiseksi kasvamisessa. Nykyajan nuorilla on heikommat henkiset valmiudet aiempiin sukupolviin verrattuna selvitä nykyisessä murroksessa. Identiteetin rakentaminen on vaikeaa nykyisessä vaihtoehtoja täynnä olevassa yhteiskunnassa. Identiteetin rakentamisen tukena on harvoin vanhempia, sillä heidän hektisessä elämässä ei välttämättä ole aikaa, tai sukupolvien välinen ero on liian suuri, keskusteluihin nuoren kanssa. Myöhäismodernin yhteiskunnan nuorilla onkin saatavilla hyvät materiaaliset, mutta haastavat henkiset lähtökohdat oman elämän rakentamiseen. (Hämäläinen 2009, 16.)

2.3 Savonlinna nuorten kasvuympäristönä

Nuoren asumiskunta muodostaa nuorelle hänen välittömän asumisympäristönsä. Se koostuu kunnan tarjoamista erilaisista toiminnoista ja palveluista, kuten päiväkodeista, kouluista, leikkikentistä, jäähalleista, valaistuista kävelyteistä, nuorisotiloista sekä tuetuista bussivuoroista. (Kiilakoski 2008, 8.) Kiilakoski (2008, 8) toteaa kunnan olevan ”toisaalta lähiympäristö, toisaalta toimija, joka kunnallispoliittisilla ratkaisulla vaikuttaa lasten ja nuorten hyvän elämän edellytyksiin.” Luistelukenttien ylläpito, kirjastojen säilyvyys tai lastensuojelu kunnallispoliittisena päätöksentekona vaikuttaa nuorten arkeen monin tavoin. Lapset ja nuoret tulisikin nähdä kuntalaisina siinä missä muu väestö. (Kiilakoski 2008, 8, 10.) Itä-Suomen nuorisopuntarin (2013) mukaan 60 % itäsuomalaisista nuorista pitää omaa kotikuntaansa erittäin tärkeänä (Tapio & Liikanen 2013, 126). Kuitenkin 15–25-vuotiaista itäsuomalaisista nuorista lähes kaksi kolmasosaa aikoo asua ny-

kyisellä paikkakunnallaan vain muutaman vuoden ennen muuttoaan pois (Penttinen 2013, 30). Itä-Suomessa voidaan muuta Suomea huonommin monilla hyvinvoinnin mittareilla mitattuna. Heikko taloudellinen tilanne rasittaa kuntien taloutta ja vaikeuttaa peruspalveluiden järjestämistä. Tähän on taustalla heikko työllisyystilanne, syrjäytyminen, väestön ikääntyminen ja nuorten poismuutto. (Hämäläinen 2010, 31.)

Savonlinna on muuttotappiollinen kunta. Vuonna 2013 Savonlinna menetti 320 asukasta, mikä vastaa 0.9 % väkiluvun laskua (Lehto 2014). Lapsiperheiden osuus Savonlinnassa on vähenevä. Lapsiperheitä vuonna 2013 Savonlinnassa oli kaikista perheistä 32,5 % (Sotkanet 2015). Lapsiperheiden vähentyessä kunnan väestörakenne ikääntyy ja vanhusväestön osuus onkin kasvanut voimakkaasti viimeisten vuosien aikana (Virolainen 2009, 13). Savonlinnan haasteina on työttömyys, ja tätä myötä perheiden huonontunut taloustilanne. Savonlinnan seudulla vuonna 2012 lapsiperheiden pienituloisuusasteet olivatkin koko maan keskiarvoa suuremmat. Koko maan työttömyysasteen (kesäkuu 2014) ollessa 11,5 %, Savonlinnassa vastaava luku on 15,1 %. (Turtiainen & Hämäläinen 2014, 14.)

Nuorten haluun asua Itä-Suomessa vaikuttaa koulutus- ja työmahdollisuuksien lisäksi harrastusmahdollisuudet, asuinolot sekä yleinen ilmapiiri (Hämäläinen 2010, 30). Nuorten asettumiseen tietoisesti syrjäseudulle tarvitaan riittävät elinolomahdollisuudet, eli työtä ja asianmukaisia palveluja sekä motivaatio asua syrjäseudulla (Hämäläinen 2010, 35). Itäsuomalainen nuori viihtyykin paikkakunnallaan, kun hänellä on kavereita, opiskelupaikka ja turvallinen olo (Penttinen 2013, 30).

Savonlinalaisista 8. ja 9.-luokkalaisista nuorista 8,2 %:lla ei ole yhtään läheistä ystävää. 8. ja 9.-luokkalaisista nuorista 9,9 %:lla on keskusteluvaikeuksia vanhempiensa kanssa, eikä 55,9 % syö yhdessä perheen kanssa yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla. (Sotkanet 2015.) 17,8 % savonlinalaisista 8. ja 9.-luokkalaisista nuorista kokee myös vanhemmuuden puutetta. Nuorelle erityisen merkityksellisiä syrjäytymisen ehkäisemisen kannalta perheen lisäksi ovat kaveri- ja ystävyysuhteet. Ystävyysuhteiden merkitys korostuu nuoruusiässä entisestään. Nuoruusiässä kaveripiiri yleensä laajenee ja ystävien tuki ja ymmärrys korostuu, koska nuori on yleensä tässä vaiheessa eriytymässä omasta perheestään ja asioista keskustellaan mieluummin ystävien kesken kuin vanhempien kanssa. (Saastamoinen 2013.)

Savonlinnan hyvinvointiohjelman mukaan Savonlinnan vahvuutena ovat hyvät ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet (Turtiainen & Hämäläinen 2014, 4). Savonlinalaisista 8. ja 9.-luokkalaisista hengästyttävää liikuntaa korkeintaan kerran viikossa harrastaa 28,9 %, mikä on lähes kolmannes nuorista (Sotkanet 2015). Lasten ja nuorten aktiivisen ja turvallisen vapaa-ajan viettämisen takaamiseksi Savonlinnan hyvinvointiohjelmassa (2014, 13) korostetaan leikkipuistojen, päiväkotien ja koulujen piha-alueiden sekä muiden lähiliikuntapaikkojen takaamista. Savonlinalaisten nuorten liikkumista voidaan verrata nuorten vapaa-aikatutkimuksen 2013 tuloksiin, jonka vastaajista 86 % sanoo harrastavansa jotain liikuntaa. Tutkimuksen mukaan yleisintä liikuntaharrastus on 10 – 14 -vuotiaiden ikäryhmässä ja tutkimuksen mukaan osa lopettaa teini-iässä harrastuksen, mutta aloittaa harrastamisen 20 ikävuoden tienoilla uudelleen. Nuorten vapaa-aikatutkimuksessa 2013 nousee esille, kuinka eri tavalla nuoret mieltävät harrastamisen ja liikunnan. Osa nuorista on sitä mieltä, että he harrastavat liikuntaa vaikka heillä ei olisi-kaan harrastuksia. Nuorimmat tutkimukseen vastanneet hahmottivat harrastamisen järjestettynä tai ohjattuna, seuroissa tapahtuvana toimintana, mutta vanhemmat vastaajat käsittivät liikunnaksi muunkin toiminnan kuin ohjatun, kuten koiran ulkoiluttamisen. Tutkimuksessa nousi esille myös, että poikien seuraliikunta on aktiivisempaa, jolloin heillä on mahdollisuus tavata kavereitaan säännöllisesti. (Myllyniemi & Berg 2013, 20–21, 59–60.) Myllyniemi ja Berg (2013, 60) ovat todenneet tutkimuksessaan, että liikunnan harrastaminen on yleisempää isojen kaupunkien keskustoissa asuvilla lapsilla ja nuorilla ja harvinaisempaa puolestaan maaseutu ympäristössä asuvilla. He myös toteavat koulutustasolla olevan vahva yhteys liikuntaharrastuksiin, sillä liikuntaa harrastamattomia on eniten niiden keskuudessa, jotka eivät opiskele tai joilla ei ole peruskoulun jälkeisiä tutkintoja.

Nuotio (2010, 73) toteaa julkisten hyvinvointipalveluiden olevan tärkeitä puhuttaessa ongelmia kohdanneista nuorista ja heidän auttamisestaan. Nuorten kohtamat haasteet – epävakaisissa kotioiloissa päihteiden käyttöön ja ihmissuhdeongelmiin – ovat kysymyksiä, jotka edellyttävät lukuisten eri alojen ammattilaisten apua. Palvelujärjestelmän tarjoamalla tukitoimilla, hoidoilla, terapialla, etuuksilla ja neuvonnalla pyritään varmistamaan nuorten pysyminen koulu- tai työelämän piirissä. Vastaava ilmiö on havaittavissa myös Savonlinnassa. Nuorten hyvinvointi ei kuitenkaan rakennu pahoinvoinnin puutteeseen.

(Nuotio 2010, 73.) Nuorten arkinen hyvinvointi liittyykin Nuotion (2010, 74) mukaan nuoren kuulumiseen porukkaan eikä hänen tarvitse olla yksin, sekä siihen että nuorella on hyvät välit ainakin yhteen aikuiseen, ja nuorella on jotain mielekästä tekemistä tai harrastus. Nuorille tarjottavat hyvinvointipalvelut eivät nimestään huolimatta vahvista nuorten hyvinvoinnin tekijöitä, vaan ovat enemmän korjaavia palveluita vähentämällä ja poistamalla nuorten kokemaan pahaa oloa. Niinpä nuorten hyvinvoinnin lähteinä toimivatkin enneminkin harrastukset, kerhot ja muut vapaa-ajan viettotavat kuin edellä mainitut nuorten hyvinvointipalvelut. (Nuotio 2010, 74.)

Nuorten vapaa-aikaan kuuluu nuorisotoiminnan järjestämät palvelut. Savonlinnassa nuorisopalvelut toteutetaan ostopalveluna kahdelta nuorisotoimintaa tuottavalta yhdistykseltä. Savonlinnassa nuorisotoiminnan kustannukset ovat 14 € asukasta kohden, kun keskiarvo koko maassa on 27 € asukasta kohden. Vastaavasti Etelä-Savon keskiarvo nuorisotoiminnan kustannuksista on 27 € asukasta kohden. Liikunnan, urheilun, ulkoilun ja vastaavien toimintojen kehittämiseen ja tarjontaan käytetyt kustannukset ovat 61 € asukasta kohden. Ne ovat muuta maata pienemmät, sillä keskiarvo koko maassa on 75 € asukasta kohden. Näiden lisäksi tarkasteltaessa vapaa-ajan palveluita muun muassa kulttuuri- ja musiikki-palveluita on Savonlinnan panostus muuta maata pienempi. Ainoastaan teatteri-, tanssi-, ja sirkustoiminta (16 € asukasta kohden) sekä museo ja näyttelytoiminta (23 € asukasta kohden) ylittävät maan keskiarvot. (Kunnat.net 2015.) Museo ja näyttelytoiminnan tukeminen selittyy osaltaan Olavinlinnalla sekä Oopperajuhlilla.

Savonlinna ja sen seutukunnat ovat laatineet yhdessä lasten ja nuorten seudullisen hyvinvointiohjelman 2015–2018, jossa on myös kuntakohtaisia lisäyksiä Enonkoskelta, Savonlinnasta ja Sulkavalta. Savonlinnan hyvinvointiohjelma noudattaa lastensuojelulain (417/2007) mukaisia ohjeita, jossa kunnan on laadittava suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Tällä seudullisella hyvinvointiohjelmalla on tarkoitus tuoda lasten ja nuorten ääni mukaan kunnalliseen päätöksentekoon. Savonlinnan hyvinvointiohjelman tekoon on osallistunut useita toimijoita kuten varhaiskasvatuksen, sivistys-, nuoriso-, vapaa-aika-, ja kulttuuritoimen sekä sosiaalitoimen ja ympäristöalan asiantuntijoita. Savonlinnan seudun vahvuuksina ja mahdollisuuksina nähdään muun muassa hyvät ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet, yhteistyön toimiminen eri tahojen kanssa sekä yhteistyön kehittäminen. Heikkouksina ja

uhkina seudulla nähdään muun muassa kasvava työttömyys, perheiden haasteet vanhemmuudessa ja tukiverkostojen puuttuminen sekä pitkien välimatkojen vaikeuttama palveluiden käyttö, jolloin seudun eri alueet asettuvat eriarvoiseen asemaan. Hyvinvointiohjelmassa onkin asetettu tavoitteeksi muun muassa aktiivisen ja terveellisen elämän ja asuinympäristön varmistaminen, vanhemmuuden vahvistaminen, päihteettömyyden edistäminen sekä lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen ja koulu- ja opiskelu edellytysten kehittäminen. Savonlinnan hyvinvointiohjelman toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. (Turtiainen & Hämäläinen 2014, 3-4.)

Ensisijainen vastuu nuorten hyvinvoinnista ja kehityksen tukemisesta on vanhemmilla. Viranomaisilla, jotka toimivat nuorten ja perheiden kanssa, on tehtävänä tukea vanhempia kasvattajina ja auttaa tarvittaessa. Nuoret viettävät suuren osan ajastaan perusopetuksen ja toisen asteen opetuksen kehitysympäristöissä sekä käyttävät muita palveluja ja osallistuvat monenlaiseen vapaa-ajan toimintaan. Kunnat järjestävät itse, yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai hankkimalla palveluja muilta tuottajilta, nuorten käyttämiä palveluja. Palveluita tuottavat useat tahot, kuten opetus-, sosiaali-, terveys-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimet sekä näiden lisäksi järjestöt, yksityiset yritykset ja seurakunta. (Perälä ym. 2013, 121–122.)

Perälän ym. mukaan (2013, 122) sosiaali- ja terveyspolitiikassa painotetaan eri tahojen vastuuta ja toimia, joilla vahvistetaan edistäviä ja ehkäiseviä palveluja. Niissä korostetaan muun muassa vanhemmuuden vahvistamista, varhaista huolenaiheiden tunnistamista ja tuen antamista sitä tarvittaessa. Keskimääräisesti lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi ovat parantuneet, mutta osalla menee entistä huonommin. Vaikeinta on niillä, joilla on alkanut kasaantua huono-osaisuuden riskitekijöitä jo ennen syntymää. (Perälä ym. 2013, 122.) Puhutaan nuorten polarisaatiosta, jossa enemmistö nuorista voi ja tulee toimeen kohtuullisen hyvin, jopa erinomaisesti, mutta osalla nuoria on yhä enemmän erilaisia ongelmia, pahoinvointia sekä vahingollista käyttäytymistä. Nämä ongelmat ilmenevät nuorten erityispalveluiden ruuhkautumisena, vanhempien päihteiden käytön ja köyhyyden kasvuna, nuorten omina elämäntapa- ja terveysongelmina sekä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäämisenä. (Eräranta & Autio 2008, 8.)

Monimutkaisten ongelmien puuttumiseen edellytetään korjaavia palveluita ja erityisiä tukitoimia (Perälä ym. 2013, 122). Kuinka näitä palveluita kunnissa pystytään järjestämään lähivuosina, ei vielä voida tietää, mutta siihen vaikuttaa vahvasti monien kuntien tiukka taloudellinen tilanne. Perälän ym. mukaan (2013, 133) nuorten terveyteen ja hyvinvointiin tulisi panostaa kunnissa, ja tulevaisuutta ajatellen se olisi kannattava investointi. Savonlinnassa on tehty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka sisällöltään jää vajavaiseksi eikä siinä kerrota konkreettisia toimenpiteitä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Olisi tärkeää, että konkreettiset toimenpiteet kirjoitettaisiin ohjelmaan, jotta niihin kunnan talousarviota suunniteltaessa varattaisiin rahaa ja näin edistettäisiin lasten ja nuorten hyvinvointia Savonlinnassa. Ennaltaehkäisevään työhön panostaminen olisikin kunnalta kannattava investointi pitkällä tähtäimellä puhuttaessa nuorten hyvinvoinnista.

3 NUORTEN HYVINVOINTI JA SEN TUTKIMINEN

3.1 Mitä on hyvä elämä?

Mitä on hyvä elämä? Hyvinvointitutkimuksen peruskysymyksiä on ymmärtää, mikä ja mitä on hyvä elämä. Tutkijat ovat pohtineet, onko olemassa yhtä universaalia evolutiivisesti valikoitunutta, kaikkien jakamaa hyvää elämää, vai lukuisia erilaisia ja kulttuurisidonnaisia hyviä elämiä. Osa tutkijoista on myös sitä mieltä, ettei hyvää elämää voida edes määritellä, ja sen vuoksi sen pohtiminen on monikulttuurisessa maailmassa hukkaan heitettyä aikaa. Kulttuurit ovat tässä ajatuksessa liian erilaisia ja ihmisten ajatukset hyvästä elämästä eroavat toisistaan paljonkin, sekä yhteisiä nimittäjiä on vähän, jotta voitaisiin etsiä yhteneväisyyksiä. Kuitenkin monet tutkijat uskovat, että erilaisista kulttuurisista tekijöistä huolimatta hyvälle elämälle ja hyvinvoinnille olisi olemassa yhteinen perusta, joka pohjautuu biologiseen ajatteluun ja siihen että kaikilla ihmisillä on yhteisiä henkisen autonomian ja terveyden kaltaisia tarpeita. (Saari, 2011, 11–12.)

Hyvinvoinnin ajattelun synnyssä voidaankin palautua jo Sokrateen ja Aristoteleen pohdintoihin onnellisuudesta ja hyvästä elämästä (Niemelä 2010, 16). Aristoteleen mukaan edellytys ihmisen hyvälle elämälle on ihmisen hyveellisyys. Aristoteleen mukaan onnellisuus ei ole hetkellinen subjektiivinen olotila, vaan se kehittyy elämässä, kun ihminen toi-

mii oikein eli hyveellisesti. Aristoteleen mukaan hyveitä ovat esimerkiksi luonteenhyveet, kuten oikeudenmukaisuus ja rauhallisuus, sekä käytännöllinen järki, jonka avulla ihminen osaa valita parhaiten hyvää elämää edistävän toiminnan ja oikean ratkaisun käytännön tilanteissa. Kuitenkin hyveellistä toimintaa ei voida yleismaailmallisesti määritellä, sillä jokaisessa tilanteessa hyveellinen teko riippuu vallitsevista olosuhteista. (Nivala 2006, 74.)

Hyvinvointia pohdittaessa on hyvä kiinnittää huomiota myös hyvän elämän institutionaalisiin edellytyksiin. Hyvän elämän sisältöä voidaan määritellä ja sitä voidaan mahdollistaa instituutioilla kuten koulutuslaitoksella ja terveydenhuollolla. Vaikka ihmisten elämäntavoitteet ovat eriarvoisia ja erilaisia, voi ihmisen näkemys hyvästä elämästä toteutua hyvinvointi-instituutioiden mahdollistamana. (Saari 2011, 12.) Hyveiden kehittymiseen tarvitaan kasvatusta, sillä hyveissä oleellista on järjen käyttäminen oman toiminnan ohjaamisessa, joka on lapsilla kehittymätöntä. Kasvatuksen hyveisiin tulee siis alkaa varhaisessa lapsuudessa ja jatkua aina aikuisikään saakka. Kansalaisten kasvatuksessa merkittävässä osassa ovat perheet. Kuitenkin tietyssä vaiheessa kasvatusta siirrytään pois perheeltä yhteiskunnalle, koska perheestä ei välttämättä löydy enää hyveellisen toiminnan esimerkkiä, joten yksityistä kasvatusta perheessä tulee täydentää julkisella kansalaiskasvatuksella. Aristoteleen mukaan kontrollin tarkoituksena on pohjimmiltaan varmistaa, että kansalaisten omien etujen tavoittelu ei hallitse elämää, vaan sitä ohjaa pyrkimys koko yhteisön hyvään elämään. (Nivala 2006, 75–76.)

3.2 Allardtin hyvinvoinnin malli

Hyvinvoinnin tarkastelua on aikojen saatossa katsottu monista eri näkökulmista. Pohjoismaisessa tutkimuksessa ja hyvinvoinnin tarkastelussa Allardtin (1976) teoriassa on yhdistynyt tarve- ja resurssiperusteiset hyvinvoinnin ajattelunmallit. Allardtin (1976) mukaan hyvinvoinnin aste määräytyy tarpeen tyydytyksen asteesta. Tarpeilla tarkoitetaan ihmisen perustarpeita, ja niiden tyydyttämättä jättäminen merkitsee huonoja olosuhteita. Onnellisuudella taas tarkoitetaan ihmisen subjektiivisiin elämyksiin liittyvää kokemusta omasta onnellisuudestaan. Tässä huomataankin että hyvinvointi on objektiivisempi kategoria kuin onnellisuus. Ihminen on oman onnensa paras arvioija, kun taas ihmiset voivat erehtyä ja olla epä tietoisia omista tarpeistaan. Allardtin mukaan hyvinvoinnin käsitejär-

jestelmään kuuluu myös käsitepari elintaso- ja elämänlaatu. Elintaso koostuu persoonattomista ja aineellisista resursseista, joiden avulla yksilö pystyy ohjaamaan elinehtojaan. Tällaisia resursseja eli tarpeita ovat muun muassa tulot, asunto ja työllisyys. Elämänlaatua kuvaaviksi tarpeiksi taas voidaan määrittellä sosiaaliset ja itsensä toteuttamisen tarpeet. (Allardt 1976, 32–33.)

TAULUKKO 1. Allardt'n käsitteiden nelikenttä (1976, 33)

	Hyvinvointi	Onnellisuus
Elintaso	Aineellisiin ja persoonattomiin resursseihin perustuva tarpeen tyydytys	Subjektiiiviset tunteet ja kokemukset yksilön materiaalisista ja ulkoisista elinehdoista
Elämänlaatu	Ihmisten välisiin ihmisen ja yhteiskunnan sekä ihmisten ja luonnon suhteisiin perustuva tarpeen tyydytys	Subjektiiiviset tunteet ja kokemukset suhteesta ihmisiin, luontoon ja yhteiskuntaan

Allardt'n (1976, 35) mukaan hyvinvoinnin katsotaan siis koostuvan sekä elintasosta että elämänlaadusta ja oletetaan, että molempia voidaan mitata, ja molempien tutkimisessa voidaan käyttää sekä objektiivisia että subjektiivisia kriteereitä. Allardt (1976, 38) on määritellyt ihmisten hyvinvoinnin tarpeet kolmeen arvoluokkaan: elintaso (having), yhteisyysuhteet (loving) ja itsensä toteuttamisen muodot (being). Allardt'n hyvinvointitutkimuksissa havainnoidaan näiden kolmen arvoluokan 12 osatekijää. Elintason (having) osatekijät ilmaisevat niitä asioita, joita jokainen tarvitsee. Elintaso tarkasteltaessa otetaan huomioon seuraavia asioita: tulot, asumistaso, työllisyys, koulutus ja terveys. Yhteisyysuhteissa (loving) on kyse ihmisten tarpeesta kuulua jäsenenä johonkin sosiaalisten suhteiden verkostoon ja toveruuden tarpeesta. Yhteisyysuhteissa huomioidaan seuraavia asioita: paikallisyhteisyys, perheyhteisyys sekä ystävyysuhteet. Itsensä toteuttamisen muodoissa (being) tarkastellaan arvonantoa, korvaamattomuutta, poliittisia resursseja sekä mielenkiintoista vapaa-ajan toimintaa. (Allardt 1976, 39–40, 43, 50.)

3.3 Hyvinvointi nuorten arjessa

Allardt (1976) tavoin Raijas (2008) huomio arjen hyvinvointia tutkittaessa tarve- ja resurssiperusteiset hyvinvoinnin ajattelunmallit. Raijas (2008, 13) toteaa hyvinvoinnin muodostuvan pääsääntöisesti kolmesta osa-alueesta, jotka ovat aineellinen hyvinvointi, terveys ja sosiaaliset suhteet. Hyvinvointi konkretisoituu ja näyttäytyy Raijaksen (2008, 13) mukaan ihmisten tavallisessa arjessa. Ihmisten hyvinvointia voidaan lähestyä elinolosuhteiden, resurssien ja arjen toiminnan kautta. Arki on elämää, joka muodostuu ansio-työstä tai opiskelusta, elämästä kotona ja harrastuksista. Arki koostuu toiminnoista erilaisissa ympäristöissä, joissa ihmiset toimivat joko yksin tai vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Resursseja ja erilaisia hyödykkeitä tarvitaan arjen toiminnassa. Hyvinvoinnin tavoittelemisen arjen toiminnassa on tarpeiden tyydyttämistä, ja olennaisia tarpeita ovat ne, jotka auttavat arjen sujumisessa. (Raijas, 2011, 243.)

Jotta nuorten hyvinvointia ja sen tukemista voidaan pohtia, on hyvä ymmärtää nuorten elämismaailmaa. Penttisen (2007, 257) mukaan nuorten elämä koostuu eräänlaisesta arkipäivän tapahtumien yksilöllisestä kokonaisuudesta, jonka sisältöä ulkopuolisen voi olla vaikea ymmärtää ja hahmottaa. Yksilötasolla elämä on kuitenkin sisäisen logiikan jäsentämä, johdonmukainen ja mielekäs. Nuoren elämässä monet erilaiset ja jopa ristiriitaiset asiat kilpailevat merkityksellisyydessään nuoren ajankäytössä tämän arjessa. Penttisen (2007, 257) mukaan Schütz (1972) jakaa nuoren elämismaailman kahteen vaikeasti luokiteltavaan osaan. Yksilöllisessä osassa on itsenäinen tulkintakehys ja sosiaalisessa osassa on yksilöiden välillä jaettava osa. Nuori tulkitsee todellisuuttaan oman elämishistorian ja kulttuurisen kontekstin kautta ja rakentaa käsityksen itsensä ja ympäristön suhteen. Nuoren toiminta arkielämässä pohjautuu subjektiiviseen näkemykseen ja omaan käsitykseen elämäntilanteestaan kuten harrastusten mielekkyydestä tai koulun merkityksestä. (Penttinen 2007, 258.)

Hyvinvointia mitataan usein objektiivisilla mittareilla, mutta ihmisillä on hyvin subjektiivinen näkemys hyvinvoinnista (Raijas 2011, 244). Subjektiivinen kokemus ja näkemys hyvinvoinnista nojautuvat sen hetkiseen elämäntilanteeseen ja liittyvät aina asianomaisen mielen sisältöihin, kokemuksiin tai haluihin (Lagerspetz 2011, 84–85). Raijaksen (2008,

13) mukaan ihminen on itse oman hyvinvointinsa asiantuntija. Ihmisten lisääntynyt yksilöllisyys vaikuttaa yleiseen hyvinvointinäkemykseen ja rikkoo sitä.

Hyvinvointia voidaan tarkastella Veenhovenin (2000, 5-7) jaottelulla eri ulottuvuuksiin, jotka ovat asuttava ympäristö (livability of the environment), yksilön elämäkyky (life-ability of the individual), ulkoisen elämän hyödyt (external utility of life) ja sisäisen elämän arvostus (inner appreciation of life). Näitä ulottuvuuksia Veenhoven (2000, 6) tarkastelee nelikentässä, joka muodostuu tarkasteltaessa ristiin ulottuvuuksia elämän mahdollisuudet – toteutunut elämä sekä ulkoiset ominaisuudet – sisäiset ominaisuudet.

TAULUKKO 2. Four qualities of life. (Veenhoven 2000, 6)

	Outer qualities	Inner qualities
Life changes	Livability of environment	Life-ability of the person
Life results	Utility of life	Appreciation on life

Taulukkoa tulkitaan siten, että alarivillä olevilla ulottuvuuksilla arvioidaan toteutunutta elämää ja ylärivin ulottuvuudet ymmärretään mahdollisuuksina ”hyvään elämään”. Vasen sarake osoittaa yksilön ympäristöön eli sosiaalisiin, taloudellisiin ja ekologisiin elinoloihin, kun taas oikea sarake kohdistuu yksilön ominaisuuksiin. (Veenhoven 2000, 5-7.) Veenhovenin (2000, 33–34) mielestä hyvinvoinnin ja hyvä elämän mittaamisessa olisi hyvä ottaa huomioon koko esitetyn nelikentän eri laadut, sillä merkitystä lopulta on sillä kuinka kauan ja onnellisesti ihminen elää.

Raijas (2008, 13) on tiivistänyt Veenhovenin (2000) ajatukset siten, että ympäristön ominaisuudet liittyvät vallitseviin elinoloihin ja yhteisössä noudatettaviin arvoihin ja yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet pohjautuvat ihmisen psykofyysiseen tilaan ja osaamiseen sekä hänen omiin arvoihinsa ja asenteisiinsa. Yksilön hyvinvointiin vaikuttavat fyysinen ja henkinen terveys sekä luottamus omiin toimintamahdollisuuksiin ja kykyihin. Hyvin-

voinnin kokemukseen liittyy mitä ihminen ylipäättään arvostaa ja pitää elämässä tärkeänä. (Raijas 2008, 13.)

Taulukon 3 Elämän puitteet luovat rajat ja mahdollisuudet yksilön elämälle, mutta ne eivät välttämättä siirry suoraan todelliseen käytännön elämään. Voi tulla häiriötekijöitä, jotka vaikeuttavat elämää, jolloin elämä muuttuu huonommaksi kuin mitä puitteet mahdollistaisivat. Ihmisen elämä voi kuitenkin muuttua paremmaksi kuin mitä voidaan ennustaa olemassa olevista puitteista. (Raijas 2008, 13.)

TAULUKKO 3. Elämän puitteet Veenhovenin (2000) mukaan. (Raijas 2008, 13)

	Ympäristö	Henkilö
Elämän puitteet	Ekologiset, sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuriset elinolosuhteet	Elämässä selviämiseen tarvittavat resurssit <ul style="list-style-type: none"> • fyysinen ja psyykinen terveys • tiedot ja taidot
Elämän todellisuus	Hyvän elämän arvot <ul style="list-style-type: none"> • ympäristö • kulttuuri • kollektiivinen vastuu • moraali 	Elämän arvostaminen <ul style="list-style-type: none"> • oma toiminta

Perustana ihmisten kokemalle hyvinvoinnille ovat elinoloja kuvaavat tekijät, kuten kotitaloustyyppi, asuinpaikka, tulot, varallisuus ja kestokulutustavaroiden omistus. Resursseja ovat tulot ja varallisuus, aika, terveys, tiedot, taidot ja sosiaalinen pääoma. Ympäristön tarjoamat puitteet, elinoloista ja yksilön ominaisuuksista vaikuttavat resurssien määrään, hallintaan ja niiden mahdolliseen hyödyntämiseen. Yksilön kokema resurssien riittävyys riippuu myös näistä kaikista edellä mainituista tekijöistä. (Raijas 2008, 13.) Saatavilla olevilla tuloilla kotitaloudessa hankitaan hyödykkeitä tarpeiden ja halujen tyydyttämiseksi, mutta kulutusmenot eivät kerro hyvinvoinnin toteutumisesta. Tiukka taloudellinen

resurssi voi määritellä valintoja omien mieltymysten sijaan. Pitkällä aikavälillä kaikki hyödykkeet eivät paranna hyvinvointia. Ihmisten ajankäytöllä ajatellaan olevan merkitystä hyvinvointiin, ja mitä se pitää sisällään ja millainen se on rakenteeltaan. Lisääntyneellä vapaa-ajalla uskotaan kasvattavan hyvinvointia. Mutta runsas vapaa-aika ei ole kaikille myönteinen asia, kuten esimerkiksi työttömälle tai vanhukselle. Työttömyys esimerkiksi heikentää koettua hyvinvointia, kun menetetään sosiaalinen yhteisö, ja taloudellinen turva heikkenee. Erilaisilla sosiaali-indikaattoreilla kuvataan ihmisten henkilökohtaisia resursseja, kuten koulutus ja terveydentila, jotka mahdollistavat erilaisia valmiuksia suorittaa arjen toimintoja, mutta eivät kerro hyvinvoinnista kuin yhdeltä osa-alueelta. (Raijas 2011, 244–245.)

Länsimaissa ihmiset pystyvät tyydyttämään perustarpeensa hyvin, koska yhteiskunnalliset olosuhteet ovat vakaat, ja ihmisten elintaso on yleisesti korkea. Kuitenkin ihmisten pahoinvointi on lisääntynyt. Osittain se johtuu siitä, että hyvinvoinnin toteutuminen ei nykyisin ensisijaisesti liity eloonjäämisen kannalta välttämättömien perustarpeiden tyydytykseen. Hyvinvoinnissa on keskeistä aineellisten olosuhteiden sijaan yhteisöllisyys ja elämän merkityksellisyys. (Raijas 2011, 245.) Stutzer ja Frey (2010, 688) tuovat artikkelissaan esille kuinka niillä ihmisillä, joilla on paremmat taloudelliset tulot, on enemmän mahdollisuuksia hankkia juuri niitä materiaalisia asioita, joita haluavat eniten. Stutzerin ja Freyn (2010, 688) mukaan pidetään itsestään selvänä, että isommat tulot ja kulutustasot tarjoavat paremman hyvinvoinnin. Stutzer ja Frey (2010, 699) toteavat kuitenkin, että teollisuusmaissa ihmiset eivät tule onnellisemmiksi ajan saatossa huolimatta taloudellisen kasvusta.

Vaikka ihmisen hyvinvointia tutkittaisiin yksilön kannalta, ei häntä voida erottaa kokonaan toiminnassaan siitä ympäristöstä, jossa hän elää. Ihmisen arjen toiminnot ovat päivittäin tiiviissä vuorovaikutuksessa niin mikroympäristön elinolojen kuin makroympäristön institutionaalisten rakenteiden kanssa. Kulttuurin muokkaamien ja ympäristössä valitsevien olosuhteiden vaikutuksesta riippuu yksilön tekemät valinnat, monien toimintojen suorittaminen ja hyödykkeiden hankinta. Hyvinvoinnin subjektiiviseen kokemiseen vaikuttavat yksilön käsitykset omista vaikutusmahdollisuuksista toimintaympäristössä sekä koettu luottamus yhteiskunnan muihin toimijoihin ja turvallisuuteen. Oleellista on ihmi-

sen näkemys omasta kyvykkyydestä ja kuinka hyvin hän tuntee pystyvänsä olemaan tasa-vertainen toimija yhteiskunnan muiden toimijoiden kanssa. (Raijas 2008, 15.)

Nuoren hyvinvointi rakentuu monen tekijän kautta, ja perusta ihmisen myöhemmälle hyvinvoinnille syntyy nuoruudessa. (Komonen 2013, 21–22.) Myllyniemi (2008, 19) nostaa esille, kuinka tärkeä merkitys lapsuuden ja nuoruuden kasvuolosuhteilla on myöhemmälle kehitykselle ja terveydelle. Nuorten polarisaatioon ja siihen ajatukseen liittyy hyvinvoinnin ja pahoinvoinnin ulottuvuuksien kasautuminen. Voidaan nähdä ylisukupolvista prosessia pahoinvoinnin ja huono-osaisuuden kasautumisessa, sillä kodin sosiaalinen perintö välittyy Myllyniemen (2008, 19) mukaan nuoren omaan elämään, ja huono-osaisuus tavallaan periytyy. Komonen (2013, 13) tuo esille kuinka lasten ja nuorten hyvinvointi on jatkuvan arvioinnin, tuen, ohjauksen ja kontrollin kohteena. Painoarvo nuorten hyvinvointi kysymyksissä on noussut johtuen väestökehityksestä, jolloin väestön ikääntyminen ja muut muutokset haastavat yhteiskuntaa luomaan edellytyksiä, joiden avulla mahdollisimman moni nuori eri ikäluokista selviytyy ja on valmis tuottavaan työelämään (Komonen 2013, 13).

Tässä opinnäytetyössä tarkastelemme hyvinvointia nuorten arjen ja vapaa-ajan kautta. Hyvinvointia tarkastellaan yksilön näkökulmasta subjektiivisen hyvinvoinnin kannalta. Koska yksilöä ei voida erottaa siitä ympäristöstä, jossa hän elää, emme voi sivuuttaa objektiivista hyvinvointia, vaan myös sitä tulee tarkastella opinnäytetyössämme. Objektiivinen hyvinvointi antaa meille taustatietoa hyvinvoinnin rakentumisesta, mutta subjektiivinen hyvinvointi kuvaa sitä, miten nuoret kokevat oman hyvinvointinsa. Objektiivisen hyvinvoinnin tarkasteleminen yläkouluikäisten nuorten kohdalla ei anna riittävää kuvaa nuorten elinolojen merkityksestä heidän hyvinvoinnilleen, sillä opinnäytetyömme kohde- nuoret elävät huoltajiensa asettamien ja tarjoamien resurssien mukaisesti, eivätkä siten pysty itse vaikuttamaan muun muassa asumismuotoonsa.

3.4 Hyvinvoinnin tutkiminen

Hyvinvointitutkimuksella on pitkät perinteet, mutta Suomessa on hyvin vähän määritelty hyvinvointikäsitettä eri ikäryhmien, kuten nuorten näkökulmasta. Suomessa on tutkittu nuorten hyvinvointia empiirisesti paljon, mutta nuorten hyvinvoinnin käsitteellistä määrit-

telyä on tehty melko vähän. Hyvinvoinnin käsitettä voidaan pitää melko ikäneutraalina terminä, jota sovelletaan eri ikäryhmiin. Vornanen (2010) lähestyy kirjoituksessaan nuorten hyvinvointia turvallisuuden näkökulmasta. Nuorelle keskeinen kysymys on se, minne kuuluu ja onko paikkaa yhteisössä, esimerkiksi kaveriporukassa. Nuoren elämässä paikka on konkreettinen alue tai tila, kuten asuinalue tai koulu. Sen voi ymmärtää Vornanen (2010) mukaan myös henkisenä tilana, vapauden ja turvallisuuden kokemuksena. (Vornanen 2010, 51–52.)

Hyvinvointia voidaan tarkastella objektiivisena ja subjektiivisena hyvinvointina. Objektiivisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan ulkoisia ehtoja, joita pyritään määrittelemään ja arvioimaan. Pyykkösen (2012, 54) mukaan objektiivinen hyvinvointi ymmärretään Pohjoismaissa tyypillisesti elinolojen ja aineellisen hyvinvoinnin kautta. Subjektiivisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan ihmisen omaa kokemusta ja arviota hyvinvoinnista. Nuorelta voidaan kysyä, mitkä ovat hänen elinolojen ja olosuhteiden keskeisiä hyvinvointitekijöitä ja millaisia resursseja hän tarvitsee hyvinvointinsa toteuttamiseen. Perinteisesti resursseina on pidetty terveyttä, perhettä ja sosiaalisia suhteita, työllisyyttä ja työolosuhteita, taloudellisia resursseja, tietoa ja koulutusmahdollisuuksia, asumista, vapaa-aikaa ja kulttuuria, poliittisia resursseja ja osallistumisen mahdollisuuksia sekä sosiaalista turvallisuutta. (Vornanen 2010, 52.)

Pyykkösen (2012, 48) mukaan subjektiivisen hyvinvoinnin tutkimuksen historia alkaa onnellisuuden tutkimuksesta. Subjektiivisen hyvinvoinnin käsitteen alle sijoitetaan yleensä tyytyväisyys ja onnellisuus (Pyykkönen 2012, 47). Pyykkösen (2012, 47) mielestä subjektiivisen hyvinvoinnin kanssa on käytetty käsitteitä onnellisuus, koettu hyvinvointi, tyytyväisyys sekä tietystä mielessä elämänlaatu. Angner (2011, 18–19) nostaa esille kirjoituksessaan, että subjektiivisen hyvinvoinnin tutkiminen on lähtöisin 1960- ja 1970-lukujen sosiaali-indikaattori-liikkeestä ja taustalla oli kritiikki, joka kohdistui talouteen perustuviin indikaattoreihin. Sosiaali-indikaattori-liikkeessä kehiteltiin myös subjektiivisia, yksilön näkökulmaan perustuvia mittareita ja Angnerin (2011, 19) mukaan tutkijoiden käsitys muuttui kritiikin alla ja hyvinvointi alettiin nähdä yksilön kokemuksena.

On olemassa erilaisia lähestymistapoja, kun tutkitaan nuorten hyvinvointia. Ne voivat painottaa esimerkiksi elämänlaatua, jotain tiettyä hyvinvoinnin aluetta, terveyttä tai kehi-

tystä. Nuorten hyvinvointia voidaan tutkia myös erilaisissa konteksteissa kuten esimerkiksi tutkia hyvinvointia koulussa. Konteksti voi olla väljä kehikko ja tutkimukseen osallistuvien kriteerinä tai varsinaisena tutkimuksen kohteena. (Vornanen 2010, 53.) Tässä opinnäytetyössä nuorten hyvinvoinnin tutkimisen kontekstiksi valikoitui nuorten vapaa-aika. Kun nuorten hyvinvointia arvioidaan, käytössä on kansallisia mittareita, joista tunnetuin on Nuorisosiain neuvottelukunnan ja Nuorisotutkimusverkoston julkaisema nuorisobarometri. Barometri koostuu sekä nuorten arvoja ja asenteita käsittelevistä teemoista että työhön ja koulutukseen liittyvistä perusteemoista. Barometrissä on myös ajankohtaisia vaihtuvia teemoja. Tuotettu tieto barometrissä on laadultaan nuorisoiäköpolvea koskevaa, kulttuurista henkeä ja ajan kuvaa valaisevaa. Nuorten hyvinvointia arvioitaessa on käytössä myös sisällöltään laajempi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttama kansallinen Kouluterveyskysely. Kysely tuottaa tietoa muun muassa nuorten elinoloista, kouluoloista, terveydestä ja terveystottumuksista sekä kunnallisesta oppilas- ja opiskelija-huollosta. (Penttinen 2010, 47.)

Kun lähdetään kehittämään nuorten hyvinvointi-indikaattoreita, on painopiste usein tietynlaisten riskitekijöiden, kuten syrjäytymisen osoittimien luomisessa, jotta saataisiin tietoa ongelmista ajoissa. Haasteena tulevaisuudessa on, että toistettavat mittarit eivät välttämättä tunnista uutta tietoa ja sellaisia heikkoja tai vahvoja signaaleja, jotka olisivat nuorten näkökulmasta tärkeitä heidän sen hetkisen tilanteensa tai tulevaisuutensa kannalta. Vornanen (2010, 53–54) nostaa esille kysymyksen, että painotetaanko lasten ja nuorten hyvinvoinnin tutkimuksissa negatiivisia hyvinvoinnin vajeita ja uhkatekijöitä vai nähdäänkö hyvinvointi myönteisten tekijöiden kautta. Nuorten hyvinvoinnin tutkimisessa onkin tärkeää se, miten nuoruusikäinen väestö mielletään. Ikäryhmien valinnan ja ryhmitelyn kriteerit voivat tulla muun muassa kouluasteista tai lainsäädännön ikärajoista. On kuitenkin tärkeää, että mietitään millaisesta normatiivisesta ja ikäsidonnisesta ilmiöstä hyvinvointitarkastelussa on kyse ja pystytäänkö tavoittamaan tietyn ikäryhmän sisäistä ja eri ikäryhmien välistä vaihtelua. (Vornanen 2010, 53–54.) Tätä opinnäytetyötä varten olemme luoneet omat hyvinvointia kuvaavat indikaattorit, jotka pohjautuvat tämän opinnäytetyön teoriataustaan, ja ne on esitetty tutkimusmenetelmät luvussa.

Lasten hyvinvointiin sisällytetään toimijuus ja autonomia. Lasten määritelmä hyvinvoinnista sisältää positiivisen lähestymistavan hyvinvointiin, joka ilmenee onnellisuutena ja

turvallisuutena erityisesti ihmissuhteissa. Autonomisuus ja toimijuus merkitsevät vapautta toimia ja tehdä valintoja arjen tilanteissa. Autonomiia tukevat turvalliset ja pysyvät suhteet aikuisiin. Toimijuus on vapautta toimia omana itsenä ja tehdä moraalisesti kestäviä valintoja. Nuorten kannalta on tärkeää löytää alue, jossa onnistuu ja kokee olevansa hyvä. Nuorten toimijuus liittyy vahvasti heidän elämänpiireihin ja yhteisöihin, joissa nuoret toimivat. Onkin tärkeää tarkastella nuorten hyvinvointia, löytää ne keskeiset elämänalueet ja yhteisöt, jotka ovat merkityksellisiä nuorille. Vornanen (2010, 55) tuo esille kuinka nuorten toimijuus on paitsi konkreettista toimintaa ja tekemistä, myös toimintaa, jolla ei ole erityistä merkitystä itsessään. Osana nuoren kokemusmaailmaa on oleminen ja toiminta kaveripiirissä ja niiden kautta muodostuu tunne yhteisöön kuulumisesta. Vaikka toiminta näyttäytyisi ulkopuoliselle päämäärättömänä, on sillä merkitystä sosiaalisen toimintakyvyn kehittymiselle. Nuorille toiminta on itsensä toteuttamista ja ihmisenä kasvamista. (Vornanen 2010, 54–56.)

Nuorten toiminnan lisäksi hyvinvoinnin tarkastelussa voidaan katsoa turvallisuutta, jotta on vähän tarkasteltu hyvinvoinnin yhteydessä. Nuoret tarvitsevat aikuisien kautta tulevia resursseja hyvinvointiaan varten ja eroavat näin aikuisväestöstä. Nuoret eivät voi myöskään tehdä turvallisuuden kannalta tärkeitä valintoja ja muuttaa esimerkiksi asuinpaikkaa ja ihmissuhteitaan yhtä vapaasti kuin aikuiset. Lapset ja nuoret ovat perustellusta syystä erityisen suojelun kohteena ja heidän turvallisuuttaan ja hyvinvointiaan pyritään varmistamaan. YK:n lasten oikeuksien periaatteiden toteutuminen voi johtaa parhaimmillaan koettuun hyvinvointiin ja ilmenee onnellisuutena, tyytyväisyytenä ja turvallisuutena. Edellytyksiä onnellisuudelle tuovat hoito ja suojelu yhdessä osallisuuden ja kuulumisen kanssa. Resursseilla on sekä välitön ja että välillinen merkitys nuoren hyvinvoinnille. Välitön vaikutus voi olla esimerkiksi heikko ravitsemus tai vaatetus, jopa köyhyys. Välillinen merkitys voi muodostua taloudellisen ahdingon vaikutuksista vanhempien jaksamiseen ja sitä kautta heidän mahdollisuuksiin toimia vanhempina. Hyvinvoinnin kannalta tärkeää on kotiolosuhteet, turvallinen ja pysyvä paikka ja ympäristön laatu. On tärkeää, että nuori kokee tunteen ”kodista”, jossa voi rentoutua, saada huolenpitoa ja jonne voi sijoittaa omat tärkeät tavarat. Hyvinvointia heikentävät turvattomuus ja pelot. Turvallisuutta lisäävät muut ihmiset, erityisesti vanhemmat, jotka voivat suojella sekä turvalliset paikat ja olosuhteet. Kun nuori kokee arvostusta vastavuoroisissa suhteissa muihin ihmisiin, on se osa hänen hyvinvointinsa muodostumista. (Vornanen 2010, 56–59.)

Vornanen (2010, 58) toteaa, että subjektiivinen kokemus hyvinvoinnista voi merkitä tietynlaista onnellisuutta, turvallisuutta, tyytyväisyyttä elämään. Turvallisuus on subjektiivisen hyvinvoinnin osatekijä ja se liittyy sisäiseen, koettuun turvallisuuteen, kokemukseen asioiden pysyvyydestä ja jatkuvuudesta. Nuori tarvitsee siis uskoa asioiden jatkuvuuteen, jotta hän voi kestää muutoksen tuomat paineet. Nuorilla turvallisuus voi liittyä sisäiseen tasapainoon ja luottamukseen, koettuun turvallisuuteen, mutta se voi liittyä myös arvioon ulkoisista turvallisuus- ja hyvinvointitekijöiden tilasta. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä kuinka suojassa nuori on erilaisilta vaaratekijöiltä. (Vornanen 2010, 56–59.)

3.5 Arjen hyvinvoinnin tutkiminen

Eri tieteenalat huomioivat eri asioita tutkittaessa ihmisten hyvinvointia. Hyvinvoinnin kokemiseen vaikuttavat sekä elinolot että henkilökohtaiset ominaisuudet. Eri tieteenalojen kesken on selkeä jako subjektiiviseen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Psykologiassa korostetaan hyvinvoinnin kokemisen olevan yhteydessä erilaisiin psykologisiin prosesseihin kuten odotuksiin ja haluihin. Sosiologit puolestaan keskittyvät henkilöiden taustamuuttujien kuten koulutuksen, sosiaalisen aseman sekä sosiaalisten suhteiden merkitykseen. (Raijas 2008, 11.) Useissa tutkimuksissa hyvinvoinnin on katsottu muodostuvan kokonaisuudesta, johon vaikuttavat läheiset perhesuhteet, taloudellinen turvallisuus, yhteisöllisyys, ystävät, terveys sekä henkilökohtainen vapaus ja arvot. Hyvinvoinnin tutkimus kertoo yhteiskunnassa vallitsevasta tilasta ja arvoista. Varsinaisen hyvinvoinnin tutkimisen lisäksi lukuisat tilastot ja rekisterit tarjoavat tietoa ihmisten ja koko yhteiskunnan hyvinvoinnin osa-alueista. (Raijas 2008, 4.) Nämä kaikki kuvaavat sitä, miten monimuotoisesta ilmiöstä on kyse.

Hyvinvoinnin katsotaan yksimielisesti muodostuvan kolmesta pääosa-alueesta joita ovat aineellinen hyvinvointi, terveys sekä sosiaaliset suhteet. (Raijas 2008, 13.) Ihmisten hyvinvointi syntyy arjessa ja muotoutuu henkilökohtaisena kokemuksena. Tämän tutkimiseksi tulisi selvittää kuinka ihmiset käytännössä pyörittävät arkeaan ja miten he kokevat tämän. (Raijas 2008, 1.) Raijas (2008, 15) rajaa arjen hyvinvoinnin tutkimuksen teon ihmisen objektiivisten elinolojen ja toiminnan tuottamana hyvinvointina tietyssä elinympäristössä. Nämä objektiivisesti mitattavissa olevat elinolot luovat perustan yksilön toimin-

nalle. Arjen hyvinvoinnin tutkimuksessa kohteena on siis yksilö, sillä tutkimuksen kohteena on yksilön hyvinvoinnin henkilökohtainen näkemys ja kokemus, koska hyvinvoinnin sisältö ja kokemus ovat yksilöllisiä ja niiden kokeminen voi yksilölläkin vaihdella ajassa. Vaikka arjen hyvinvoinnin tutkimuksessa tarkastellaankin yksilöä, ei yksilöä voida kuitenkaan erottaa siitä yhteisöstä, jossa hän elää, vaan tutkimukseen tulee ottaa mukaan myös yksilön toimintaympäristö, joka ulottuu kodin seinien ulkopuolelle. Arjen hyvinvoinnin tutkimisessa on otettava huomioon myös yksilön käsitykset omista vaikutusmahdollisuuksistaan, luottamus yhteiskunnan muihin toimijoihin sekä yksilön näkemys omasta kyvykkyydestään toimia yhteiskunnan tasavertaisena jäsenenä. (Raijas 2008, 15.)

Raijaksen (2008) mukaan arjen hyvinvoinnin tutkimisessa keskitytään siis yksilön hyvinvoinnin näkemykseen, joka saadaan tarkastelemalla yhteenkuuluvuutta, sosiaalista arvostusta ja itsensä toteuttamista. Arkielämään kuuluu eläminen yhteiskunnan eri toimijoiden – koti, markkinat ja julkinen sektori -ympäristössä. Ihminen haluaa tuntea kuuluvansa yhteisöön tietyn roolinsa ja asemansa kautta ja osallistua itseä kiinnostaviin toimintoihin. Hyvinvoinnin kokemiseen vaikuttaa edellisten lisäksi myös ympäristön tarjoamat puitteet ja yksilön tyytyväisyys niihin. Ihmisen tulee myös luottaa läheisiinsä ja ympärillä oleviin ihmisiin, sekä omiin kykyihinsä. Näiden lisäksi yksilö haluaa yhteiskuntatasolla kokea voivansa olla vapaa ja pystyä vaikuttamaan asioihin omassa elinympäristössään. Arjen hyvinvoinnin tutkimisessa Raijaksen (2008) mukaan terveyttä ei oteta huomioon kuin välillisesti, mutta sitä ei voida kokonaan sivuuttaa, koska sillä on merkittävä vaikutus yksilön fyysisien ja psyykkiseen toimintakykyyn. (Raijas 2008,16–17.) Opinnäytetyösämme haluammekin tuoda esille monipuolisesti edellä mainittuja arjen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimusongelmat

Nuorten lisääntyvästä pahoinvoinnista ja polarisoitumisesta ollaan nykypäivänä huolissaan yhä enemmän, jolloin on noussut tärkeäksi ja ajankohtaiseksi tutkia nuorten hyvinvointia. Lainsäädännöllisesti ohjataan muun muassa kuntia huolehtimaan nuorten hyvinvoinnista ja selvittämään hyvinvoinnin tilaa, sekä tarjoamaan erilaisia palveluita ja tuki-

toimia hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Salasuon (2007, 13) mukaan nuorten elämään vaikuttavat yhteiskunnan monimutkaiset prosessit ja rakenteet sekä nuorten yksilöllistyminen, moniarvoisuus ja traditioiden murtuminen. Näin ollen nuorten elämä koostuu nopeasti muuttuvista asioista ja monista vaihtoehdoista.

Opinnäytetyömme painottuu työelämään ja sen kehittämiseen paikallisella tasolla Savonlinnassa. Vilkan (2007a, 13) mukaan tutkimustarpeita säätelevät käytännönläheisyys, työelämälähtöisyys ja ajankohtaisuus. Tutkimuksemme mielenkiinto onkin silloin esimerkiksi uusien sovellusten luominen tutkimuksen avulla tai tuotetun tutkimustiedon soveltuvuuden tutkiminen käytännössä. Työelämälähtöinen tutkimus kohdistuu enemmän käytännölliseen ja soveltavaan tutkimukseen, jonka tarkoituksena voi olla esimerkiksi tuottaa ja kehittää toimi- ja ammattialan palveluja. (Vilka 2007a, 13–14.)

Nuorten hyvinvointi on yksi nuorisopolitiikan keskeisistä teemoista. Yleensä nuorten hyvinvointiin aletaan kiinnittää huomiota vasta sitten, kun hyvinvointi on kääntynyt pahoinvoinniksi ja ongelmat ovat kasvaneet suuremmiksi. (Tietoa nuorista 2015.) Kuntien velvollisuutena on huolehtia lasten ja nuorten hyvinvoinnista kunnassa. Kunnan palveluita suunniteltaessa onkin lain (8 §) mukaan kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja nuorten tarpeisiin ja toivomuksiin, joista tulee ottaa myös selvää lapsilta ja nuorilta itseltään. Kunnan laatiman hyvinvointisuunnitelman avulla pyritäänkin vähentämään lasten ja nuorten ongelmia ja eriarvoisuutta. (Rousu 2009, 8.) Nuorten hyvinvointi tietoa on Savonlinnassa kerätty kouluterveyskyselyillä joka toinen vuosi. Niiden tuloksia pystytään hyödyntämään oppilaitoksissa kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi, kunnissa hyvinvointisuunnitelmien laadinnassa sekä valtakunnallisesti politiikkaohjelmien seurannassa ja arvioinneissa. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2015.)

Tässä opinnäytetyössä tutkimme nuorten kokemaa hyvinvointia arjen hyvinvoinnin näkökulmasta nuorten vapaa-ajan kontekstissa. Haluamme opinnäytetyöllämme saada selville, miten nuoret kokevat oman hyvinvointinsa Savonlinnassa, ja tarjotaanko tarvittavia asioita, jotka tukevat nuorten hyvinvointia. Tämä opinnäytetyö antaa tietoa tilaajalle (Savonlinnan Seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry), joka ostopalveluna hoitaa toisen yhdistyksen kanssa Savonlinnan nuorisotyötä. Opinnäytetyömme avulla Savonlinnan Seudun Nuoriso-

toiminnan Tuki ry (NuTu ry) saa tietoa omasta toiminnastaan nuorten keskuudessa sekä siitä, onko toiminta nuorten tarpeita vastaavaa.

Tutkimuskysymyksiä olemme muotoilleet näistä lähtökohdista ja olemme halunneet tarkastella nuorten kokemaa hyvinvointia positiivisten asioiden kautta eikä niinkään ja pahoinvoinnin ja ongelmien kautta, jota useammin käytetään tutkittaessa nuorten hyvinvointia. Tutkimusongelmamme on muodostunut hyvinvoinnin teoriasta ja nuorten arjen hyvinvoinnista, jolloin se on seuraavanlainen:

1. TUTKIMUSONGELMA 1: Millaiseksi nuoret kokevat oman hyvinvointinsa?

Nuorten hyvinvointi koostuu Raijaksen (2008, 13) mukaan aineellisesta hyvinvoinnista, sosiaalisista suhteista ja terveydestä. Hyvinvointiin vaikuttavat fyysinen ja henkinen terveys sekä luottamus omiin toimintamahdollisuuksiin ja kykyihin. Hyvinvoinnin kokemukseen liittyy, mitä ihminen ylipäättään arvostaa ja pitää elämässä tärkeänä. (Raijas 2008, 13.) Veenhoven (2000, 5-6) jakaa hyvinvoinnin käsitteen neljään ulottuvuuteen, jossa on yksilön asuttava ympäristö sekä yksilön elämän kyky että ulkoisen elämän hyödyt ja sisäisen elämän arvostus. Tämä tarkoittaa sitä, että vallitseviin elinoloihin ja yhteisössä noudatettaviin arvoihin liittyvät ympäristön ominaisuudet, ja nuoren omat ominaisuudet liittyvät nuoren psykofyysiseen tilaan ja osaamiseen sekä hänen omiin arvoihinsa ja asenteisiinsa. (Raijas 2008,13.)

Keskeisintä tutkimuskysymystämme tarkentavaksi ja teoriataustasta nousseista hyvinvointia koskevista aiheista, rajasimme tutkimusongelman seuraavanlaisiksi kysymyksiksi:

TUTKIMUSONGELMA 2: Mitkä tekijät tukevat arjen hyvinvointia?

TUTKIMUSONGELMA 3: Millaisten vapaa-ajan tekijöiden avulla voidaan tukea nuorten hyvinvointia?

Tutkimuskysymyksiä avulla haluamme selvittää millaiseksi savonlinnalaiset 9. - luokkalaiset nuoret kokevat oman hyvinvointinsa ja mitkä tekijät heidän arjessaan tukevat heidän hyvinvointia. NuTu ry on kiinnostunut kehittämään omaa työtään nuorisotoiminnan sektorilla ja kuulemaan vastaako heidän tarjontansa nuorten tarvitsemia palveluita.

Tähän opinnäytetyömme pyrkii antamaan vastauksen selvittämällä nuorilta, millaisten vapaa-ajan tekijöiden avulla nuorten hyvinvointia voidaan tukea. Nuorten arkinen hyvinvointi liittyykin Nuotion (2010, 74) mukaan nuoren kuulumiseen porukkaan eikä hänen tarvitse olla yksin sekä siihen että nuorella on hyvät välit ainakin yhteen aikuiseen ja nuorella on jotain mielekästä tekemistä tai harrastus. Nuorille tarjottavat hyvinvointipalvelut eivät voimista nimestään huolimatta nuorten hyvinvoinnin tekijöitä, vaan ovat enemmänkin korjaavia palveluita vähentämällä ja poistamalla nuorten kokemaa pahaa oloa. Niinpä nuorten hyvinvoinnin lähteinä toimivatkin enemmän harrastukset, kerhot ja muut vapaa-ajan kuin nuorten hyvinvointipalvelut. (Nuotio 2010, 74.)

Vornasen (2010, 51) mielestä nuorten näkökulmasta keskeisin asia on, että minne nuori kokee kuuluvansa ja onko hänellä paikkaa yhteisössä, esimerkiksi kaveriporukassa. Hyvinvointia voidaan tutkia objektiivisesti tai subjektiivisesti ja tässä opinnäytetyössämme lähestymme nuorten arjen hyvinvointia subjektiivisesta näkökulmasta. Lasten määritellyssä hyvinvointia sisältää se Vornasen (2010, 55) mukaan myönteisen lähestymistavan, joka sisältää onnellisuuden ja turvallisuuden kokemuksia ihmissuhteissa. Lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyy autonomia ja toimijuus, jota tukevat pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet. Nuorten toimijuus liittyy vahvasti niihin elämämpiireihin ja yhteisöihin, joissa nuoret toimivat. Siksi onkin tärkeää nuorten kannalta löytää alue, jossa onnistuu ja kokee olevansa hyvä. (Vornanen 2010, 55.)

4.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyömme on toteutettu kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmin survey-tutkimuksena. Opinnäytetyö toteutetaan kyselyn avulla, joka tehdään ydin-Savonlinnan kolmen koulun 9.-luokkalaisille. Survey -tutkimuksen keskeisenä menetelmänä on aineiston kerääminen kyselyn avulla. Survey -termillä tarkoitetaan sellaisia kyselyn tai haastattelun muotoja, joissa aineisto kerätään standardoidusti ja kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen perusjoukosta. (Hirsjärvi ym. 2007, 188.)

Vilkan (2007a, 73–74) mukaan kyselylomake on tavallisin kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä käytetty aineiston keräämisen tapa, ja se soveltuu hyvin suurelle ja hajallaan olevalle joukolle ihmisiä. Etuna kyselylomakkeen käytössä on, että vastaaja jää anonyy-

miksi, mutta riskinä on alhainen vastausprosentti (Vilka 2007a, 74). Kyselytutkimuksella saadaan yleistettävää tietoa tehokkaasti suuremmaltakin joukolta ja mielestämme kysely soveltui tutkimuksemme tarkoitukseen hyvin, kun halusimme saada vastauksia ydin Savonlinnan kolmelta koululta. Heikkilän (2014, 45) mukaan tietokoneavusteiset menetelmät kyselytutkimuksissa ovat yleistyneet, jolloin kysymykset ovat useammin paperilomakkeen sijaan tietokoneen kuvaruudulla. Internetlomakkeiden avulla kerätyt vastaukset saadaan suoraan tilasto-ohjelmaan käsittelyä varten, ja saadaan tulostajakaumat raporttina. Kyselylomakkeen suurimmista virheiden aiheuttajista on kysymysten muoto, jolloin kysymykset on hyvä suunnitella huolellisesti. Huonosti suunniteltu tai puutteellinen tutkimuslomake voi tärvellä tutkimuksen. (Heikkilä 2014, 45.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa vaaditaan ilmiön tuntemista, jolloin tiedetään mitkä tekijät vaikuttavat ilmiöön, ja niiden tunteminen on edellytys kvantitatiiviselle tutkimukselle. Kananen (2011, 12) mukaan kvantitatiivinen tutkimus on usein tekijöiden eli muuttujien mittaamista, niiden suhteiden välisten vuorovaikutusten laskemista ja tekijöiden esiintymisen kvantitatiivista laskemista. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkittavan ilmiön tekijät modifioidaan muuttujiksi, joita käsitellään tilastollisin menetelmin. (Kananen 2011, 13.) Vilkan (2007a, 49) mukaan kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä soveltuu tutkimuksiin, joissa tilastollisesti halutaan yleisesti kuvailla jotakin asiaa tai kuvailla, missä määrin joku asia on muuttunut, tai missä määrin jokin asia vaikuttaa johonkin toiseen asiaan. Kvantitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on selittää ihmisen toimintaa tilastollisesti, kausaalisesti ja teknisesti. (Vilka 2007a, 49–50.) Kananen (2008, 10) toteaa, että kvantitatiivinen tutkimus pyrkii yleistämään, jossa aineisto on saatu mittauksen tuloksena ja sitä käsitellään tilastollisin menetelmin. Tavoitteena mittaamisessa on tuottaa perusteltua, luotettavaa ja yleistettävää tietoa (Kananen 2008, 10). Tässä tutkimuksessa pyrimme tuottamaan yleistettävää tietoa nuorten arjen hyvinvoinnista. Tutkimuksemme pyrimme tilastollisesti selittämään nuorten hyvinvointia tukevia asioita.

Koska kvantitatiivisessa tutkimuksessa pyritään yleistämään, voi tämä pelkistetysti tarkoittaa sitä, että suhteellisen pieneltä, mutta edustavalta joukolta ilmiöön kuuluvia havaintoyksiköitä, kerätään tutkimustietoa kyselylomakkeella. Tämän pienen joukon eli otoksen vastaajien oletetaan edustavan koko joukkoa eli populaatiota, jota ilmiö kosketti. Mittareita, joita käytetään kvantitatiivisessa tutkimuksessa, ovat määrällisiä, jolloin kysymyksen

asettelussa voidaan käyttää esimerkiksi muotoa hyvin paljon, melko paljon, melko vähän ja hyvin vähän. Ja koska kvantitatiivisessa tutkimuksessa saatua aineistoa käsitellään tilastollisin menetelmin, tarkoittaa se esimerkiksi sitä kuinka monta prosenttia vastaajista oli mitäkän mieltä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa edellytetään ”riittävää” määrää havaintoyksiköitä, jotta tulokset olisivat luotettavia ja ne pystyttäisiin siirtämään koskemaan koko perusjoukkoa. (Kananen 2011, 17–18.) Kananen (2011, 19) on sitä mieltä, ettei kvantitatiivinen tutkimus yksin pysty tuottamaan tieteen tarvitsemaa tietoa, jolloin myös kvalitatiivisella tutkimuksella on merkitystä.

Tutkimuksessamme pyrimme kertomaan Savonlinnan 9.-luokkalaisten nuoren 357 oppilaan perusjoukon hyvinvoinnista 242 hengen otoksella. Perusjoukosta valittu otos koostuu kolmen ydin-Savonlinnan koulun 9.-luokkalaisista oppilaista, joille lähetämme internet-kyselyn, jolla saamme kerättyä näin hajallaan olevalta joukolta mahdollisimman kattavasti tietoa. Hyvinvoinnin ilmiön modifioimisen muuttujiksi olemme rakentaneet operationaalisoinnin, joka esitetään Aineiston koonti -luvussa. Vaikka olemme tässä tutkimuksessa käyttäneet tuloksien analyysissä pääsääntöisesti tilastollisia menetelmiä, ja kyselylomakkeemme on koostunut suurimmaksi osaksi strukturoiduista kysymyksistä, on meillä ollut myös avoimia kysymyksiä, joita on rajattu tukemaan tutkimusongelmaa. Kanasen (2011, 30–31) mukaan avoimet kysymykset voivat olla yleisluontoisia, joilla ei ole tarkoitus tuottaa varsinaista tutkimustietoa. Kuitenkin avoimilla kysymyksillä voidaan tuottaa tietoa, jota strukturoiduilla kysymyksillä ei voida saada. Avoin kysymys ei Kanasen (2011, 31) mukaan sulje mitään vastausvaihtoehtoa pois strukturoiden kysymyksen tavoin. Strukturoituja kysymyksiä ovat vaihtoehtokysymykset ja erilaiset asteikkokysymykset, joita olemme käyttäneet tämän tutkimuksen kyselylomakkeessa.

4.3 Aineiston koonti

Tutkimuksemme aineisto kerättiin ydin-Savonlinnan kolmen yläkoulun 9.-luokkalaisilta nuorilta. Kouluja lähestyimme rehtoreiden kautta sähköpostin välityksellä, yhtä koulua lukuun ottamatta, jossa sovittu puhelimitse opettajan kanssa kyselyn toteuttamisesta hänen aineensa oppitunnilla. Tarjosimme kouluille kolmea eri vaihtoehtoa toteuttaa kysely; 1) opettajat toteuttavat kyselyn oppitunnin aikana, 2) tulemme itse pitämään kyselyn nuorille oppitunnin aikana, 3) jos koulun oppitunneilta ei löydy aikaa kyselyn pitämiseen,

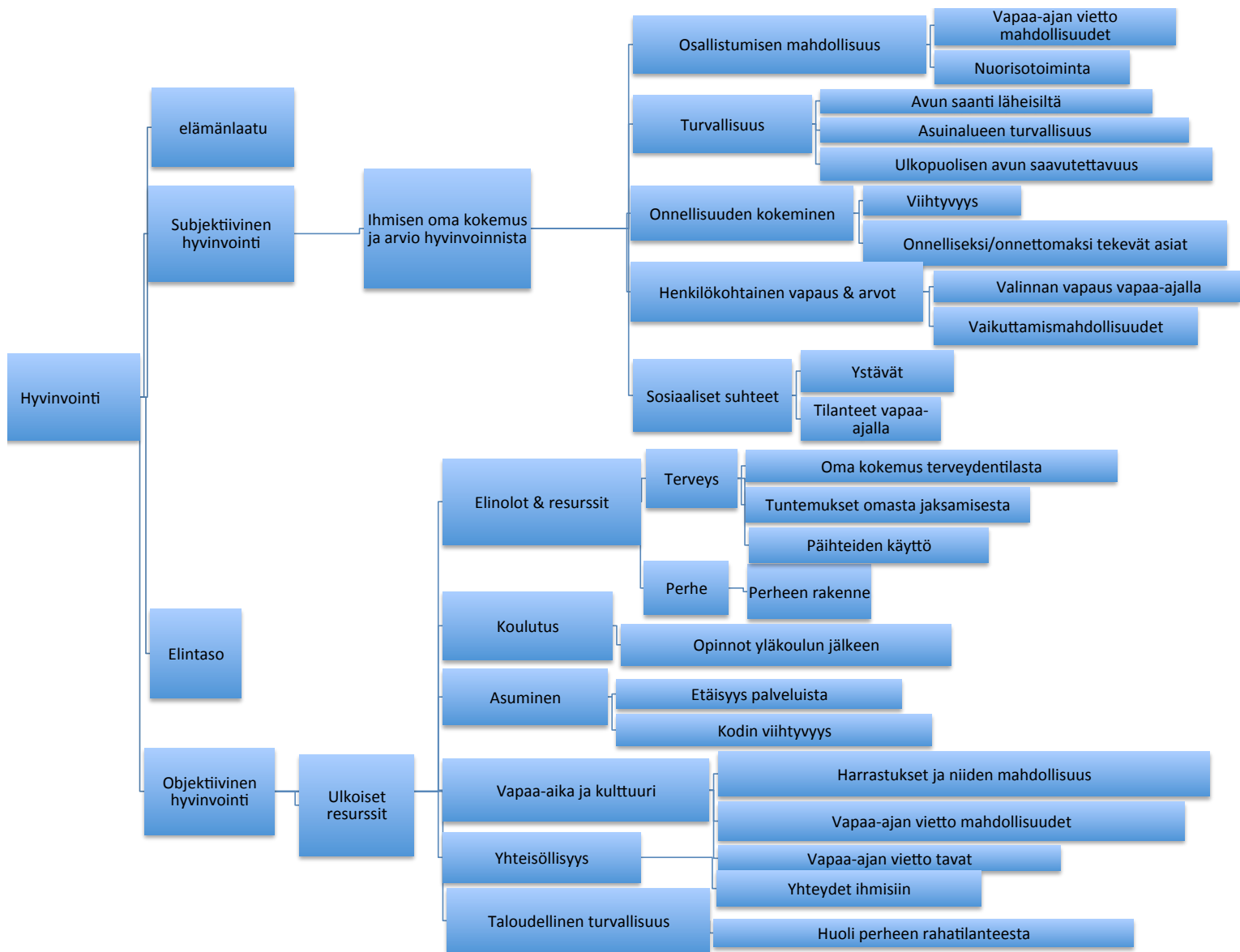
koulu laittaisi kyselyn Wilma- järjestelmään 9.-luokkalaisille, jotka saisivat vastata kyselyyn niin halutessaan. Yksi kouluista toteutti kyselyn kouluajan sisällä oppituntin aikana 9.-luokkalaisille. Yksi kouluista vastasi, ettei heillä ole aikaa pitää kyselyä oppituntien aikana, koska myös kouluterveyskysely oli tulossa jo huhtikuussa. He kuitenkin lupasivat laittaa linkin kyselyyn jakoon 9.-luokkalaisille Wilma- järjestelmän kautta. Yhdestä koulusta emme koskaan saaneet vastausta siitä, millä tavalla kysely oppilaille laitettiin jakoon. Kouluille annettiin kyselyn toteuttamiseen keskimäärin kolme viikkoa aikaa, niin että kysely sulkeutui huhtikuun alussa.

Tutkimuksessa aineiston hankintaa ja aineistoa määrittävät sekä tutkimuksen luotettavuutta koskevat normit että ihmisarvon suojelua koskevat normit (Kuula 2011, 60). Olemme pyrkineet tässä tutkimuksessa kunnioittamaan nuorten itsemääräämisoikeutta sillä, että nuoret ovat saaneet päättää haluavatko he osallistua tutkimukseen sekä kyselylomakkeessa olleet kysymykset ovat olleet vapaaehtoisia. Olemme myös pyrkineet tiedottamaan kyselyn alustuksessa tutkimuksesta riittävästi tietoa vastaajille. Kuula (2011, 61–62) nostaa esille vastaajien vapaaehtoisuuden tutkimusetiikassa ja painottaa riittävän tiedon antamisesta tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta. Suomessa ei ole yleisesti Kuulan (2011, 149–150) mukaan eri tieteenaloilla säädetty laeilla tai asetuksilla ikärajoja lasten tutkimiselle. Lastensuojelulaissa (415/2007) lapsen omaa mielipidettä on kuultava, kun hän on täyttänyt 12 vuotta. Suomessa on Kuulan (2011, 148) mukaan 15 vuotta täyttäneellä lapsella on oikeus tehdä päätöksiä omasta osallistumisestaan. Kouluissa voidaan tehdä tutkimuksia ilman huoltajan suostumusta, jos tutkimuksessa ei kerätä tunnisteellisia tietoja tutkittavaksi (Kuula 2011, 149). Tutkimuksessamme vastaajiksi valikoituivat 15 vuotta täyttäneet savonlinnalaiset nuoret, koska tällöin nuorten vanhemmilta ei tarvittu lupaa kyselyyn vastaamiseen. Halusimme myös kohdentaa tutkimuksen otannan juuri 9.-luokkalaisiin nuoriin, koska he ovat nivelvaiheessa omassa elämässään opiskeluiden suhteen.

Kyselylomakkeen laidinnassa lähdettiin liikkeelle hyvinvointiteorian pohjalta. Tutkimus rakentuu käsitteellisten ratkaisujen ja merkitystulkintojen varaan. Käsitteellistämällä tarkoitetaan sitä, että asioita hahmotetaan yleisellä teoreettisella tasolla sen lisäksi, että asioista saadaan myös välittömiä kokemuksia. (Hirsjärvi ym. 2007, 142.) Määrällisessä tutkimuksessa käsitteelliset asiat ovat muuttujia. Ne pitää purkaa rakenteellisesti pienem-

piin osa-alueisiin kuten kysymyksiksi ja vastausvaihtoehdoiksi. Tätä kutsutaan operationalisoinniksi. (Vilka 2007b, 36.) Vilkan (2007b, 37) mukaan määrällisessä tutkimuksessa tutkijan onkin aina määriteltävä käsitteet sellaisiksi, että niitä voidaan mitata. Kyselylomake toteutettiin Google Forms -työkalun avulla. Koska tämän työkalun käyttö oli ilmaista ja molemmilla tuttu työkalu kyselyn laadintaan, oli sen valinta looginen opinnäyte-työhömmme.

Operationalisoimme hyvinvoinnin käsitteen teoriataustan pohjalta ja tämän avulla saimme luotua kyselyn kysymykset ja vastausvaihtoehdot kysymyksiin. Operationalisoinnin avulla annetaan lukijalle mahdollisuus arvioida, miten luotettavasti mittari mittaa sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata. Kuitenkin operationalisointi on aina tutkijan tulkintaa teorian, arkikielen ja tutkittavan kohteen välillä. (Vilka 2007b, 38, 44.) Operationalisointi on välttämätön vaihe kysely, haastattelu tai havaintolomaketta suunniteltaessa. Operationalisointi vaikuttaa suoraan tutkimustulosten luotettavuuteen ja pätevyYTEEN. (Vilka 2007b, 44.)

KAAVIO 1. Näkemyksemme hyvinvointikäsitteen operationalisoinnista

Hyvinvointikäsitteen operationalisointi oli haastava tehtävä, koska hyvinvointi on niin moninainen käsite. Lähdimme liikkeelle hyvinvointi käsitteen jakamisesta Allardtin (1976) mukaisesta elintaso ja elämänlaatu jaottelusta sekä hyvinvoinnin jaottelusta objektiiviseen ja subjektiiviseen hyvinvointiin. Objektiivisellä hyvinvoinnilla tarkoitetaan ulkoisia resursseja ja subjektiivisella ihmisen omaa kokemusta ja arviota hyvinvoinnistaan. Vaikka opinnäytetyössämme painotetaankin nuorten omaan kokemustaan omasta hyvinvoinnistaan, ei objektiivista hyvinvoinnin tarkastelua voi jättää pois, sillä myös näillä

ulkoisilla resursseilla on merkitystä myös subjektiivisen hyvinvoinnin kokemiseen. Objektiivisen hyvinvoinnin alle määrittyivät teorian pohjalta seuraavat asiat:

- Elinolot ja resurssit, jonka alle kuuluivat terveys ja perhe
- Koulutus
- Asuminen
- Vapaa-aika ja kulttuuri
- Yhteisöllisyys
- Taloudellinen turvallisuus.

Objektiivinen hyvinvointi ymmärretään Pyykkösen (2012, 54) mukaan yleisesti elinolojen ja aineellisen hyvinvoinnin kautta. Raijaksen (2008, 13) mukaan perusta ihmisten kokemalle hyvinvoinnille ovat elinoloja kuvaavat tekijät, kuten kotitaloustyyppi, asuinpaikka, tulot, varallisuus ja kestokulutustavaroiden omistus. Näiden asioiden pohjalta rakensimme kyselyn kysymykset, jotta jokaisesta osa-alueesta tulisi kysyttyä kyselyssä. Näitä objektiivisia hyvinvointia mittaavia kysymyksiä kysyttiin seuraavien asioiden avulla:

- Oma kokemus terveydentilasta
- Tuntemukset omasta jaksamisesta
- Päihteiden käyttö
- Perheen rakenne
- Opinnot yläkoulun jälkeen
- Etäisyys palveluista
- Kodin viihtyvyys
- Harrastukset ja niiden mahdollisuus
- Vapaa-ajan viettotavat ja -mahdollisuudet
- Yhteydet ihmisiin
- Huoli perheen rahatilanteesta.

Subjektiivisen hyvinvoinnin tarkastelu on opinnäytetyömme pääteema. Lagerspetzin (2011, 84–85) mukaan subjektiiviseen kokemukseen hyvinvoinnista vaikuttavat sen hetkinen elämäntilanne, ja liittyy sekä kokemuksiin että haluihin. Turvallisuuden / turvattomuuden kokemus on osa nuorten hyvinvointia ja sen arvioimista. Vornanen (2010, 58–59) tuo esille myös kirjoituksessaan turvallisuuden merkityksen nuorten hyvinvoinnin

arvioimisessa. Subjektiiivisen hyvinvoinnin alle määrittyivät teorian pohjalta seuraavat asiat:

- Osallistumisen mahdollisuus
- Turvallisuus
- Onnellisuuden kokeminen
- Henkilökohtainen vapaus ja arvot
- Sosiaaliset suhteet.

Pyykkösen (2012, 47) mielestä subjektiiivisen hyvinvoinnin kanssa on käytetty onnellisuuden käsitettä sekä koettua tyytyväisyyttä. Olemmekin ottaneet onnellisuuden kokemukset yhdeksi osaksi tutkimustamme, jolla voimme arvioida nuorten kokemaa hyvinvointia. Myös Vornanen (2010, 56–57) tuo esille, että onnellisuutta ja tyytyväisyyttä elämään edistävät hoito ja suojelu yhdessä osallisuuden ja kuulumisen kanssa. Näiden asioiden pohjalta rakentui kyselylomakkeen kysymykset, joiden avulla pystyttiin mittaamaan subjektiiivista hyvinvointia:

- Vapaa-ajan vietto mahdollisuudet
- Avun saanti läheisiltä
- Asuinalueen turvallisuus
- Ulkopuolisen avun saavutettavuus
- Viihtyvyys
- Onnelliseksi / onnettomaksi tekevät asiat
- Valinnan vapaus vapaa-ajalla
- Vaikuttamismahdollisuudet
- Ystävät
- Tilanteet vapaa-ajalla.

Subjektiiivisen ja objektiiivisen hyvinvoinnin välillä ei ole selkeää rajaa, joten tämä hiuksen hieno rajanveto on ollut haastava. Vornasen (2010, 51–52) mukaan nuorten hyvinvointi voidaan ymmärtää henkisenä tilana, vapauden ja turvallisuuden kokemuksena. Ihmisillä on Raijaksen (2011, 244) mukaan hyvin subjektiiivinen näkemys hyvinvoinnista vaikka usein hyvinvointia mitataan objektiiivisillä mittareilla. Hyvinvointia tarkastellessa vaikuttaa siltä, että kaikki vaikuttaa kaikkeen, ja jokaisella ihmisellä on eri asiat, jotka vaikuttavat oman hyvinvoinnin nousuun ja laskuun. Tämän hyvinvoinnin käsitteen opera-

tionalisoinnin pohjalta olemme kuitenkin kyselyn laatineet ja pyrkinneet saamaan jokaiselta hyvinvointiin vaikuttavalta osalta alueelta luotua kysymyksiä, jotta tuloksia tarkasteltaessa nähtäisiin asioiden vaikutukset toisiinsa.

Päätimme testauttaa kyselylomaketta lähinnä teknisen toimivuuden varmistamiseksi sekä mahdollisten kysymysten asettelujen kannalta omalla järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelman opiskelijoilla. Ryhmämme opiskelijat testasivat toimivuuden ja toivat esiin muutamien kysymysten virheellisen asettelun, joiden korjaamisen jälkeen saimme kyselyn liikkeelle. Kyselylomakkeesta tuli suhteellisen pitkä, mutta toivoimme saavamme sillä kattavan kuvan nuorten hyvinvoinnista rajaamatta pois liikaa asioita. Kyselyssä kysymykset jäsentyivät kolmeen osa-alueeseen nuorten elämästä; elinoloihin, terveyteen sekä vapaa-aikaan. Vapaa-ajan painotus on selkeä, koska tilaajana toimii nuorisopalveluita tarjoava järjestö, jonka toiminnan vastaamiseen nuorten tarpeisiin ja kehittämiseen myös kyselyllä haluttiin vastauksia. Kyselystä on selkeästi pyritty tietoisesti rajaamaan koulu- maailma pois, sillä kouluja ja niiden ilmapiirin vaikutuksia nuorten hyvinvointiin on tutkittu ja halusimme nimenomaan tietoa nuorten hyvinvoinnista heidän arjessaan omassa kotona ja vapaa-ajalla.

4.4 Aineiston analyysi

Google Forms:illa laaditussa kyselyssä kyselyn vastaukset on saatavissa Excel-muodossa joten niiden käsittely ja analysointi kvantitatiivisin menetelmin on vaivatonta. Työvaiheena jää pois vastausten syöttäminen erilliseen ohjelmaan. Muokkasimme aineiston Excelissä analysoitavaan muotoon ja käytimme aineiston analysoinnissa Pivotchart - kaavioita. Näin pystyimme selittämään ja vertailemaan kyselyn vastauksia keskenään. Lisäksi muutamia kysymyksiä on ristiintaulukoitu ja vertailtu niiden vaikutuksia toisiinsa. Ristiintaulukoinnissa tarkastellaan kahta muuttujaa samalla kertaa. Ristiintaulukoinnin avulla voidaan löytää kahden tai vaikka useammankin muuttujan välisiä riippuvuuksia eli jonkin muuttujan vaikuttavuutta toiseen muuttujaan. (Vilkkä 2007a, 129.)

Avoimien kysymysten vastaukset (239 kappaletta) analysoimme aineistolähtöisellä sisällönanalyysin avulla. Etsimme vastauksista mahdollisia yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimusmenetelmän metodi, jossa etsitään merkityssuh-

teita ja merkityskokonaisuuksia ja tulokset esitetään sanallisina tulkintoina (Vilkkä 2005, 139–140). Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä tavoitteena on ensisijaisesti ymmärtää tutkittavien toiminta- ja ajattelutapoja erilaisilla käsitteillä, luokituksilla ja malleilla (Vilkkä 2005, 141). Avoimia kysymyksiä käytetään tekstilainauksien avulla havainnollistamaan ja tarkentamaan tilastollisen osuuden tulkintoja.

Kyselyn kysymyksistä kaikki jätettiin vapaaehtoisesti vastattaviksi. Yhtään pakollista kysymystä ei ollut, jotta nuoret voivat ohittaa kysymykset, joihin he eivät osaa tai jostain syystä halua vastata. Koska kysymykset eivät olleet pakollisia, on vastausmäärä joidenkin kysymysten osalta erilainen kuin vastaajien määrä. Käytimme kyselyyn vastanneiden määränä taustakysymyksiin vastanneiden määrää eli 61 vastaajaa. Positiivisesti meidät yllätti nuorten vastausten määrä avoimiin kysymyksiin, joiden avulla saatiin vieläkin tarkempaa tietoa ja nuorten aitoja mielipiteitä asioihin.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastasi ydin-Savonlinnan kolmen yläkoulun 9.-luokkalaisista 61 nuorta, joista tyttöjä oli 47 (77,0 %) ja poikia 14 (23,0 %). Yritimme saada tietoomme näiden kolmen koulun oppilasmäärät ja löysimme Savonlinnan kaupungin oppilaiden ennakoitua määrät. Lisäksi yhden koulun sivuilta löytyi suoraan oppilasmäärät. Näiden kolmen koulun 9.-luokkalaisten määrä on 242 oppilasta. Vastausprosentiksi kyselyymme tuli siis 25,2 %. Meillä ei ole tietoa mistä koulusta kukin nuori on, sillä emme katsoneet sen olevan relevanttia tietoa opinnäytetyömme kannalta. Taustatietoina vastaajista halusimme tietää myös heidän ensisijaisen opiskelupaikan, johon he ovat hakeneet peruskoulun jälkeen. Kysymys muotoiltiin näin, koska yhteishaku oli juuri päättynyt, kun kyselymme laitettiin jakoon, joten jokainen 9.-luokkalainen oli tietoinen, mikä jatko-opinto paikka oli ensisijainen valinta. Suurin osa (67,2 %) vastaajista oli hakenut opiskelemaan lukioon, kun taas ammatilliseen koulutukseen oli hakenut vain 19,7 %. Valmentavaan koulutukseen oli hakenut vastanneista vain 1,6 %. Vastanneista nuorista 11,4 % oli hakenut muuhun koulutukseen. Muihin koulutuksiin nuorista 9,8 % ilmoitti suorittavansa kaksoistutkinnon ja 1,6 % ilmoitti, ettei ollut hakenut mihinkään jatko-opintoihin.

Koulutuksen lisäksi katsoimme tarpeelliseksi kysyä nuorilta, mikä kuvaa parhaiten heidän perhettään. Perheen merkitys nuorten hyvinvoinnissa on keskeisessä asemassa. Jokisen ym. mukaan (2013, 175) ihmisten hyvinvointia ei enää nykyään samaisteta aineelliseen elintasoon, joten perhesuhteita ja niihin liittyviä tunteita, läheisyyttä, luottamusta, osallisuutta ja turvallisuudentunnetta on alettu pitää hyvin tärkeinä hyvinvoinnin lähteinä. Perhe on tärkein kasvuympäristö, mutta ei ole helppoa määritellä perhettä, kun ihmiset ajattelevat ja elävät perhettä erilaisissa sosiaalisissa ja kulttuurisissa maailmoissa. Perheet myös muuttuvat, ne voivat hajota ja niitä perustetaan uudelleen. (Jokinen ym. 2013, 175.)

TAULUKKO 3. Nuorten perherakenne

Mikä seuraavista kuvaa perhettäsi parhaiten (N=61)	%	
Asun äidin /isän ja hänen uuden kumppaninsa sekä sisarusten kanssa	5	8,2
Asun äidin ja isän kanssa	10	16,4
Asun äidin ja isän kanssa, Asun äidin/isän ja hänen uuden kumppaninsa kanssa, Asun äidin /isän ja hänen uuden kumppaninsa sekä sisarusten kanssa, Vanhempani eivät asu yhdessä ja asun toisen vanhempani kanssa, Vanhempani eivät asu yhdessä ja asun toisen vanhempani ja sisarusteni kanssa	1	1,6
Asun äidin, isän ja sisaruksen/sisarusten kanssa	26	42,6
Asun äidin/isän ja hänen uuden kumppaninsa kanssa	2	3,3
En asu kummankaan vanhempani kanssa	2	3,3
Vanhempani eivät asu yhdessä ja asun toisen vanhempani ja sisarusteni kanssa	8	13,1
Vanhempani eivät asu yhdessä ja asun toisen vanhempani kanssa	6	9,8
Vanhempani eivät asu yhdessä ja asun toisen vanhempani kanssa, Vanhempani eivät asu yhdessä ja asun toisen vanhempani ja sisarusteni kanssa	1	1,6
Kaikki yhteensä	61	100,0

Olimme perhettä kuvaamaan antaneet vaihtoehtoja useita, joista nuoret pystyivät valitsemaan omaa perhettä kuvaavan vaihtoehdon. Kysymyksemme oli jäänyt sellaiseksi, että nuoret olivat pystyneet valitsemaan useamman vaihtoehdon, joka kuvasi heidän perhettään. Tämä kuvastaa hyvin sitä, että meidän näkemyksemme kysymyksen asettelusta oli väärä, sillä emme ajatelleet, että nuoret valitsisivat listasta useita vaihtoehtoja. Suurin osa

vastaajista kuvasi perheensä ydinperhe ajattelun mukaisena eli nuori eli äidin ja isän kanssa (16, 4 %) ja lisäksi sisarusten kanssa (42,6 %). Ilmeisesti niiden, joilla ydinperhe oli syystä tai toisesta rikkoutunut, oli haastavampi vastata kysymykseen. He näyttivät valinneen listasta uudet perheet, jotka heidän ympärillään oli, eli esimerkiksi äidin uuden perheen ja isän uuden perheen.

5.2 Elinolojen vaikutus nuorten hyvinvointiin

Taustakysymysten jälkeen kysyimme vastaajien elinoloja kuuden eri kysymyksen avulla. Elinoloja kuvaavina kysymyksinä toimivat kysymykset, joilla selvitettiin nuorten suhteita eri ihmisiin, väittämistä omasta perheestään, asunnon sijainnista, asuinalueen turvallisuudesta, asuinalueella viihtyvyydestä sekä kotikuntaan liittyvien asioiden merkityksellisyydestä nuorelle. Nämä objektiivisesti mitattavissa olevat elinolot luovat perustan yksilön toiminnalle (Raijas 2008, 15).

TAULUKKO 4. Nuorten kontaktit eri ihmisryhmiin

Kuinka usein olet tekemisissä (N=61)	En koskaan	Kerran kuukaudessa	Kerran viikossa	Useamman kerran viikossa	Päivittäin	Ei vastattu
Harrastusporukan kanssa	32,8 %	1,6 %	6,6 %	34,4 %	21,3 %	3,3 %
Naapureiden kanssa	31,1 %	16,4 %	18,0 %	23,0 %	8,2 %	3,3 %
Perheen kanssa	1,6 %	0,0 %	0,0 %	8,2 %	88,5 %	1,6 %
Sukulaisten kanssa	4,9 %	50,8 %	16,4 %	21,3 %	6,6 %	0,0 %
Ystävien kanssa	0,0 %	0,0 %	0,0 %	18,0 %	82,0 %	0,0 %

Kysyimme nuorilta kuinka usein he ovat tekemisissä eri ihmisryhmien kanssa. Nuoret olivat päivittäin tekemisissä oman perheensä ja ystävien kanssa. Perheensä kanssa tekemisissä päivittäin oli 88,5 %, kun 1,6 % ilmoitti, ettei ole koskaan tekemisissä oman perheensä kanssa. Ystävien kanssa oltiin tekemisissä joko päivittäin (82 %) tai vähintään useamman kerran viikossa (18 %). Sukulaisten kanssa nuoret olivat useimmiten tekemisissä kerran kuukaudessa (50,8 %), kuitenkin nuorista 4,9 % ilmoitti, ettei ole koskaan tekemisissä sukulaisten kanssa. Reilu kolmasosa (34,4 %) nuorista tapasi harrastusporukansa useamman kerran viikossa, kun taas reilu kolmasosa (32,8 %) ilmoitti, ettei tapaa

harrastusporukkaansa koskaan. Tätä voi selittää se, että kaikilla nuorilla ei ole säännöllistä harrastusta. Naapureiden kanssa nuoret olivat kaikista harvimminkin tekemisissä. Nuorista reilu kolmasosa (31,1 %) ei ollut naapureiden kanssa koskaan tekemisissä, kun taas vain 8,2 % ilmoitti olevansa päivittäin tekemisissä naapuriensa kanssa.

Nuorten turvallisuutta ja suhdetta omaan kotiin ja perheeseen on kartoitettu kysymällä nuorilta väittämien avulla perhesuhteista, viihtyvyydestä sekä suoralla kysymyksellä kuinka turvallisena nuoret kokevat oman asuinalueensa. Nuorten hyvinvoinnin kannalta tärkeässä asemassa on kotiolosuhteet, turvallinen ja pysyvä paikka ja ympäristön laatu. On tärkeää, että nuori kokee tunteen ”kodista”, jossa voi rentoutua, saada huolenpitoa sekä sijoittaa omat tärkeät tavaransa. (Vornanen 2010, 58.)

Helavirran (2011, 24) mukaan nuorten hyvää elämää tarkastellaan usein kodin sosiaalisten suhteiden ja ennen kaikkea vanhempisuhteiden kautta. Koti – käsitteeseen liittyy vahvasti perhe, vanhemmuus ja lapsuus. Nuorista 80,3 % koki, että heidän kodissaan on turvallinen ilmapiiri ja 73,8 % oli sitä mieltä, että heidän vanhempansa ovat kiinnostuneita heidän asioistaan. 75,4 % mielestä heillä oli hyvät välit vanhempiinsa ja 82 % koki voidensa pyytää apua vanhemmiltaan. Myös avun pyytäminen sisaruksilta oli mahdollista 63,9 %. Kyselyyn vastanneista nuorista 59 % koki, että heidän perheensä asettaa heille rajoja, kun vastaavasti 9,8 % oli täysin erimieltä kokemalla, että vanhemmat eivät aseta heille rajoja.

Kysyimme nuorilta myös huolestuttaako heitä vanhempien rahatilanne, perheen yhdessä pysyminen, vanhempien jaksaminen, perheen jäsenten päihteidenkäyttö tai väkivaltainen käytös. Suurin osa ei ollut huolestunut mistään edellä esitetystä väittämästä, mutta kuitenkin 18 % vastaajista oli huolissaan perheensä rahatilanteesta ja 16,4 % oli huolissaan vanhempiensa jaksamisesta. Lisäksi 11,5 % oli huolissaan perheensä yhdessä pysymisestä. Perheenjäsenen päihteidenkäyttö aiheutti huolta 4,9 % vastaajista ja 1,6 % oli samaa mieltä siinä, että perheenjäsenen väkivaltainen käytös aiheuttaa huolta. Vanhempien tarjoama rakkaus, hoiva, hoito, suojeleminen sekä auktoriteettina että esimerkkinä oleminen liittyvät kodin hyvään elämään. Helavirta (2011, 24) tuo esille kuinka yhteiskunnassa ollaan huolissaan nuorten yksinäisistä iltapäivistä kotona koulun jälkeen, kun vanhemmat ovat töissä. Nuorten hyvinvoinnille on pidetty uhkana tyhjiä koteja. Kuitenkin nuorten näkö-

kulmasta yksinoloa myös halutaan ja kaivataan oman tilan toivossa, jolloin siihen liittyy levon, rauhoittumisen ja vain oman itsensä kanssa olemisen toive. Kodilla ja omalla tilalla on tällöin vaikutusta nuorten kokemaan hyvinvointiin. Kuitenkaan kaikissa perheissä ei taloudellisesti ole mahdollista tarjota nuorelle omaa huonetta ja tilaa. (Helavirta 2011, 24.) Myös Sutinen (2010, 58) tuo tutkimuksessaan esille kuinka nuorille oma tila on merkityksellinen oman rauhan ja koulutehtävien tekemisen ja harrastusten toteuttamisen takia. Sutinen (2010, 58) näkee kuitenkin oman huoneen kielteisenä puolena nuoren mahdollisuuden eristäytyä tilanteista, joissa sosiaalinen vuorovaikutus olisi nuoren hyvinvoinnin kannalta yksinoloa hyödyllisempää.

Viihtyvyys asuinalueella

Viihtyvyys kysymyksessä nuoret arvioivat omaa viihtyvyyttään asuinalueellaan että omassa kodissaan, arvioimalla väittämiä asteikolla täysin samaa mieltä - täysin eri mieltä - en osaa sanoa. 73,8 % nuoren mielestä heidän viihtyvyyttään omalla asuinalueellaan on edesauttanut hyvät ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet ja 49,2 % piti viihtyvyyttä edesauttavana asiana hyviä kulkuyhteyksiä omalta asuinalueeltaan. Hyvät kauppapalvelut olivat 39,2 % mielestä yksi viihtyvyyttä edesauttava tekijä.

TAULUKKO 5. Viihtyvyyden arviointia

Viihtyvyyden syyt (N=61)	Täysin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa	Ei vastattu
Asuinalueellani on hyvät kauppapalvelut	32,8 %	39,3 %	26,2 %	1,6 %
Asuinalueellani on hyvät kulkuyhteydet	26,2 %	49,2 %	23,0 %	1,6 %
Asuinalueellani on hyvät ulkoilu/liikuntamahdollisuudet	9,8 %	73,8 %	16,4 %	0,0 %
Asuinalueeni on rauhallinen	4,9 %	85,2 %	9,8 %	0,0 %
Kotonani on harrastusvälineitä	13,1 %	78,7 %	8,2 %	0,0 %
Kotonani on internet	1,6 %	95,1 %	1,6 %	1,6 %
Kotonani on minulle oma huone	3,3 %	96,7 %	0,0 %	0,0 %
Kotonani on perheenjäsenet paikalla	6,6 %	78,7 %	14,8 %	0,0 %
Kotonani on viihde-elektroniikkaa	4,9 %	88,5 %	6,6 %	0,0 %
Kotonani on ystävä/t kylässä	13,1 %	67,2 %	18,0 %	1,6 %
Kotonani saan olla omassa rauhassa	6,6 %	83,6 %	9,8 %	0,0 %

Omassa kodissaan viihtymistä nuorista 96,7 % vastasi, että omalla huoneella on merkitystä kotona viihtymiseen ja lisäksi 83,6 % oli samaa mieltä siitä, että omassa kodissa pitää olla omaa rauhaa. Lisäksi 95,1 % koki myös, että internet on heidän viihtymistään edesauttava asia kodissa. Myös kavereiden ja ystävien käymistä kylässä viihtymistä edesauttavana asiana pitivät 67,2 %. 13,1 % koki, ettei harrastusvälineiden oleminen kotona ole heidän viihtymistään edesauttava asia. Viihtyvyysskysymykseen olimme varanneet nuorille kommenttikentän, johon he pystyivät laittamaan tarkentavia seikkoja. Tähän viihtyvyysskysymykseen nuorten on selvästi ollut haastavampi vastata, ja he eivät ehkä ole ymmärtäneet kunnolla, mitä kysymyksillä ja vaihtoehdoilla on tarkoitettu. Kommentteja viihtyvyysskysymykseen antoi vain 12 nuorta. Nuoret ovat kokeneet viihtyvyysskysymyksen vastausvaihtoehtojen olleen vähäisiä ja niitä olisi voinut olla enemmän.

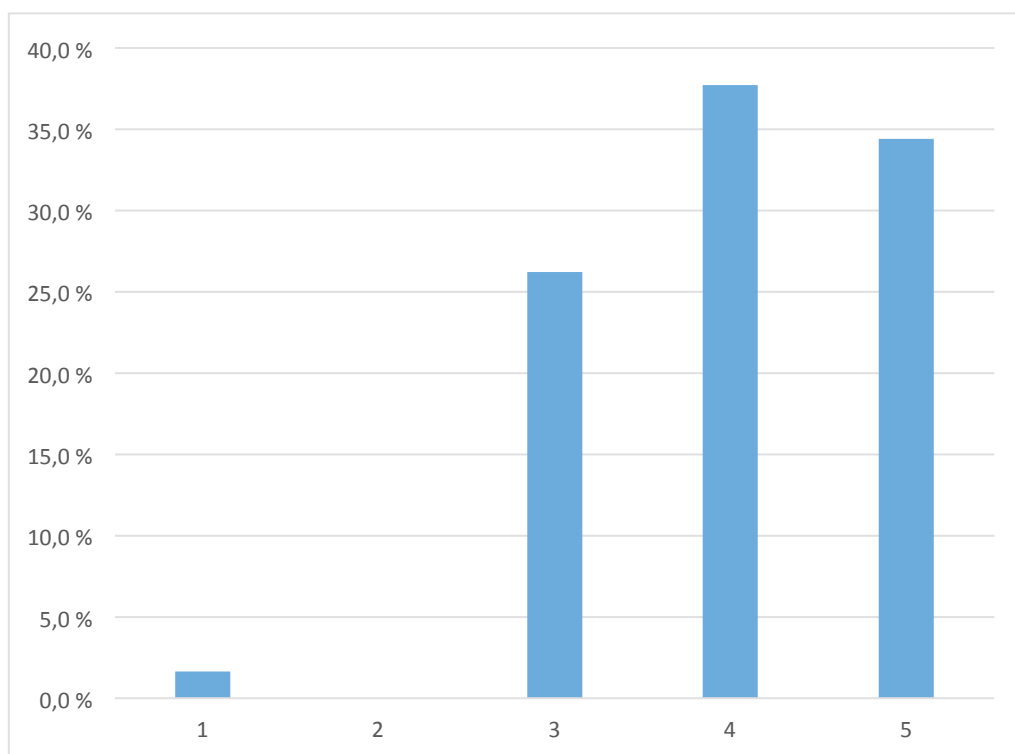
*”...Savonlinnasta häviää myös kaikki kaupat, mutta sen sijaan ravintoloi-
ta/ruokapaikkoja on mielestäni aivan liikaa: kiva että on valinnan varaa
mutta liika on liikaa...”*

”En ole oikeastaan kotona harrastusten vuoksi.”

Nuorten vastauksista ilmenee se, että he viettävät aikaa sekä kotona että muualla. Savonlinnan julkista liikennettä tuodaan esille, joka on vastaajien mielestä surkea, mutta samalla yksi vastaaja kokee julkisen liikenteen olevan hänelle riittävä. Nuoret kokevat myös, että kauppoja on liian vähän, kun taas ravintoloita on heidän mielestään jo liikaakin katukuvassa.

Turvallisuus nuorten elinympäristössä

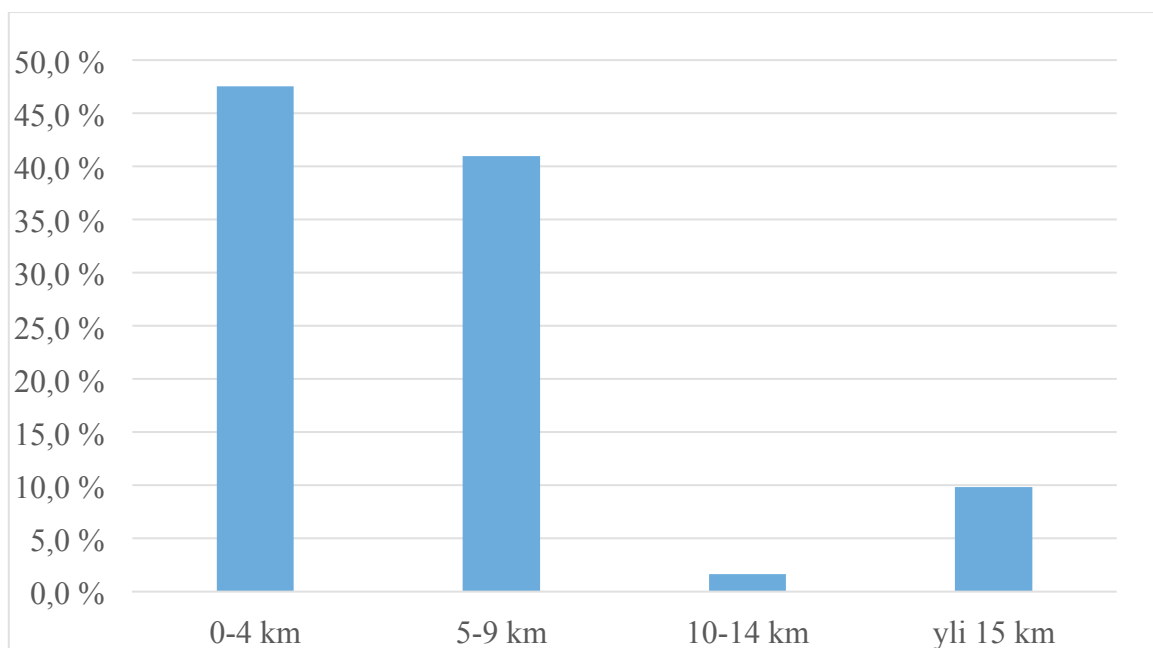
Hyvinvointia heikentävät turvattomuus ja pelot. Turvallisuutta lisäävät muut ihmiset, erityisesti vanhemmat, jotka voivat suojella, sekä turvalliset paikat ja olosuhteet. (Vornanen 2010, 58.) Kyselyyn vastanneet nuoret ovat ilmaisseet asteikolla 1-5, jossa (1= ei lainkaan turvallinen ja 5= erittäin turvallinen) oman kokemuksensa asuinalueensa turvallisuudesta.

KAAVIO 2. Kuinka turvallisenä nuori kokee asuinalueensa asteikolla 1-5

Kyselyyn vastanneista nuorista 72,1 % antoi vastaukseksi 4 tai 5 arvon 1-5 asteikolta. Kuitenkin 1,6 % vastaajista piti asuinalueettaan turvattomana. Nuoret eivät voi itse vaikuttaa oman kotinsa sijaintiin tai kokoon, koska asunnon hankinnasta ovat vastanneet van-

hemmat. Vornasen (2010, 56) mukaan nuoret ovat riippuvaisia aikuisten antamista resursseista. Kuitenkin nuoriin vaikuttaa myös se, kuinka kaukana keskustasta asunto sijaitsee, koska se vaikuttaa heidän liikkumismahdollisuuksiinsa eri palveluihin. Kodin etäisyys voi vaikuttaa nuorten kykyyn liikkua vapaasti ja näin päästä toteuttamaan itselleen tärkeitä asioita, kuten ystävien tapaamista tai harrastuksia, ja näin ollen ylläpitämään omaa hyvinvointiaan.

KAAVIO 3. Kuinka kaukana keskustasta asut

Kysyimme nuorten kodin etäisyyttä keskustaan jakamalla vastausmahdollisuuden 4 osaan; 1) 0-4 km, 2) 5-9 km, 3) 10–14 km, 4) yli 15 km. Vastaajista 88,5 % asui alle 10 kilometrin päässä keskustasta. Tämä kuvaa hyvin sitä, että kyseessä on kolmen ydin-Savonlinnan koulun oppilaat, jotka ovat vastanneet kyselyyn. Myös etäisyydellä voi olla merkitystä turvallisuuden kokemiseen, sillä nuori voi kokea turvattomuutta asuessaan kaukana tai asuessaan asuinalueella, joka on nuoren mielestä turvaton. Vornanen (2010) painottaa nuorten hyvinvoinnissa turvallisuuden tunteiden kokemisen tärkeyttä.

TAULUKKO 6. Asuin alueen turvallisuus vs. asuinalueen etäisyys keskustasta

Asuinalueen turvallisuus vs. Asuinalueen etäisyys keskustasta (N=61)					
	1	2	3	4	5
0-4 km	3,4 %	0,0 %	27,6 %	24,1 %	44,8 %
5-9 km	0,0 %	0,0 %	24,0 %	64,0 %	12,0 %
10-14 km	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %
yli 15 km	0,0 %	0,0 %	33,3 %	0,0 %	66,7 %

Verratessa asuinalueen turvallisuutta sekä asuinalueen etäisyyttä Savonlinnan ydin keskustasta ei löydetä merkittäviä eroavaisuuksia turvallisuuden kokemisessa. Parhaimmat arvosanat turvallisuuden kokemisessa saivat 10–14 km ja yli 15 km päässä asuvien asuinalueet. Ainoastaan 0–4 kilometrin päässä keskustasta asuvista 3,4 % antoi turvallisuudestaan arvosanaksi 1, joka kuvastaa asuinalueen turvattomuutta.

Koimme tärkeäksi kysyä nuorilta asuinkuntaan liittyvistä seikoista, jotta nähdään, miten nuoret kokevat asioita omassa asuinkunnassaan laajemmalti, eikä vain oman asuinalueensa kautta. Itä-suomen nuorisopuntarissa 2010–2012 nostetaan esille alueellisuus, jossa korostetaan paikallisyhteisöjä sekä alueiden merkitystä nuorten hyvinvoinnille. Ensisijaisesti nuorisopoliittisia päätöksiä tehdään paikallisella tasolla. Itä-Suomessa alueellisuu-
della on merkitystä, koska siellä väestö vähenee ja vanhenee muuta Suomea nopeammin ja nuorten poismuutto on erityisesti Etelä-Savon maakunnassa voimakasta. Nuorten alueelliselle kiinnittymiselle on merkitystä kuinka nuoret näkevät alueen ja kokevat sen, eli millaista paikallisidentiteettiä nuoret rakentavat. Keskeisimmäksi tekijäksi nuorten kiinnittymiselle alueeseen nousee alueellinen identiteetti, jota muokkaa vahvasti alueen imago ja maine. (Komonen & Penttinen 2013, 5.)

Itä-Suomen nuorisopuntarissa 2010–2012 on selvinnyt, että nuorista alle 10 % vastaajista on ilmoittanut kiinnostustaan asua pysyvästi nykyisellä paikkakunnalla. Nuorisopuntarissa Penttisen (2013, 31) mukaan nuorten muuttohalukkuus johtaisi nuoria samansuuruiselle asuinpaikkakunnalle tai astetta nykyistä isommalle asuinpaikkakunnalle taajamaan tai kaupunkiin. Nuorilla on Penttisen (2013, 33) mielestä taipumusta yleisellä tasolla vahvaan kiinnittymiseen totutun tyyppiseen asuin- ja kasvuympäristöön. Tyytyväisyys nykyi-

seen asuinpaikkaan liittyy Penttisen (2013, 41, 47) mukaan turvallisuuden kokemiseen sosiaalisessa, taloudellisessa ja fyysisessä merkityksessä, jolloin tyytyväisyyteen ovat vaikuttaneet paikkakunnan tarjoamat palvelut, sosiaaliset verkostot, ympäristötekijät, kulttuuriset tekijät ja uratekijät. Suurimmat syyt nuorten poismuuttoon Itä-Suomessa ovat Penttisen (2013, 51) mielestä paremmat työllistymismahdollisuudet ja laadukkaampi asuinympäristö.

TAULUKKO 7. Asioiden merkittävyys nuorelle

Asioiden merkittävyys nuorelle (N=61)	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Erittäin paljon	En osaa sanoa
Asuinkuntani on suvaitsevainen kunta erilaisia ihmisiä kohtaan	13,1 %	14,8 %	37,7 %	21,3 %	13,1 %
Haluaisin tulevaisuudessakin asua täällä	31,1 %	32,8 %	13,1 %	9,8 %	13,1 %
Ihmiset ovat tyytyväisiä elämiseen asuinkunnassani	9,8 %	31,1 %	31,1 %	14,8 %	13,1 %
Kotikuntani tarjoaa riittävästi palveluita nuorille	3,3 %	36,1 %	36,1 %	18,0 %	6,6 %
Kotikuntani tarjoaa turvallisen ja viihtyisän asuinympäristön	0,0 %	11,5 %	44,3 %	42,6 %	1,6 %
Voisin jäädä opiskelemaan omaan asuinkuntaani	9,8 %	31,1 %	27,9 %	27,9 %	3,3 %

Vaikka nuorisopuntarin (2013, 48) mukaan yksi suurimmista syistä paikkakunnan vaihtoon on kouluttautuminen ja paremmat työllistymismahdollisuudet, kuitenkin kyselyymme vastanneista nuorista erittäin paljon tai paljon merkitystä opiskelemaan jäämiselle paikkakunnalle antoi 55,8 % vastaajista. Tuloksista voidaan tehdä päätelmiä, että nuoret kokevat asuinkunnan itselleen tärkeäksi opiskelujen kannalta. Kuitenkin kun kysyttiin, miten paljon merkitsee se, että haluaisi tulevaisuudessakin asua Savonlinnassa, oli vastaus toinen äärilaita; 63,9 % nuorista ilmoitti että tällä ei ole heille lainkaan tai vain vähän merkitystä. Riittävien palveluiden tarjoaminen nuorille oli vastaajista 54,1 % erittäin paljon tai paljon merkitsevä asia. Asuinkunnan suvaitsevaa ilmapiiriä piti merkittävänä 21,3 % vastaajista ja turvallista ja viihtyisää asuinympäristöä erittäin paljon merkitystä antoi 42,6 % vastaajista.

5.3 Terveyden merkitys nuorten hyvinvointiin

Raijaksen (2008) mukaan terveyttä ei oteta huomioon tutkittaessa arjen hyvinvointia kuin välillisesti, mutta sitä ei voida kokonaan sivuuttaa, koska sillä on merkittävä vaikutus yksilön fyysiseen ja psyykkiseen toimintakykyyn. (Raijas 2008,16–17.) Kyselyyn vastanneista nuorista 68,3 % koki terveydentilansa vastaushetkellä hyväksi tai melko hyväksi. Tarkentavana kysymyksenä kysyimme nuorten tuntemuksia viimeisen kuukauden ajalta. Kuten taulukosta 8 huomaa nuorista lähes puolet (47,5 %) on ollut tyytyväisiä elämäänsä usein ja nuorista 34,4 % on usein suhtautunut tulevaisuuteen positiivisesti. Kuitenkin 41 % on kokenut olonsa stressaantuneeksi ja alakuloiseksi silloin tällöin.

TAULUKKO 8. Nuorten tuntemuksia viimeisen kuukauden ajalta

Nuorten tuntemuksia viimeisen kuukauden aikana (N=61)	En lainkaan	Harvoin	Silloin tällöin	Usein	Jatkuvasti	Ei vastattu
...alakuloiseksi	6,6 %	26,2 %	41,0 %	14,8 %	11,5 %	0,0 %
...ollut tyytyväinen ulkonäköösi	9,8 %	8,2 %	37,7 %	36,1 %	8,2 %	0,0 %
...stressaantuneeksi	4,9 %	9,8 %	41,0 %	26,2 %	18,0 %	0,0 %
...suhtautunut tulevaisuuteesi toiveikkaasti	1,6 %	9,8 %	26,2 %	34,4 %	27,9 %	0,0 %
...tyytyväiseksi elämääsi	1,6 %	8,2 %	23,0 %	47,5 %	18,0 %	1,6 %
...yksinäiseksi	24,6 %	31,1 %	26,2 %	11,5 %	6,6 %	0,0 %

Ensisijainen vastuu nuorten hyvinvoinnista ja kehityksen tukemisesta on vanhemmilla. Kuitenkin nuoret viettävät suurimman osan ajastaan perusopetuksen kehitysympäristöissä sekä käyttävät muita palveluita ja osallistuvat monenlaisen vapaa-ajan toimintaa (Perälä ym. 2013, 121). Halusimme tietää, käyttävätkö nuoret heille tarjottuja hyvinvointia tukevia palveluita, kohtaamalla eri työtehtävissä olevia oman alansa ammattilaisia.

Kyselyyn vastanneista nuorista 40,9 % ilmoitti käyneensä yläkoulun aikana juttelemassa kodin ulkopuolisen aikuisen kanssa apua tarvitsemansa asian puitteissa.

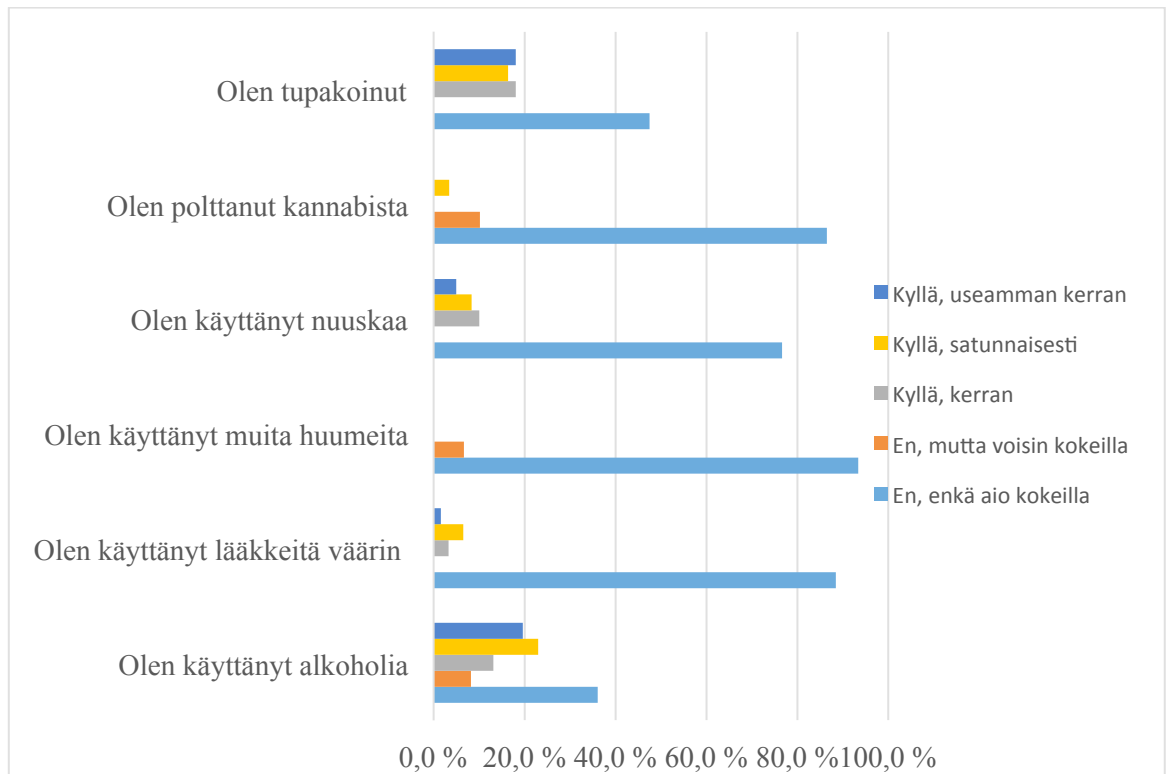
TAULUKKO 9. Nuorten kohtaamiset ammattilaisten kanssa

Henkilö, jonka kanssa käynyt juttelemassa (N=25)	%	
Koulukuraattori	6	9,1
Koulupsykologi	3	4,5
Kriisityöntekijä	3	4,5
Nuorisotyöntekijä	6	9,1
Opettaja	9	13,6
Opinto-ohjaaja	9	13,6
Perhetyöntekijä	5	7,6
Terveydenhoitaja	11	16,7
Muu	6	9,1
Neuvolan työntekijä	1	1,5
Sosiaalityöntekijä	6	9,1
Tukihenkilö	1	1,5
Kaikki yhteensä	66	100,0

Nuoret saivat valita listasta kaikki ne henkilöt, joiden kanssa oli käynyt juttelemassa yläkoulun aikana. Vaikka 25 nuorta (41 %) ilmoitti käyneensä juttelemassa kodin ulkopuolisen aikuisen kanssa, oli kohtaamisia ammattilaisten kanssa kuitenkin 66 kappaletta. Tämä tarkoittaisi, että keskiarvona nuoret olisivat tavanneet 2,6 ammattilaista yläkouluai-
kansa aikana. Jatko kysymyksenä kysyimme myös kuinka usein nuoret olivat tavanneet kohtaamaansa ammattilaista. 16,7 % ilmoitti tavanneensa ammattilaista muutamana ker-
ran vuodessa ja vastaavasti 4,5 % ilmoitti tavanneensa ammattilaista joka viikko.

Nuorten suhtautuminen päihteisiin

Päihteiden käyttö voi aiheuttaa vakavia terveyshaittoja. Alkoholi ja tupakka ovat nuorten eniten käyttämiä päihteitä (Mielenterveystalo 2015). Kuitenkin raittius on yleistymässä nuorten keskuudessa. Viimeisen kahden vuoden aikana nuorten raittius on yleistynyt huomattavasti (Pitkonen 2014). Kysyimme kyselyssä nuorilta väittämä muodossa, heidän suhtautumistaan eri päihteisiin.

KAAVIO 4. Nuorten suhtautuminen päihteisiin

Vastauksista näkyi, että vastanneilla oli suhteellisen kielteinen kanta päihteisiin. Kaikista en enkä aio kokeilla päihteitä saatiin vastausprosentiksi yhteensä 71,3 %. Tämä osoittaa, että suurin osa nuorista ei edes harkitsisi päihdyttävän aineen käyttöä. Huolestuttavaa oli huomata, että vaikka suurin osa nuorista ei olisi valmis kokeilemaan mitään päihdyttävää ainetta, oli vastaajista kuitenkin 34,4 % tupakoinut satunnaisesti tai useamman kerran, 3,4 % oli kokeillut kannabista satunnaisesti, 13,3 % oli satunnaisesti tai useamman kerran käyttänyt nuuskaa, 8,2 % oli käyttänyt lääkkeitä väärin satunnaisesti tai useamman kerran ja alkoholia oli satunnaisesti tai useamman kerran käyttänyt 42,7 % nuorista. Muiden huumeiden käytöstä kysyttäessä ei yksikään nuori ollut kokeillut niitä yhtään kertaa, mutta silti 6,7 % ilmoitti, että vaikka ei ole kokeillut, olisi valmis kokeilemaan.

5.4 Vapaa-aika nuorten hyvinvoinnin tukijana

Arkea on suurin osa ihmisen elämästä. Raijas (2008, 30) on rajannut arjen hyvinvoinnin tutkimisen kannalta arjen käsittämään kotia ja vapaa-aikaa. Koska tutkimuksemme teoria-

tausta pohjaa arjen hyvinvoinnin tutkimiseen, olemme ottaneet vapaa-ajan sektorin myös oman oppinnäytetyömme arjen hyvinvointia kuvaavaksi osaksi.

Perheen merkitys sosiaalisille suhteille vähenee nuoren elämässä, kun tämä siirtyy lapsuudesta nuoruuteen. Nuori alkaa muodostaa itse omaa sosiaalista ympäristöään ja kavereiden ja muiden nuoren valitsemien ihmisten merkitys kasvaa vuorovaikutussuhteiden muodostuessa. Nuoret tavoittelevat vertaisryhmiltä hyväksytyksi tulemistä, oman elämän peilaamista sekä yhteisen elämänvaiheen jakamista. Kaveriporukalla on suuri merkitys vapaa-ajan toimintoihin hyvinvointia tukevasti että heikentävästi. (Sutinen 2010, 27–28.) Sutisen (2010, 33) mukaan nuorten sosiaaliseen ympäristöön kuuluu koulun lisäksi harrastuksiin ja vapaa-ajan viettoon liittyvät yhteisöt. Vapaaehtoisuuteen perustuvilla yhteisöllisillä toiminnoilla on todettu tarjoavan nuoren hyvinvoinnin kannalta merkityksellisiä sosiaalisia suhteita sekä edistävän nuoren kiinnittymistä yhteiskuntaan. Osallistumalla yhteisöjen toimintaan, luodaan nuorelle yhteenkuuluvuuden tunnetta, yhteisöllisyyttä, joka vahvistaa nuoren identiteettiä, luo tunnetta pysyvyydestä sekä antaa kokemuksia elämän mielekkyydestä. (Sutinen 2010, 33.)

Nuorten elämässä omaehtoisella olemisella ja vapaa-ajalla on suuri merkitys. Myllyniemi ja Berg (2013, 7) toteavat tutkimuksessaan nuorten vapaa-ajasta, että pääosalla nuorista on useita vapaa-ajan aktiviteetteja ja he ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä vapaa-aikaansa. Myllyniemi ja Berg (2013, 6) ovat sitä mieltä, että harrastamisen käsite johtaa nuoria harrastamaan, sillä monet ymmärtävät sen tarkoittavan ohjattua ohjelmaa. Vapaa-aikaa olemme kyselyssä pyrkineet tarkastelemaan 14 kysymyksen kautta. Kysymyksissä on kysytty niin harrastuksista, vapaa-ajan vietto tavoista, vapaa-ajan palveluiden tarjonnasta kuin ystävien kanssa vietetystä ajasta.

Halusimme kysymysten avulla saada mahdollisimman kattavan kuvan nuorten vapaa-ajan vietosta ja kuinka vapaa-aika tukee ja kuinka sillä voitaisiin tukea nuorten hyvinvointia. Vastanneista nuorista 73,3 % ilmoitti harrastavansa yhtä tai useampaa asiaa. Harrastamiseen nuorista 37,9 % käytti aikaa yli viisi tuntia viikossa, kun taas 4,5 % käytti yhden tunnin viikossa harrastamiseen. Halusimme tietää onko nuorilla mahdollisuus harrastaa sitä, mitä haluavat ja 63,9 % ilmoittikin, että voivat harrastaa juuri sitä mitä haluavat. Kuitenkin 26,7 % nuorista ilmoitti, ettei harrasta mitään ja osa nuorista ilmoittikin, että he

eivät voi harrastaa sitä mitä haluavat, koska se on liian kallista (16,7 %) tai sitä ei voi harrastaa paikkakunnalla missä asuu (9,1 %). Nuorista myös 9,1 % ilmoitti muun syyn miksi ei ole mahdollisuutta harrastaa sitä mitä haluaa. Heidän syynään oli muun muassa se, ettei halua tai jaksa harrastaa yhtään mitään. Nuorten valitsemiin vapaa-ajan aktiviteetteihin vaikuttavat omat persoonalliset ominaisuudet sekä mahdolliset sosiaaliset suhteet. Vapaa-ajan harrastuksilla voi olla vaikutusta myöhemmin nuoren koulutusvalintoihin ja työuraan sekä nuoren onnellisuuteen ja hyvinvointiin. Vapaa-aika voi myös syrjäyttää nuoria, sillä jotkut harrastavat paljon ja näin keräävät elämäänsä varten sosiaalista ja kulttuurista sekä identiteettipääomaa, joka auttaa nuoria selviytymään aikuistumisessa passiivisia ikätovereita paremmin. (Helve 2009, 36.)

Vastanneista nuorista suurin osa on siis vapaa-ajallakin hyvin aktiivisia. Vaikka 26,7 % ilmoittikin, ettei harrasta mitään, emme voi kuitenkaan varmuudella sanoa tarkoittaako nuori sitä, ettei vapaa-ajalla tee mitään vai onko nuori käsittänyt harrastamisen nimenomaan esimerkiksi jonkun seuran toimintaan osallistumisena säännöllisesti. Me halusimme nimenomaan tietää ylipäänsä onko nuorilla jotain suhteellisen säännöllistä tekemistä vapaa-ajallaan, joka antaa sisältöä heidän elämäänsä. Kuten aiemmin olemme opinnäytetyössämme maininneetkin, niin nuorten vapaa-ajalla tapahtuva toiminta on nimenomaan nuorten hyvinvointia tukevaan toimintaa. Vapaa-ajalla nuoret saavat mahdollisuuden toteuttaa itseään ja ylläpitää omaa hyvinvointiaan. Nuotion (2010, 74) mukaan nuorten hyvinvoinnin lähteinä toimivat juuri harrastukset, kerhot ja muu vapaa-ajan viettotavat. Vapaa-aika on tärkeää myös nuorten sosiaalisten suhteiden kannalta. Vertaisryhmissä nuoret voivatkin harrastaa, toimia ja rohkaistua tutkimaan uusia asioita ja toisaalta viettää aikaa ilman mitään sen ihmeellisempää (Aaltonen ym. 2011, 29). Laine ym. (2011, 92) ovat tarkastelleet nuorten toimintaa osallistumisen motiiveja poliittisen, taiteellisen ja media-toimintojen kautta. Toimintaa osallistumisen motiiveina Laine ym. (2011, 106–107) nostivat esiin, että nuoret joilla on mahdollisuus osallistua tavoitteelliseen harrastustoimintaan, saavat siihen osallistuessaan välttämättömiä sosiokulttuurisia tietoja ja taitoja, joita he pystyvät käyttämään elämän muillakin osa-alueilla.

5.4.1 Ystävyysuhteet ovat nuorille tärkeitä

Ystävyysuhteet ovat nuorille tärkeitä, ja nuoret haluavatkin kuulua porukkaan ja saada vertaistukea ikätovereiltaan. Ystävyysuhteisiin liittyen kysyimme nuorilta heidän ystäviensä määriä, ajanviettopoja ystävien kanssa, mistä he ovat saaneet kavereita sekä sosiaalisissa tilanteissa kohtaamistaan asioista. Kyselyyn vastanneista nuorista 75,4 % ilmoitti että hänellä on yli 4 ystävää ja 24,6 % ilmoitti että hänellä on 2-3 ystävää. Jokaisella kyselyyn vastanneella nuorella olisi siis useampia ystäviä. Kysyimme, mistä nuoret ovat saaneet kavereita ja nuoret pystyivät valitsemaan taulukosta useamman vaihtoehdon, mistä kavereita on löytynyt. Eniten kavereita nuoret olivat saaneet koulusta (31,9 %) ja muiden kavereiden kautta (23,4 %). Myös Internetistä 13,3 % oli saanut kavereita. Nuorten kaverit eivät tule siis vain yhdestä paikasta, vaan kaveri-/ ystävyysuhteet ovat usean eri väylän kautta syntyneitä.

TAULUKKO 10. Mistä nuoret ovat saaneet kavereita

Mistä nuoret ovat saaneet kavereita (N=61)		%
Harrastuksista	33	17,6 %
Internetistä	25	13,3 %
Koulusta	60	31,9 %
Muiden kavereiden kautta	44	23,4 %
Naapurustosta	24	12,8 %
Muu	2	1,1 %
Kaikki yhteensä	188	100,0 %

Ystävyys- ja kaverisuhteet muodostuvat yksilöllisten valintojen kautta. Vertais- ja ystävyysuhteet näyttelevätkin suurta roolia nuorten elämässä heidän neuvotellessa ryhmään kuulumisesta ja omasta asemastaan. (Aaltonen 2011, 29.) Kaveri- ja ystävyysuhteiden muotoutumiseen vaikuttavat erilaiset yhteneväisyyttä tuovat tekijät kuten asuinpaikka, koulu, harrastukset ja elämäntyyliin liittyvät asiat. Ystävyysuhteiden syntyyn vaikuttavat myös seikat joihin nuorten eivät pysty itse vaikuttamaan kuten asuinalue. Vaikka ystävyysuhteet syntyvät yksilöiden omien kiinnostuksen kohteiden ja harrastuneisuuden kautta, ei voida sivuuttaa sitä, että näihin vaikuttaa taloudellinen, kulttuurillinen ja sosiaa-

linen pääoma; ne antavat perustan sille, millaisella asuinalueella asutaan ja minkälaiseen vapaa-ajan toimintaan nuorta mahdollisesti ohjataan. (Aaltonen ym. 2011 32-33.)

Kaveri- ja ystävyysuhteiden merkittävyyttä kuvaa se, että jokaisella vastanneella oli ystäviä yksi tai useampia (ks. myös taulukko 4). Taulukosta 4. ilmenee, että vastanneista nuorista kaikki viettävät ystävien/ kavereiden kanssa aikaa joko joka päivä (82 %) tai vähintään useampana päivänä viikosta (18 %). Nuorten vapaa-aikaan kuuluu ajan viettäminen kavereiden kanssa. Halusimme tietää, miten nuoret viettävät vapaa-aikaansa ystävien kanssa. Tämä kysymys oli avoin kysymys, jotta nuoret pystyivät itse kertomaan vapaa-ajan vietto tottumuksistaan. Avoimia vastauksia saimme kysymykseen 53 kappaletta, joissa nuoret kertoivat useampiakin vapaa-ajan vietto tapoja.

”Jutellaan porukassa jonkun kaverin luona, käydään kahviloissa silloin tällöin, pelataan lautapelejä ja pidetään leffailtoja yhdessä.”

” keskustellaan kaikesta mitä mieleen tulee, nauraen, yökyläily...”

Sisällönanalyysin kautta löysimme kymmenen teemaa nuorten vapaa-ajan vietosta ystävien kanssa. Alla olevasta taulukosta näkyy teemat ja kuinka monta kertaa ne tulivat esiin nuorten vastauksissa.

TAULUKKO 11. Nuorten vapaa-ajan viettotapoja ystävien kanssa

Miten vietät ystävien kanssa vapaa-aikaa	N=53	%
Ei vietä kavereiden kanssa vapaa-aikaa	1	1,2
Hengaillaan	24	28,9
vietän aikaa kavereiden kanssa harrastuksissa	6	7,2
vietän kavereiden kanssa aikaa kaupungilla	8	9,6
ulkona syömässä kavereiden kanssa	6	7,2
Ulkoillen ja liikuntaa harrastaen	9	10,8
elokuvissa käyden tai elokuvia katsellen kotona	6	7,2
Kavereiden kanssa jutellen	17	20,5
tapaan kavereita suurimmaksi osaksi vain koulussa	4	4,8
Sosiaalisessa mediassa	2	2,4
Yhteensä	83	100,0

Vastauksista voi nähdä, että nuoret viettävät paljon aikaa kavereidensa kanssa hengailien ilman tarkempaa päämäärää. Vornanen (2010, 55) toteaaakin nuorten toimijuuden olevan konkreettista toimintaa ja tekemistä, mutta myös toimintaa, jolla ei ole erityistä merkitystä itsessään. Tällaisella aikuisten silmissä näyttävälle päämäärättömällä oleilulla on Vornanen (2010, 55) mukaan merkitystä sosiaalisen toimintakyvyn kehittymiselle. Aaltonen ym. (2011, 44) mukaan nuorten mukaan hengailulla tarkoitetaan ”julkisissa, puolijulkisissa tai yksityistiloissa oleskelua, istuskelua, juttelua ja kuljeskelua”. Nuorten puheissa hengailulla kerrotaan vapaa-ajan vieton tekemisestä, viitataan sillä toisaalta myös tekemättömyyteen. Hengailua kuvastaa siis yhdessä oleminen, ennakoimattomuus sekä mahdollinen päämäärättömyys. Hengaillessa mitään erikoista ei siis välttämättä tapahdu, mutta saattaa tapahtua ja sen tarkoituksena voi olla siis vain ajan kuluttaminen ja tylsyyden loitolla pitäminen. Hengailu on kuitenkin sosiaalista ja tähtää jatkuvan tekemisen sijaan vilpittömään yhteisöllisyyteen. (Aaltonen 2011, 44–45.)

Nuorten porukkaan kuulumisen on tärkeää. Halusimmekin tietää nuorten sosiaalisten tilanteiden kokemuksista vapaa-ajalla erinäisten väittämien kautta, joilla pyrittiin saamaan selville onko nuori kokenut kiusatuksi tulemista, ulkopuolelle jäämistä, fyysistä väkivaltaa tai seksuaalista häirintää. Tällaiset vapaa-ajalla kohdatut tilanteet voivat vaikuttaa nuorten turvallisuuden ja yhteisöllisyyden tunteeseen. Vornanen (2010, 58) mukaan turvallisuuden tunteeseen vaikuttaa ulkoiset olosuhteet ja sisäinen koettu turvallisuuden tunne, joka muodostuu sekä ulkoisten turvallisuusresurssien että yhteyssuhteiden ja yhteisöön kuulumisen kautta.

Kyselyyn vastanneista nuorista asteikolla en koskaan - kerran kuukaudessa – useamman kerran kuukaudessa – joka viikko – joka päivä, ilmoitti olevansa kokenut jotain yllämainituista tilanteista kerran kuukaudessa tai useamman kerran kuukaudessa 21,4 %. Ulkopuoliseksi jäämistä kerran kuukaudessa tai useamman kerran kuukaudessa ilmoitti kokeneensa 37,8 %, kun taas 54,1 % ilmoitti, ettei ole koskaan kokenut vastaavaa tilannetta. Kiusaamista, kiusaamista internetissä ja nimittelyä ilmoitti kokeneensa joka viikko 14,8 %. Seksuaalista häirintää oli joutunut kokemaan joka viikko 1,6 % vastaajista ja fyysistä väkivaltaakin vastaajista 1,6 % oli joutunut kokemaan useamman kerran kuukaudessa. Päivittäin vastaajista 1,6 % oli joutunut kokemaan nimittelyä ja 3,3 % oli kokenut joka

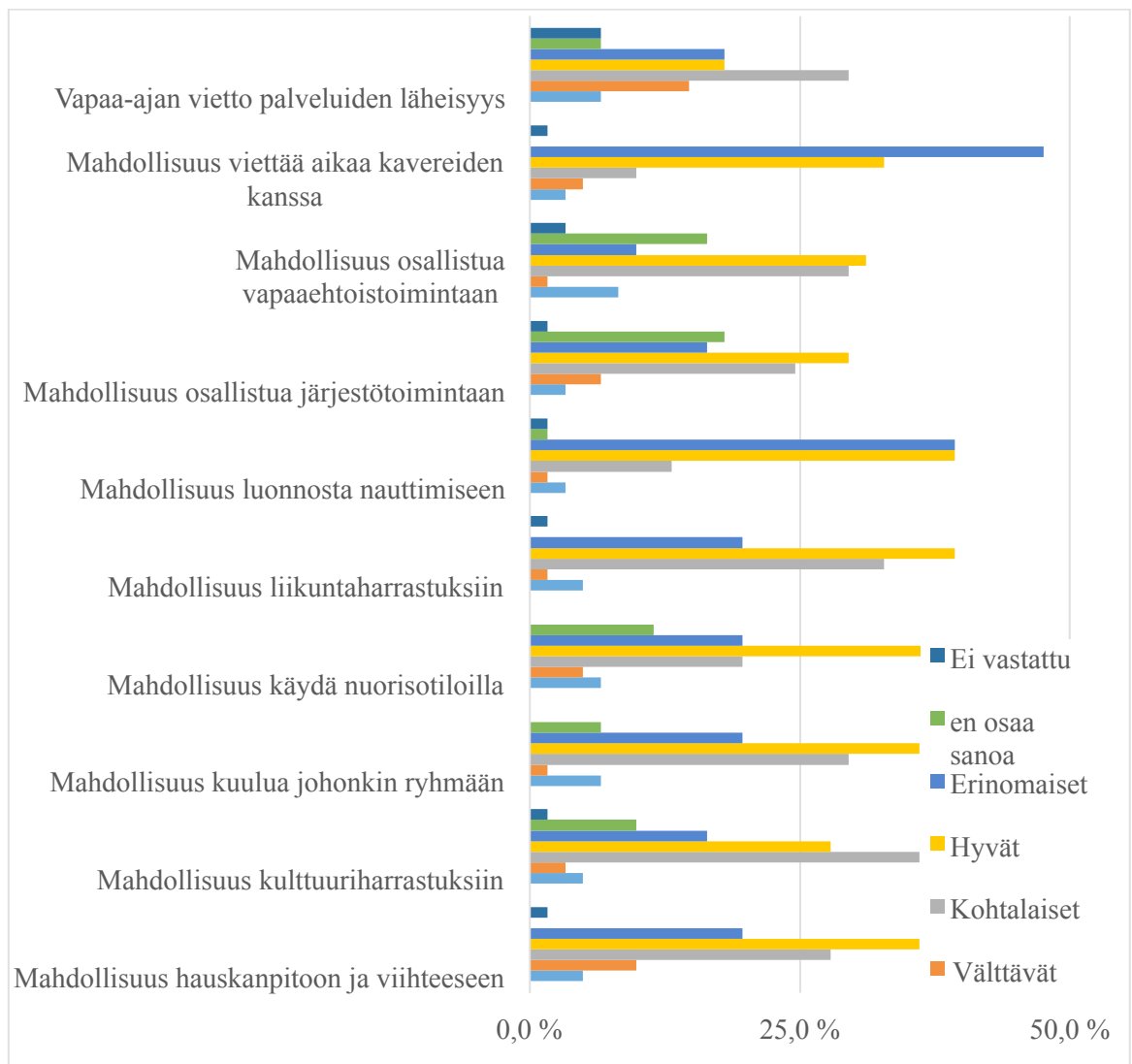
päivä jäävänsä ulkopuoliseksi. Vaikka 100 % kyselyyn vastanneista ilmoitti, että hänellä on useampia ystäviä niin silti, vastanneista nuorista lähes 50 % ilmoitti kokeneensa tällaisia epämiellyttäviä tilanteita. Ystävyysuhteet eivät siis välttämättä estä tällaisten epämiellyttävien sosiaalisten tilanteiden kohtaamista vapaa-ajalla.

5.4.2 Nuoret tarvitsevat vapaa-ajanviettopaikkoja

Koska opinnäytetyömme tilaajana toimii nuorten vapaa-ajan sektorilla vaikuttava nuorisotoimintaa järjestävä yhdistys, oli tärkeää saada tietää, miten ja missä nuoret viettävät vapaa-aikaansa ja kokevatko nuoret, että heille on tarjolla riittävästi ja heidän toiveitaan vastaavasti palveluita. Tätä on lähdetty kysymään kuuden kysymyksen avulla. Kysymyksien avulla halutaan selvittää nuorten kokemuksia Savonlinnan vapaa-ajanvietto mahdollisuuksista ja onko niitä riittävästi, nuorisotoiminnan tarjoamien palveluiden riittävydestä ja siitä millaista nuorisotoimintaa Savonlinnassa pitäisi nuorten mielestä olla.

Määtä ja Tolosen (2011, 6) mukaan nuorten vapaa-ajan asioiden katsotaan kuuluvan vapaa-ajalla kunnallisista palveluista nuoriso-, kulttuuri- ja kirjastotoimen tai kunnan jollain toisella tavalla tukeman järjestötoiminnan piiriin. Nuorille vapaa-aikaan liittyvät mielikuvat ovat pääosin myönteisiä. Vapaa-aika merkitsee nuorille vapautta, omaa aikaa, itse valittua tekemistä, seuraa sekä virkistymistä koulusta. Tämän päivän hektisessä elämänrytmisissä vapaa-aika voidaankin nähdä irrottautumisena kiireestä ja pakosta. Nykynuoret mieltävät vapaa-ajan eritavalla kuin ennen. Heille vapaa-aika merkitsee koulun ulkopuolelle jäävää tilaa ja aikaa. Vapaa-ajalta odotetaan nykyaikana paljon. Erityisesti johtuen kenties kaikkien ikäpolvien hektisestä elämäntyylistä halutaan vapaa-ajalla viettää aikaa perheen ja ystävien kanssa sekä harrastaa itselle mielekkäitä asioita. Vapaa-ajasta voi myös valitettavasti tulla koulumaailman ”suorittamisen” jatkoapaikka, valitsemalla vapaa-ajan tekemistä niin, että sen ajatellaan vain hyödyttävän itseään esim. jatko-opintoihin pyrkiessä. (Määttä & Tolonen 2011, 5.)

Nuorten kokemuksia vapaa-ajan vietto mahdollisuuksista kysyttiin ennakkoon asetettujen vaihtoehtojen kautta, joita nuoret arvioivat asteikolla erinomainen – hyvä – kohtalainen – välttävä – huono – en osaa sanoa.

KAAVIO 5. Miten koet seuraavat asiat

Nuorien mielipiteet ovat hyvin jakaantuneet. Osan mielestä vapaa-ajan vietto mahdollisuudet ovat jopa erinomaiset ja toiset kokevat, että vapaa-ajanvietto mahdollisuuksia on vain kohtalaisesti. Eniten erinomaiseksi ”listatuiksi” vapaa-ajan viettomahdollisuuksiksi kannatusta sai mahdollisuus viettää aikaa kavereiden kanssa (48,3 %) sekä mahdollisuus luonnosta nauttimiseen (40 %). Vapaa-ajanviettopalveluiden läheisyydestä kysyttäessä nuorista 19,3 % piti niitä erinomaisina ja 7,0 % ilmoitti niiden olevan huonot. Tähän vaikuttaa tietenkin osaltaan se, missä päin Savonlinnaan nuori asuu ja mitä palveluita nuori on omassa vastauksessaan ajatellut. Savonlinna on tunnettu Oopperajuhlistaan ja sitä pidetään kulttuurikaupunkina. Kuitenkin nuorilta kysyttäessä mielipidettä kulttuuriharras-

tamiseen 36,7 % piti sen harrastamismahdollisuutta kohtalaisena ja 5 % piti harrastamismahdollisuutta huonona.

Vapaa-ajanviettopaikkojen riittävyys

Kysyimme nuorilta onko heidän mielestään Savonlinnassa tarpeeksi vapaa-ajanviettopaikkoja. Nuorista 65 % ilmoitti, ettei vapaa-ajanviettopaikkoja ole tarpeeksi ja vain 35 % mielestä vapaa-ajanviettopaikkoja on tarpeeksi. Halusimme nuorten perustele-
van tämän vastauksen avoimen kysymyksen avulla, jonka tulokset analysointiin sisällön-
analyysin avulla. Avoimeen kysymykseen vastasi 54 nuorta.

Vastauksista ilmenee, että puolet nuorista (50 %) ei ole tyytyväisiä tämän hetkisiin vapaa-
ajan vietto mahdollisuuksiin tai tiloihin. He kokevat, että tiloja / paikkoja ei ole, joissa
voisi porukalla viettää rauhassa aikaa. Palautetta on annettu myös keskusta painotteisesta
toiminnasta, jolloin kaupungin laitamilla ei ole tarpeeksi paikkoja nuorille. Joillekin vas-
taajista paikat ovat liian kaukana ja niihin on haastavampaa päästä. Joidenkin vastaajien
mielestä vapaa-ajan vietto paikkoja on liian vähän eikä niitä ole tarpeeksi keskustan ulko-
puolella.

*”Paikkoja jossa voi temppuilla ja leikkiä mopolla ja kevytmoottoripyö-
rällä!!!Vapaasti!! ”*

*”Mielestäni nuorille täytyisi olla enemmän vapaa-ajan viettopaikkoja
ettei joka paikasta aina hädettäisi pois vaikka voihan se meidän käy-
töksestäkin johtua. Myö nuoret ollaa nuorii”*

Perusteluissa nousi esille, että nuoret toivovat paikkoja missä voisivat viettää aikaa poru-
kalla ja jossa voisi keskustella. Nuoret toivoivat erilaisia kahviloita / kahvilatiloja, jotka
olisivat nuorille tarkoitettuja ja jossa voisi olla, ilman että hädetään pois. Vapaa-
ajanviettopaikkoja toivottiin enemmän ympäri Savonlinnaa ja niihin monipuolisuutta.
Nuoret ehdottivat nuorisokahviloita ja nuorisotiloja sekä lisää laadukkaita halleja että
mahdollisuutta ulkotiloihin, joissa voisi esim. ajella mopolla. Nuoret toivoivat myös

enemmän kulttuurisia tapahtumia nuorille kuten musikaaliesityksiä ja erilaisia tapahtumia. Myös laadukkaampia rantoja ja pieniä kaupunkeja toivottiin lisää.

*”En yleensä ole vapaa-ajallani kaupungilla (paitsi kun käyn harkois-
sa) mutta tiedän että on paikkoja jossa voi viettää aikaa kavereiden
kanssa”*

”En vetelehti pitkin kaupunkia, joten mielestäni aivan tarpeeksi”

*”Esimerkiksi nuorisotalo posse on erinomainen paikka, jossa porukkaa
käy liian vähän.”*

22,2 % vastaajista perusteli olevansa tyytyväinen nykyisiin vapaa-ajanviettopaikkoihin. Vastauksissa nousi esille nuorten kokevan löytävänsä aina sopivan paikan, missä viettää aikaa kavereiden kanssa. Osa myös koki, ettei paikkoja tarvitse olla edes niin montaa. Osa vastaajista kertoi tietävänsä paikoista, kuten nuorisotalo Possesta, mutta eivät vietä aikaa kaupungilla, jotta käyttäisivät vapaa-ajanviettopaikkoja. Nuorisotalo Posse sai positiivista palautetta olemassa olostaan, mutta vastaajat totesivat myös, etteivät nuoret käytä tiloja mahdollisen oman laiskuuden takia, tai muitakaan mahdollisia järjestettyjä tapahtumia, kuten seurakunnan nuorten iltoja. Nuorilta myös kysyttiin, missä he viettävät vapaa-aikaansa rastittamalla annetuista vaihtoehdoista kaikki heidän vapaa-ajanviettopaikkoihin sopivat paikat.

Taulukko 12. Nuorten vapaa-ajanvietto paikkoja

Missä nuoret viettävät vapaa-aikaansa (N=61)		%
Abc-liikenneasema	10	4,3 %
Harrastuksissa	32	13,6 %
Kotona	56	23,8 %
Nuorisotalo	8	3,4 %
Ostoskeskus	15	6,4 %
Parkkihallissa	4	1,7 %
Kauppojen/markettien tiloissa	19	8,1 %
Koululla	12	5,1 %
Puistoissa	18	7,7 %
Seurakunnalla	9	3,8 %
Ystävien luona	48	20,4 %
Muu	4	1,7 %
Kaikki yhteensä	235	100,0 %

Suosituimmat paikat, joissa nuoret viettää vapaa-aikaansa on oma koti (23,8 %) tai ystävien luona (20,4 %). Harrastuksissa vastanneista 13,6 % viettää aikaa. Nuorisotalolla vastaajista ilmoitti viettävänsä aikaa 6,4 %. Muu vastauksen antoi 1,7 % ja ilmoittivat muiksi vapaa-ajanviettopaikoikseen jäähallin, kaikkiällä tai eivät osanneet määrittää tiettyä paikkaa. Vastauksista voidaan todeta, että nuoret viettävät vapaa-aikaansa yleensä jonkun kotona. Kuitenkin nuoret toivovat paikkoja, joissa viettää vapaa-aikaa, mutta samalla ilmaisivat oman laiskuutensa liikkua vapaa-ajanviettopaikkoihin. Savonlinnassa nuorten vanhemmat ovat vaatineetkin nuorille vapaa-ajanviettopaikkaa kaupungin läntiseen osaan (Hänninen 2014). Myös nuorille järjestettiin asiasta kuulemistilaisuus 2014 vuoden lopussa Savonlinnan Seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry:n toimesta. Nuoret yhtyivät vanhempien toiveeseen saada nuorille oma ”hengailu” paikka omalle asuinalueelleen. Nämä nuorten vastaukset tukevat tätä toivetta, sillä nuoret eivät ilmeisesti ole halukkaista liikkumaan pitkiä matkoja viettämään vapaa-aikaansa, vaan lähipalveluita kaivataan.

5.4.3 Nuorten ajatuksia nuorisotoiminnasta ja vaikuttamisesta

Nuorisotoiminta on suunnattu juuri tämän kyselyn ikäluokan nuorille. Siksi koimme, että on oleellista kysyä suoria kysymyksiä nuorisotoiminnan sisällöistä ja antaa nuorten

kertoa avoimen vastauksen kautta, millaista nuorisotoiminnan heidän mielestään Savonlinnassa tulisi olla. Vaihtoehtoina oli arvioida artisti/bändikeikkojen riittävyttä, askartelukerhojen riittävyttä, diskojen riittävyttä, leirien riittävyttä, liikuntakerhojen riittävyttä, muiden nuorisotapahtumien riittävyttä, nuorisotilojen riittävyttä ja retkien riittävyttä. Nuorisotoiminnan sisältöä arvioitaessa, nuorista vain 36 oli vastannut tähän kysymykseen. Vastausmäärä tuntuu pieneltä, sillä vastausvaihtoehtoina oli kyllä – ei – en osaa sanoa – en käytä -vaihtoehto, jolla ajattelimme niiden, jotka eivät ole nuorisotoimintaan osallistuneet, ”kuittaavan” vastaamisen.

TAULUKKO 13. Nuorisotoiminnan sisällön riittävydestä

	Ei	En käytä	En osaa sanoa	Kyllä
...artisti/bändikeikkoja	58,3 %	30,6 %	8,3 %	2,8 %
..askartelukerhoja	25,0 %	52,8 %	11,1 %	11,1 %
...diskoja	50,0 %	47,2 %	2,8 %	0,0 %
...leirejä	30,6 %	50,0 %	8,3 %	11,1 %
...liikuntakerhoja	22,2 %	47,2 %	11,1 %	19,4 %
...muita nuorisotapahtumia	44,4 %	41,7 %	8,3 %	5,6 %
...nuorisotiloja	36,1 %	38,9 %	2,8 %	22,2 %
...retkiä	38,9 %	50,0 %	8,3 %	2,8 %

Näistä 36 vastaajasta todella harva käyttää nuorisotoiminnan palveluita. Eniten ei - vastauksia väittämistä sai artisti/ bändikeikkojen riittävyys 58,3 %, diskojen riittävyys (50 %) että muiden nuorisotapahtumien riittävyys (44,4 %). Riittävästi tarjontaa katsottiin olevan nuorisotilojen määrässä (22,2 %), liikuntakerhojen määrässä (19,4 %), leirien (11,1 %) sekä askartelukerhojen (11,1 %) riittävydessä. Se kenen järjestämää nuorisotoimintaa tällä kysymyksellä arvioitiin, ei tule esiin. Tämä kysymys ei kohdistunut pelkästään Savonlinnan seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry:n tuottamiin nuorisopalveluihin, vaan yleisesti kaikkiin nuorisotoimintaan järjestäviin tahoihin ja me emme voi tietää, mitä niistä nuori on arvioinut vai onko nuori ajatellut kaikkea tarjontaa kokonaisuutena.

Nuoret saivat avoimessa kysymyksessä kertoa omin sanoin, millaista nuorisotoimintaa he haluaisivat Savonlinnassa olevan. Tähän avoimeen kysymykseen saimme 13 vastausta,

mistä ei voida vetää yleisiä johtopäätöksiä siitä, mitä Savonlinnalaiset nuorisotoiminnalta toivovat.

”En tiedä edes mitä nuorisotoimintaa on jo, joten en voi mitenkään tietää mitä lisää nuorisotoimintaa pitäisi olla.”

”Olisi kiva jos kyseltäisiin millaisia artisteja nuoret haluaisivat nähdä...”

Vastauksista ilmeni, että nuoret toivoivat nuorisotoimintaan enemmän artisteja ja päih-teettömiä tapahtumia nuorille. Vastajaat toivat myös esille, etteivät käy missään kovin-kaan usein, joten eivät ole osanneet kertoa millaista toimintaa voisi olla. Myös käsitteen ”nuorisotoiminta” ymmärtäminen on ollut haasteellista. Kysymykseen saadut vastaukset ovat olleet vähäisiä, joka on voinut johtua siitä, etteivät nuoret ole ymmärtäneet kysymys-tä. Kenties kysymyksen asettelu olisi tullut tehdä nuorille helpommin ymmärrettäväksi, jotta vastauksia olisi saatu enemmän. Kuitenkin nämä vastaukset osoittavat, että nuorille ei ole tarkkaa tietoa, mitä nuorisotoiminta on ja kuka sitä järjestää. Nuoret toivoivat, että järjestettäisiin päih-teettömiä tapahtumia ja diskoja, mutta samassa yhteydessä toteavat etteivät tiedä nuorisotoiminnasta.

Nuorten vaikuttamismahdollisuuksia

Nuorten hyvinvoinnissa painotetaan kuulluksi tulemisen tunteen merkitystä (Nuorten Ete-lä-Savo 2007, 14). Alavaikon (2014, 82) mielestä osallisuuteen kuuluu mahdollisuus il-maista mielipiteensä ja vaikuttaa itseään koskeviin suunnitelmiin, päätöksiin, ratkaisuihin ja toimenpiteisiin. Alavaikon mukaan ”vaikuttaminen ei ole mahdollista, jos ei pääse mu-kaan asioiden käsittelyyn eikä saa niistä tietoa.” Nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi on siis tärkeää, että nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin ja valintoihin. Nuorten kotiseudulle kiinnittymiseen vaikuttaa nuorten kokema tunne osal-lisuudesta. (Nuorten Etelä-Savo 2007, 14.)

Kysyimme nuorilta miten he kokevat pystyvänsä vaikuttamaan luokkansa -, koulunsa - ja kotikuntansa ilmapiiriin, sekä kuinka he kokevat pystyvänsä vaikuttamaan nuorten asioi-hin ja asuinalueensa asioihin. Lisäksi halusimme tietää kokevatko nuoret pystyvänsä vai-

kuttamaan omissa harrastuksissaan. Tätä nuorten tuli arvioida asteikolla erittäin paljon – melko paljon – jonkin verran – melko vähän – erittäin vähän- en lainkaan – en osaa sanoa. Tähän kysymykseen vastasi 64 nuorta.

Kotikunnan ilmapiirin vastanneista nuorista 55,9 % koki, ettei pysty lainkaan tai vain melko vähän vaikuttamaan kotikunnan ilmapiiriin. Myöskään asuinalueensa asioihin vaikuttamiseen nuorista 50,1 % koki, ettei pysty lainkaan tai vain melko vähän. Kun kysyttiin yleisesti, pystyvätkö nuoret vaikuttamaan nuorten asioihin, 35,5 % vastaajista oli sitä mieltä, etteivät he voi vaikuttaa nuorten asioihin, kuin erittäin vähän tai melko vähän. Kouluympäristöön ja luokkakohtaisesti nuoret kokivat saavansa enemmän vaikuttamismahdollisuuksia. Koulun ilmapiiriin nuorista 13,6 % koki, että voi vaikuttaa koulunsa ilmapiiriin erittäin paljon tai melko paljon. Luokkansa ilmapiiriin taas 40,7 % vastaajista koki voivansa vaikuttaa erittäin paljon tai melko paljon. Myös omassa harrastuspiirissä vastaajista 40,5 % koki voivansa vaikuttaa.

Mitä pienemmästä porukasta tai yhteisöstä on siis kyse, sitä paremmin nuoret kokevat voivansa asioihin vaikuttaa. Vaikka Savonlinnaan on perustettu vuonna 2014 nuorisovaltuusto, ei nuoret silti koe, että heidän äänensä pääsisi kuuluviin. Etelä-Savon nuorisopoliittisessa toimenpideohjelmassa 2008–2012 (2007, 15) onkin nostettu esiin, että nuoriin tulisi suhtautua positiivisesti ja heihin tulisi uskoa ja heidän mielipiteillään tulee olla oikeasti merkitystä. Nuorille on siis tärkeää saada kokemus kuulluksi tulemisesta ja arvostuksesta. Helven (2009, 43) mukaan nuoret eivät näyttäisi luottavan vaikuttamisen perinteisiin keinoihin, jolloin nuorten tulisi saada mahdollisuus esittää anonyymisti omia ideoitaan ja ehdotuksiaan esimerkiksi kuntien nettisivuilla ja päättäjien tulisi tarkastella ja ottaa huomioon ne päätöksen teossa. Nuoret olisi saatava mukaan myös kuntien kehittämishankkeisiin ja vähintään niihin, jotka koskevat nuorten asioita. (Helve 2009, 43.)

5.4.4 Onnellisuuden monet kasvot

Kyselyn viimeisimpinä kysymyksinä olivat avoimet kysymykset, joihin vastaajat saivat kertoa asioita, mitkä tekevät heidät onnellisiksi ja onnettomiksi. Onnellisuus kysymykseen vastasi 56 nuorta. Onnellisuus yhdistetään subjektiiviseen hyvinvointiin ja keskeisimmäksi käsitteeksi onnellisuustutkimuksissa on noussut subjektiivinen kokemus tyyty-

väisyydestä elämään (Hjerppe 2011, 229). Onnellisuus ei ole Ojasen (2011, 241) mukaan yksiselitteinen käsite vaan se voidaan ymmärtää kokonaisvaltaisena arviona elämästä. Psykologiassa onnellisuus jaetaan kolmeen tasoon, jossa ensimmäisellä tasolla on sen hetkiset ilon ja mielihyvän tunteet, jotka eivät ole pysyviä vaan herkästi vaihtelevia. Toisella tasolla onnellisuuskäsitykseen liittyvät pysyvämmät tuntemukset hyvinvoinnista ja tarpeiden tyydytyksestä, jolloin ihminen tiedostetusti punnitsee elämänsä iloja ja suruja ja muodostaa niistä oman onnellisuusasteensa. Taso kolme on laaja-alaisempi, elämän laadua kuvaava tila, jossa etsitään ”hyvää elämää” ja se on luonteeltaan dynaaminen ja toimintaa sisältävä. (Hjerppe 2011, 222–223.) Hjerpen (2011, 225–226) mukaan onnellisuuden tunteeseen voidaan vaikuttaa sosiaalisella ympäristöllä, mutta ihmisen on kehitettävä myös myönteistä elämänasennettä ja ajattelutapaa, sillä on havaittu, että onnellisuus liittyy vahvasti ihmisen persoonallisuuden piirteisiin.

”Onnelliseksi minut tällä hetkellä tekee se, että tiedän ympärilläni olevan minua rakastavia, välittäviä ja kannustavia ihmisiä.”

51,8 % vastaajista oli sitä mieltä, että perhe ja vanhemmat tekevät heidät onnellisiksi. Vastauksissa nousi esille myös kodin ja hyvän lapsuuden merkitys sekä vastaajien kokemus siitä, että heidän elämässään ja ympärillään on ihmisiä jotka välittävät heistä ja kannustavat heitä. Myös poika- ja tyttöystävillä vastaajat kokivat olevan onnelliseksi tekemiä vaikutteita. 73,2 % nosti kavereiden ja ystävien merkityksen onnellisuuteen esille. Onnistumisen kokemukset ja kehujen saaminen koettiin myös onnellisuutta lisääviksi asioiksi.

39,3 % vastaajasta koki harrastuksilla olevan merkitystä onnelliseksi tekemisessä. Harrastuksiin on tässä vastausten analysoinnissa yhdistetty niin liikunta kuin muunlainen harrastaminen kuten pelikoneella pelaaminen ja internetin käyttö. Suurin osa vastaajista ei kuitenkaan eritellyt harrastamista tarkemmin.

”...se että on mahdollisuus opiskella itselle mieluisa ala.”

”... kohta päättyvä peruskoulu ja mahdollinen hyvä jatko-opiskelupaikka.”

Nuoret kokivat myös hyvällä koulumenestyksellä ja mahdollisuudella opiskella haluamaansa alaa, olevan vaikutusta onnellisuuteen. Vastaajat toivat esille myös yhtenä onnellisuuden vaikuttavista tekijöistä mahdollisuuden tehdä haluamiaan ja itseään kiinnostavia asioita.

”...Suhtautumiseni ympäristööni...”

10,7 % vastaajista nosti esille onnellisuuteen vaikuttavan myös luonto ja ympäristö. Hyvällä säällä on myös vaikutusta onnellisuuden tunteiden kokemiseen. Usealle vastaajalle lemmikit ja eläimet olivat onnelliseksi tekeviä asioita.

”...se kun saa tehdä mistä pitää.”

”Äidin ja sisarusten onnellisuus...”

Nuoret kokivat tärkeiksi myös oman ajan ja hyvän terveyden, musiikin sekä muiden ihmisten ystävällisyyden ja läheisten ihmisten hyvinvoinnin, oman onnellisuuden tausta tekijöiksi. Myös mahdollisuus päästä opiskelemaan ja muuttamaan pois Savonlinnasta koettiin onnelliseksi tekeviksi asioiksi. 7,1 % ei osannut kertoa mikä tekee heidät onnelliseksi tai heillä ei ollut mitään onnelliseksi tekeviä asioita.

Kysymykseen onnettomaksi tekevista asioista vastasi 49 nuorta. Vastauksissa suurimmiksi ja eniten mainituiksi asioiksi, jotka tekevät nuoret onnettomiksi, ovat sosiaalisten suhteiden vaikeudet kuten ystävyys ja sen vähyys, kiusaaminen ja ulkopuolisuuden tunteet olivat myös esillä. Myös nuorten kantama huoli omista ja muiden ongelmista nousi esille. Nuoret kantoivat myös huolta kavereidensa ja ystäviensä käyttäytymisestä. Riidat nousivat vastauksissa myös esille tekijöinä, jotka tekevät nuoria onnettomiksi.

”Huono menestykseni sosiaalisessa elämässäni ja aidon ystävän vajannaisuus.”

”arvosanojen laskeminen pahasti...”

Nuorten vastauksissa nousi esille myös koulu ja sen tuoma stressi, jotka vaikuttavat nuorten onnellisuuden tunteisiin negatiivisesti. Kouluarvosanat ja niiden huonous vaikuttavat myös negatiivisesti nuorten kokemiin tunteisiin. Nuoret kokivat myös pelkoa, väsymystä, kiirettä ja stressiä, jotka tekevät heistä onnettomia.

”Ulkonäkö”

”Pahalla tavalla arvostelu.”

Ulkonäkö ja vastaajien oma minuus nousivat myös esille vastauksissa ja he kokivat kyseisten seikkojen tekevän heistä onnettomia. Nuoret koki epäonnistumisen tunteita sekä kokivat itsensä huonoksi.

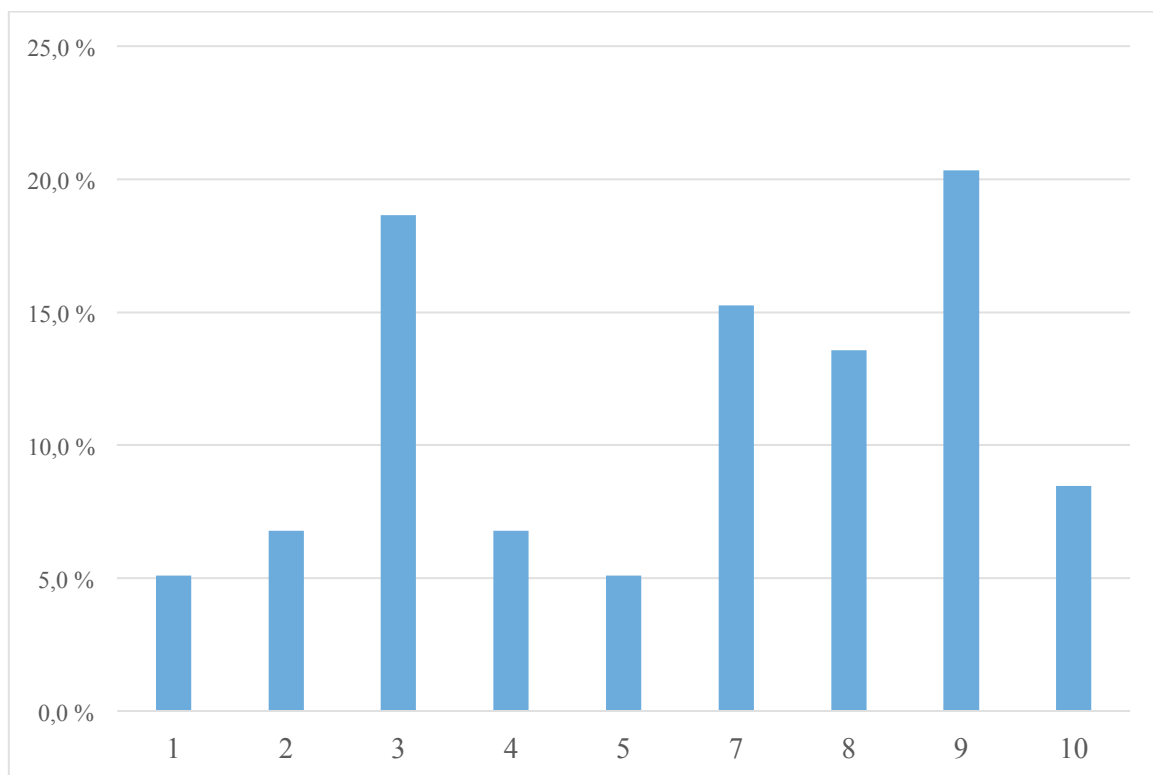
”Savonlinnan tylsyys”

Asuinpaikka Savonlinna nousi myös vastaajien kesken yhdeksi tekijäksi, joka vaikuttaa negatiivisesti nuorten tunteisiin ja tekee heistä onnettomia.

”Kaikki”

Osa vastaajista ei osannut sanoa, mitkä asiat tekevät heistä onnettomia, mutta osa vastaajista oli sitä mieltä, että elämässä kaikki tekee heidät onnettomiksi. Nuoret kokivat tulevansa onnettomiksi myös globaaleista asioista kuten kasvihuoneilmästä, sodista ja ilmastomuutoksista sekä huonosta säästä.

Kyselyn viimeisessä kysymyksessä nuoret arvioivat oman onnellisuutensa vastaushetkellä 1-10 asteikolla. Tähän kysymykseen vastasi 64 nuorta.

KAAVIO 6. Kuinka onnellinen tällä hetkellä olet

Onnellisuuden kokemisessa on ollut suhteellisen suuri hajonta. Onnellisuuden keskiarvoksi vastauksista tuli 6,1. Ehkä tämäkin kysymys näyttää nuorten polarisaation yleisyyttä. Osalla menee hyvin ja osalla todella huonosti.

Ojanen (2011, 234) nostaa esille kuinka meidän kulttuurimme vakuuttaa ihmisille heidän olevan turvassa, ja että ihminen voi itse vaikuttaa onneensa. Ihmisten autonomisuuden lisääntyminen länsimaissa on voimistanut onnen vaatimusta, jolloin Ojanen (2011, 234) onkin kysynyt ”johtaako onnen vaatimus ikuiseen tyytymättömyyteen?”. Koska onnellisuus voidaan arvioida kokonaisvaltaiseksi arvioksi elämästä, on painopiste tällöin elämän laadukkuudessa ja hyvinvoinnissa. Tässä ajatuksessa onnellisuus liittyy toiveikkuuteen, mielekkyyteen, kiitollisuuteen ja mielen tasapainoon. Onnellisuus voidaan tulkita myös tunteeksi, jolloin siinä on mielihyvää, tyytyväisyyttä ja iloa. (Ojanen, 2011, 241.) Nuorelta vaaditaan oman onnellisuuden arvioinnissa sekä menneiden että tulevien tapahtumien arviointia. Tämän lisäksi onnellisuuden arvioinnissa tarvitaan arvostuksiin vaikuttavien tekijöiden ja suhteellisten arvojen arviointia. Arviointiin omasta onnellisuudesta vaikuttaa

myös nuoren sen hetkinen mieliala ja tunnetila. (Martikainen 2006, 32.) Nuorten vastauksista onnellisuudesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä, voidaan huomata kuinka suuri merkitys nuorten sosiaalisilla suhteilla on koettuun onnellisuuteen.

Hyvät perhesuhteet ja läheiset välit vanhempiin vahvistavat nuoren kokemaan onnellisuuden tunnetta ja tätä kautta hyvinvointia. Vastauksista voidaan tulkita, että myös vakailta ja turvallisiksi koetuilla kotioloilla on merkitystä nuorten kokemaan hyvinvointiin. Nuorten vastauksista ilmeni myös kaverisuhteiden merkitys ja se, että nuoret voivat viettää vapaasti aikaa kavereiden ja ystävien kanssa. Nuoruuden ikävaiheeseen kuuluukin, että nuoret siirtyvät enemmän pois perheestään ja muodostavat tärkeitä suhteita muihin nuoriin, joiden kanssa opettelevat toimimaan itsenäisesti osana yhteiskuntaa. Kuitenkin onnettomaksi nuoria tekivät myös nämä ystävyys- ja kaverisuhteet, tai oikeammin kokemus niiden vähyydestä tai olemattomuudesta. Tämä osoittaa sen kuinka tärkeitä kaverisuhteiden olemassaolo on nuorille. Nuoret tarvitsevat kokemuksen ryhmään kuulumisesta ja ystävien vähyyden ja kiusaamiseksi tuleminen vaikuttavat vahvasti nuorten kokemaan omaan hyvinvointiinsa. Vastauksissa ilmeni nuorten kokema itseinho ja epävarmuus, joka on osa identiteetin rakentamista, mutta selvästi nuoret tuntuvat kokevan yhä enemmän epävarmuutta niin itsestään kuin suorituksistaan. Nuoret kantavat vastausten perusteella paljon stressiä koulusuorituksistaan ja muista asioista elämässään, sekä kokevat ulkonäköpainetta. Onnellisuuden arvioiminen on hyvin subjektiivinen kokemus, johon vaikuttavat sen hetkiset tunteet kuin pitkän tähtäimen tavoitteet ja kokemukset elämästä. Onnellisuuteen ja sen arvioimiseen vaikuttavat kuitenkin sekä nuorten oma asenne elämään, että jo opettajien tunteiden ymmärtäminen ja hahmottaminen.

6 POHDINTA

6.1 Keskeiset tulokset

Hyvätkään aineelliset elinolot eivät takaa hyvinvointia. Elinolojen lisäksi hyvinvointi riippuu myös yksilön kyvyistä, mahdollisuuksista ja mieltymyksistä toimia hyvinvointinsa rakentamiseksi. Jos yksilöllä on esimerkiksi ongelmia omassa terveydessään tai perhesuhteissa, voivat ne rajoittaa hyvienkin elinolojen kääntymistä hyvinvoinniksi. Vastavasti taas vaikka yksilö eläisi niukkaakin elämää, mutta terveys ja sosiaaliset suhteet oli-

sivat kunnossa, voi hän kokea voivansa hyvin. Elinolot ovat toisin sanoen siis vain se aineellinen perusta, jonka pohjalta hyvinvointi rakentuu. Aineellisten elinolojen lisäksi hyvinvoinnin rakentumiseen vaikuttavat terveys, sosiaaliset suhteet ja subjektiivinen hyvinvointi (Moisio ym. 2008, 16–17.) Suomalaisten elintason nousu on ollut erittäin voimakasta. Pohjoismainen väestö onkin terveempää ja ihmisten elämänlaatu on keskimäärin korkeampi kuin koskaan ennen. Väestön tyytyväisyys ja onnellisuus eivät kuitenkaan näy nousevan suoraviivaisesti elintason mukana enää sen jälkeen, kun elintaso turvaa perustarpeiden tyydytyksen. Tästä kertoo esimerkiksi se, että suomalaiset ovat yhtä tyytyväisiä elämäänsä kuin 1960-luvulla, huolimatta siitä, että bruttokansantuottemme on kolminkertaistunut (Moisio ym. 2014, 10.)

Vornanen (2010, 53–54) nostaa esille kysymyksen, että lasten ja nuorten hyvinvoinnin tutkimuksissa painotetaan negatiivisia hyvinvoinnin vajeita ja uhkatekijöitä vai nähdäänkö hyvinvointi myönteisten tekijöiden kautta. Tässä opinnäytetyössä halusimme lähteä tutkimaan nuorten hyvinvointia myönteisten tekijöiden kautta, sillä ainaisten negatiivisten asioiden korostaminen ei tuo esiin nuorten hyvinvointia tukevia tekijöitä, joita tällä opinnäytetyöllä halusimme löytää. Uskomme myös, että kyselyyn vastanneiden on ollut mielekkäämpää vastata kyselymme kysymyksiin, koska niiden sävy on ollut hyvin neutraali emmekä ole lähteneet muotoilemaan kysymyksiä ongelmalähtöisiksi, vaan aina kysymyksissä on ollut myös positiivisten asioiden etsimistä.

Tässä opinnäytteessä halusimme saada nuorilta tietoa, miten he kokevat oman hyvinvointinsa ja miten nuorten vapaa-ajan palveluilla voidaan tukea heidän hyvinvointiaan. Opinnäytetyöhömmme saimme aineiston ydin-Savonlinnan kolmen koulun 9.-luokkalaisilta kyselyn avulla, johon nuoret vastasivat oppitunnilla tai Wilma-järjestelmän kautta.

Opinnäytetyömme tulokset kertovat, että nuorten elinolot eivät ole yksin nuorten käsissä. Varsinkin kyselyyn vastanneet nuoret olivat peruskouluikäisiä ja siksi heidän perheensä on vastuussa, että heillä on katto päin päällä ja ruokaa pöydässä. Nuorten omistaman materiaalin maksaa vanhemmat ja vanhemmat ovat ne, jotka ovat päättäneet, missä päin he asuvat ja millaisessa asunnossa. Kuitenkin kyselyssä kysyimme nuorilta heidän elinoloistaan, koska hyvinvointia tutkittaessa yksilön kannalta ei häntä voida erottaa siitä ympäristöstä, jossa hän elää. Elinolo kysymyksillä haettiin enemmän tietoa siitä, miten nuoret

kokevat omat elinolonsa, vaikka eivät niihin olekaan pystyneet paljoa vaikuttamaan. Nuorten vastauksista näkyy, että nuoret ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä elinoloihinsa ja arvostavat ennen kaikkea sitä, että heillä olisi oma huone ja oma rauha aina välillä. Nuoret kokevat tulevansa perheensä kanssa toimeen, ja tiukan paikan tullen perheeltä pystyy pyytämään apua, niin vanhemmilta kuin sisaruksilta, jos sellaisia on. Nuoret kokevat myös omat asuinalueensa turvallisiksi, mutta kokevat, ettei palveluita omalla asuinalueella tai edes keskustassa oikein ole. Se, mitä palveluita on tarjolla, ei ole nuorten mielestä niitä ”oikeita” palveluita joita he tarvitsisivat. Nuorten vastauksista kaiken kaikkiaan huokuu viihtyvyyden puuttuminen Savonlinnassa. Nuoret toivovat kaupunkiin lisää palveluita ja ovatkin niitä mukavasti nimenneet, mutta aika moni palvelu on jo Savonlinnassa olemassa. Tuntuu, etteivät tiedottaminen palveluista ole kohdannut kohdeyleisönsä eli nuorten kanssa. Toki kaikki palvelut, joita nuoret kaupunkiin toivovat eivät ole kunnan järjestämistä vastuulla, vaan esimerkiksi yrittäjiä tulisi aktivoida kysymään nuorilta heidän tarpeistaan ja opetella näkemään nuoret asiakkaina tai ainakin tulevina asiakkaina esimerkiksi kahvilayrittäjille.

Terveys

Vaikka terveys ei olekaan arjen hyvinvointia tutkittaessa pääasiallinen seikka, on terveydentilalla suuri vaikutus siihen, miten ihminen kokee omaa hyvinvointiaan. Nuoret kokiivat oman terveydentilansa pääasiassa hyväksi. Nuorilla koulustressi ja stressi varsinkin jatko-opiskeluihin pääsemisestä tulivat kyselyssä esiin, mikä on täysin ymmärrettävää otettaessa huomioon, että nuoret olivat kyselyyn vastatessaan juuri joutuneet pohtimaan jatko-opintopaikkaa. Mieltä saattoi painaa se, onko mahdollista päästä juuri sinne kaikkein mieluisimpaan oppilaitokseen. Pääsääntöisesti kuitenkin nuoret suhtautuivat tulevaisuuteen positiivisesti ja olivat tyytyväisiä itseensä. Vaikka nuorten hyvinvoinnista päävastuu onkin vanhemmilla, tarjoaa yhteiskunta nuorille monia paikkoja, joissa voi tavata nuoria eriasioissa auttavia ammattilaisia. Kyselyyn vastanneista nuorista alle puolet oli käynyt koko yläasteen aikana juttelemassa jonkun ammattilaisen kanssa. Tämä ei tarkoita etteikö näitä palveluita tulisi tarjota, sillä kyselyyn vastanneiden määrällä, ei saada kokonaiskuvaa siitä, millainen tarve palveluille todellisuudessa on. Tutkimustenkin mukaan, ihmisille kohdennetut hyvinvointikyselyt eivät anna samaa kuvaa kuin kysyttäessä palveluolelta, jossa nähdään nuorten palveluiden ruuhkautuminen. Kyselyn vastauksista

huomataan myös se, että vain yksi ihminen esimerkiksi koulussa nuoria varten ei ole riittävä. Yläkoulunsa aikana kodin ulkopuolista aikuista tavanneista nuorista oli tavannut 2,6 ammattilaista. Tämä kuvaa hyvin sitä, että nykyajan nuorilla on moninaisia ongelmia tai haasteita elämässään ja he hakevat tukea ja apua eri aikuisilta eri asioihin. Vaikka kouluilla käytettävissä olevat ammattilaiset olivatkin eniten käytettyjä nuorten keskuudessa, myös moni muu ammattilainen, joita nuoret voivat kohdata matalalla kynnyksellä, löytyy listasta, muun muassa nuorisotyöntekijä. Onkin tärkeää, että nuorille kerrotaan myös koulun ulkopuolisista palveluista, sillä joskus nuoren on helpompi jutella sellaisen henkilön kanssa, jota ei ole ennen tavannut.

Ympäristön muuttumisen vuoksi yhteiskunnan ja yhteisöjen arvot, arvostukset, toimintamallit ja merkitykset ovat muuttuneet ja muuttuvat jatkuvasti. Nuorilla on suuri tarve päästä keskustelemaan asioista aikuisen kanssa. Nuoret kaipaavat läsnä olevaa aikuista ja kiireetöntä aikaa hänen kanssaan. Elämän hektisyyden ja yhteiskunnassa olevien erilaisien haasteiden vuoksi aikaa ei näytä riittävän kaikkeen. Ajanpuute näkyy niin perheissä, koulussa kuin myös koko nuorten hyvinvoinnista huolehtimaan luodusta auttajaverkostosta. Kaikkein eniten tästä ajanpuutteesta kärsivät lapset ja nuoret (Hamarus & Landén 2014, 182, 189.) Jokaisesta nuorten kanssa työtä tekevästä ammattilaisesta tulee pitää kiinni. Resursseja tarvitaan, jotta nuorille löytyy niitä ihmisiä, joilla on kiireettömästi aikaa kuunnella ja neuvoa nuorta, kun hänellä on huoli jostain asiasta. Jo se, että nuori kohtaa välittävän aikuisen, voi estää elämän menemistä ”väärille raiteille”. Nämä nuorten ja ammattilaisten kohtaamiset ovat niitä kunnan ja valtion tarjoamia toimia nuorten hyvinvoinnin tukemiseen.

Päihteet

Nuorten terveyttä kartoittavissa kysymyksissä otimme esille nuorten päihteiden käytön. Nuorilla päihteiden käyttö liittyy yleensä sosiaalisiin tilanteisiin. Alkoholin käytön ajatellaan helpottavan uusiin ihmisiin tutustumista ja sitä kautta laajentavan nuoren tuttavapiiriä. Tanskalaiset tutkijat Demand ja Østergaard (2007) ovatkin pohtineet alkoholin merkitystä nuorten juhlinnassa. Heidän mielestään tällaisen kollektiivisen päihtymisen funktio on siinä, että sen avulla muutetaan vanhempien määrittelemä olohuone nuorten omaksi juhlatilaksi, jossa päteivät arjesta poikkeavat sosiaaliset säännöt (Aaltonen ym. 2011, 46.)

Kyselyyn vastanneiden nuorten päihteiden käyttö ei noussut mitenkään poikkeavan suu- reksi. Toki huolta herätti nuorten positiivinen suhtautuminen muun muassa kannabikseen, jonka osoitti se, että nuorista 6,7 % ilmoitti voivansa sitä kokeilla. Toki tämä asenne muu- tos sallivampaan suuntaan päihteissä on näkynyt nuorten kanssa työskennellessä, eikä vastaus siksi meitä yllättänyt. Tämä on kuitenkin juuri se, mihin ennalta ehkäisevää työtä tarvittaisiin. Nämä nuoret eivät ole vielä esimerkiksi kannabista kokeilleet ja tämän ko- keilun, ei ehkä estämiseen, mutta ainakin sen siirtämiseen myöhempään ajankohtaan, voitaisiin juuri puuttua ennaltaehkäisevällä työllä.

Vapaa-aika

Arjen käsite käsittää hyvinvointitutkimuksessa Rajjaksen (2008,30) mukaan kodin ja va- paa-ajan. Nuorille vapaa-ajan viettäminen on tärkeää ja merkityksellistä muun muassa sosiaalisten suhteiden luomisessa, oman identiteetin kehittämisessä sekä aikuistumisessa ja vanhemmista irrottautumisen prosessissa. Vapaa-ajalla ja harrastuksissa nuoret kokevat onnistumisia ja epäonnistumisia sekä oppivat löytämään omia vahvuuksiaan ja tulemaan toimeen erilaisten ihmisten kanssa (Helve 2009, 36). Nuorille vapaa-aika on tärkeää, jol- loin voi rentoutua ja viettää aikaa kavereiden kanssa. Suurin osa nuorista on kertonut har- rastavansa jotain ja käyttävänsä siihen useita tunteja viikossa. Nuoret ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä vapaa-aikaansa ja kokevat voivansa harrastaa haluamiaan asioita. Kuitenkin perheen taloudellinen tilanne on vaikuttanut osaan nuorten harrastuksista eivätkä kaikki ole voineet harrastaa haluamiaan asioita niiden kalleuden takia. Nuorelta harrastuksen puuttuminen kokonaan, esimerkiksi vain siksi, että se on perheen taloudelle liian kallista, on huolestuttavaa. Nuorten harrastamisen mahdollisuuksissa tulee huomioida myös nuor- ten asuinpaikka, sillä kauempana asuvalla nuorella ei välttämättä ole todellisia mahdolli- suuksia liikkua vapaasti harrastuksiin kuten keskustassa asuvilla nuorilla.

Avoimissa kysymyksissä nuorten vapaa-ajan vietosta nuorten vastaukset vahvistivat sitä, kuinka tärkeitä nuorten kaverisuhteet ovat heille, sillä nuoret viettävät mieluiten aikaa kavereiden kanssa hengailen ja jutellen. Vaikka tämä päämäärätön hengailu näyttäytyisi aikuisten silmissä arveluttavalle, on sillä suuria merkityksiä nuoren sosiaalisten suhteiden sekä toimintakyvyn kehittymiselle ja yhteenkuuluvuuden kokemuksille. Nuorten vastauk-

sista käy ilmi myös, että he kokevat ulkopuolisuuden tunteita ja kiusaamista jonkin verran. Kuitenkin suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, etteivät ole kokeneet vastaavia tilanteita. Vastanneista nuorista kaikilla oli ystäviä yksi tai useampia, ja heidän kanssaan vietetään aikaa lähes päivittäin tai useamman kerran viikossa. Kuitenkaan nämä ystävyys-suhteet eivät suojaa nuoria epämiellyttäviltä kokemuksilta muun muassa ulkopuoliseksi jäämiseltä.

Selvitimme opinnäytetyössämme nuorten ajatuksia myös siitä missä ja miten he viettävät vapaa-aikaansa sekä tarjotaanko Savonlinnassa nuorille tarpeeksi vapaa-ajan palveluita. Nuorille vapaa-aika on vapaata aikaa koulusta ja mahdollisuus viettää aikaa kavereiden kanssa ja tämä on näkynyt myös nuorten vastauksissa. Nuoret ovat kuitenkin kokeneet, ettei Savonlinnassa ole heille tarpeeksi paikkoja, joissa voisivat viettää vapaa-aikaa yhdessä kavereiden kanssa jutellen ja hengailen. Vaikka kaupungilla on vaikea taloudellinen tilanne ja haastava ikärakenne väestön ikääntyessä ja nuorien muuttaessa pois kunnasta, ei meidän tule unohtaa lähipalveluiden merkitystä jokaiselle ikäpolvelle. Nuorisotilojen lakkauttaminen ja keskittäminen ei ole se, mitä kuntalaiset eivätkä varsinkaan nuoret toivo, sillä nuorille kulkeminen keskustaan nuorisotilalle on noussut kynnykseksi, joka tulee esiin vastauksista. Nuoret toivovat myös uusia aktiviteettimahdollisuuksia kuntaan, muun muassa paikkaa, jossa mopoilla voi ajella ja temppuilla luvan kanssa. Suurin osa nuorista toivoi erilaisia kahvilatiloja ja monipuolisempia mahdollisuuksia ympäri Savonlinnaa.

Nuorisotoiminta

Kun selvitimme nuorten ajatuksia ja näkemyksiä nuorisotoimesta, aloimme pohtia onko kysymyksen asettelumme mahdollisesti ollut vaikea sillä vastauksia saimme melko vähän kokonaisuuteen nähden. Vastanneista nuorista lähes puolet ilmoitti, ettei käytä nuorisotoiminnan palveluita. Kuitenkin toivottiin lisää tapahtumia ja muutakin toimintaa nuorille. Nuoret kokivat, ettei heille ole tarpeeksi tarjolla bändikeikkoja tai diskoja, mutta kokivat nuorisotiloja olevan tarpeeksi sekä erilaisia kerhoja olevan riittävästi. Nuorten vähäisistä vastauksista ei voida vetää johtopäätöksiä, jotka koskettaisivat kaikkia savonlinnalaisia nuoria, mutta vastauksista voidaan kuitenkin päätellä, että nuoret kaipaavat enemmän musiikkiin liittyviä tapahtua.

Nuoret toivat kyselyssä esiin omia kokemuksiaan Savonlinnan nuorisotoiminnan palveluiden tarpeisiin vastaamisesta ja riittävydestä. Vastauksista ei kuitenkaan voida vetää johtopäätöksiä siitä, kenen järjestämää nuorisotoimintaa nuoret arvioivat, sillä nuoret toivat itsekkin vastauksissa esiin, etteivät tiedä kuka ja mitä nuorisotoimintaa kunnassa järjestetään. Ymmärrämme tämän, sillä nuoren on vaikea tietää, mikä on Savonlinnan seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry:n (NuTu ry) järjestämää toimintaa ja mikä on esimerkiksi Linnanalan Nuoret ry:n järjestämää toimintaa, koska eihän toimintaa osallistuessa välttämättä tule ”rekisteröityä” sitä, kuka toimintaa organisoii. Myös kysymyksenasettelumme on voinut olla nuorille hankala, sillä kysyimme nimenomaan, millaista kunnan nuorisotoimintaa tulisi olla ja nuoret eivät välttämättä ole ymmärtäneet sitä, että halusimme tietää nimenomaan NuTu ry:n tarjoamien palveluiden kehittämistä. Nuorten vastaukset tuovat kuitenkin esiin sen, että palveluissa on puutteita ja varsinkin niiden markkinoinnissa. Nuoret toivovat järjestettävän diskoja, päihteiden suhteen 0 -toleranssi tapahtumia ja kertovat niiden puutteista. Kuitenkin esimerkiksi NuTu ry on järjestänyt 0-toleranssi tapahtumia lähes joka kevät, joita on myös markkinoitu laajalti. Vaikka toimintaa monipuolistettaisiin, olisi tärkeämpää ensin saada nuoret itse keskustelemaan toiminnoista ja varsinkin siitä, miten heidät saa motivoitua osallistumaan toimintoihin, joita järjestetään. Tapahtumiin osallistuminen on Savonlinnassa nuorten osalta heikkoa, mikä on ristiriidassa taas nuorten toiveiden kanssa.

Vaikuttaminen

Nuorille on tärkeää pystyä vaikuttamaan itseään koskeviin päätöksiin ja saada tunne siitä, että hänen ajatuksensa ovat tärkeitä ja ne otetaan huomioon. Nuoret kuitenkin ovat kokeneet, etteivät he pysty vaikuttamaan kotipaikan, kunnan asioihin tai edes nuorten asioihin suuressa mittakaavassa. Nuoret kokivat kuitenkin pystyvänsä vaikuttamaan pienemmissä ryhmissä asioihinsa. Onkin tärkeää, että kunnallisessa päätöksenteossa sekä muista nuorten asioista päätettäessä, otetaan nuoret mukaan ja kuullaan heidän mielipiteitään. Nuorten kuuleminen ja heidän mahdollisuutensa vaikuttaa asioihin parantaa nuorten kokemaa arvostusta itsestään ja saa heidät tuntemaan itsensä tärkeiksi. Jokainen ihminen kuitenkin haluaa kokea pystyvänsä vaikuttamaan omaa elämäänsä koskevissa asioissa.

Savonlinnassa nuorten vaikuttamisen parantamiseen on jo selkeästi puututtu, kun nuorisovaltuusto saatiin perustettua vuonna 2014. Kuitenkin vastauksista huomaa, että nuoret kokevat pääsevänsä parhaiten vaikuttamaan pienissä ryhmissä. Nuorisotoiminnassakin esimerkiksi talotoimikuntien perustaminen voisi tuoda nuorten mielipiteitä enemmän esiin. Kenties nuoret sitä kautta kokisivat pääsevänsä paremmin vaikuttamaan nuorille suunnattujen toimintojen kehittämiseen ja nuoret aktivoituisivat osallistumaan erilaisiin tapahtumiin, kun nuoret olisivat itse alusta asti niitä suunnittelemassa. Tällä hetkellä nuorisotoiminnan ja nuorten välinen yhteistyö on vielä pinnallista, mutta se on alkanut parantua nuorisovaltuuston kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

6.2 Hyvinvointia tukevat tekijät

Nuorten kokemaan hyvinvointiin vaikuttaa heidän tuntemuksensa onnellisuudesta eikä onnellisuutta voida jättää pois arvioitaessa nuorten hyvinvointia. Savonlinnalaisten nuorten onnen rakentuminen ja siihen vaikuttavia tekijöitä ovat kokonaisvaltaisesti koti ja turvallinen ilmapiiri niin kodissa kuin asuinympäristössä, sekä vanhemmat, jotka ovat aidosti kiinnostuneita nuorten asioista ja tukevat heitä. Onnentunnetta lisäävät koettu turvallisuus ja elämän tasapainoisuus sekä vakaus niin perheessä kuin muissakin sosiaalisissa suhteissa. Onnellisuus koostuu nuorilla monista pienemmistä kokonaisuuksista yhdessä, sekä nuoren sen hetkisistä tunteista ja ajatuksista että kokemuksista. Onnellisuutta vähentävät koettu turvattomuus kotona ja sosiaalisissa suhteissa. Punamäki (2011, 47) on tutkinut lasten turvallisuuden kokemuksia osana hyvinvointia ja hän tuo myös esille vanhempien läsnäolon, yhteisyyssuhteet ja kavereiden merkityksen turvallisuuden kokemisessa sekä hyvinvointia edistävinä tekijöinä. Punamäen (2011, 47) mukaan nämä tekijät edistävät myös lasten tyytyväisyyttä omaan elämään sekä lisäävät heidän onnellisuuttaan.

Nuori oppii kotona ne toimintamallit ja apukeinot, joilla selvitä kohdatessaan epäonnistumisia ja vaikeuksia. Jos kotoa ei nuorelle tule tukea ja apua, voi selviytyminen yhteiskunnassa ja elämässä olla vaikeaa. Vanhempien tarjoamalla taloudellisella ja materiaalisilla resursseilla on merkitystä nuoren kokemaan hyvinvointiin ja onnellisuuteen. Resurssit mahdollistavat nuorelle keinoja toteuttaa itseään ja rakentaa omaa identiteettiään esimerkiksi harrastusten parissa muiden ikätovereiden kanssa. Huono-osaisuus ja ongelmien kasaantuminen on ylisukupolvista ja voi siirtyä vanhemmilta lapsille, jolloin elämässä

selviytymisen lähtökohdat on nuorella haastavammat. Tällöin on tärkeää, että tarvittavia tukipalveluita on nuorelle helposti saatavilla. Nuoren kokema sosiaalinen ulkopuolisuus nakertaa onnellisuuden tunnetta ja voi vaikuttaa pitkällä ajalla syrjäyttävästi nuoren elämään. Onnellisuuden kokemus heijastuu suoraan hyvinvoinnin kokemiseen ja sen oma-kohtaiseen arviointiin.

Nuorten hyvinvointia tukevat ystävyysuhteet ja hyvät suhteet perheeseen. Nuoret viettävät paljon aikaa kavereiden ja ystävien kanssa hengailen, joka tukee nuorten sosiaalisen käyttäytymisen rakentumista sekä rakentaa identiteettiä. Hyvinvointiin ja onnellisuuden kokemiseen voivat ystävyysuhteet ja niiden vähäisyys vaikuttaa negatiivisesti. Nuorille tärkeää on, että he kokevat tulevansa kuulluiksi ja arvostetuiksi. Kiusaaminen ja ulkopuoliseksi jättäminen sosiaalisissa suhteissa vaikuttaa nuoren hyvinvointiin ja onnellisuuteen heikentävästi. Onkin tärkeää, että nuorilla on kannustavia ihmisiä ympärillä, joille he voivat puhua, sekä ystävyysuhteita, jotka lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ehkäisevät syrjäytymistä. Nuorten hyvinvointia tukevat ystävät, perhe, koettu turvallisuus asuinympäristössä ja kotona, onnellisuuden kokemukset sekä mahdollisuus viettää vapaa-aikaa ja toteuttaa itselleen tärkeitä asioita.

Näiden asioiden tukeminen on se, millä pidetään huoli siitä, että nuoret voivat hyvin. Perheiden tukeminen on ensisijaisen tärkeää, sillä vanhempien ja muiden perheenjäsenten hyvinvointi heijastuu myös nuoriin. Hyvän kasvuympäristön varmistaminen onkin yksi keskeisimmistä hyvinvointia tukevista tekijöistä. Myös nuorten ystävyysuhteiden merkitystä ei pidä vähätellä, ja nuorten yhteisen ajan viettämisestä pitää myös osaltaan mahdollistaa tarjoamalla nuorille vapaa-ajanviettopaikkoja ja erilaisia harrastusmahdollisuuksia. Nuorille myös muut sosiaaliset kontaktit ystävien lisäksi ovat tarpeellisia. Nuoruus on kasvamista kohti aikuisuutta ja on monia asioita, joita nuoret siinä vaiheessa elämäänsä miettivät ja kaipaavat välillä apua asioiden käsittelyyn. Nuorten ja vanhempien välillä voi olla laajakin sukupolvien välinen kuilu, jolloin yhtymäkohtien löytäminen nuoren ja vanhempien nuoruudesta voi olla Helven (2009, 42) mukaan vaikeaa. Tämän vuoksi on tärkeää, että nuorille on tarjolla erilaisia matalan kynnyksen palveluita, joita nuoret voivat käyttää tarpeen vaatiessa ja pohtia mieltä askarruttavia asioita yhdessä eri alojen ammattilaisten kanssa. Näin ongelmat eivät pääse paisumaan ylitsepääsemättömän suuriksi ja

nuoren mahdollinen syrjäytymiskiarteeseen päätyminen voidaan ehkäistä. Nuorten kasvun tukeminen onkin se, millä edesautetaan nuorten jaksamista ja hyvinvointia.

6.3 Kolmen kohdan toimenpideohjelma tilaajalle

Opinnäytetyömme tilaaja saa opinnäytetyöstämme kehittämissuhteita toimintansa parantamiseen. Nuorten vastauksista olemme nostaneet esiin, meidän mielestämme kolme tärkeintä seikkaa, joihin tulee entistä enemmän kiinnittää huomiota, jotta nuorisopalvelut vastaisivat yhä paremmin nuorten toiveita ja tarpeita.

1) Markkinointi ja tiedottaminen

Nuorten vastauksista huokuu epätietoisuus Savonlinnan nuorisotoiminnan palveluista. Nuoret eivät tunnu tietävän edes sitä kuka nuorisotoimintaa Savonlinnassa järjestää ja millaista toimintaa olisi tarjolla. Nuoret tuovat vastauksissaan esiin sen, että kaupungissa ei ole tarpeeksi erilaisia toimintoja nuorille ja toivovatkin paljon tapahtumia nuorille sekä tiloja, jossa he voisivat viettää ystäviensä kanssa vapaasti vapaa-aikaa, ilman että heitä tultaisiin häätämään pois. Monet asiat, joita nuoret toivoivat ja toivat esiin, on jo olemassa esimerkiksi tilaajan eli Savonlinnan Seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry:n (NuTu ry) palvelutarjonnassa, mutta nuoret eivät tunne yhdistystä ja sen toimintoja. Onkin tärkeää alkaa panostamaan kohdennettuun markkinointiin nuorille ja ottaa käyttöön kaikki väylät niin sosiaalisesta mediasta kuin ”face to face” markkinoinnista. Markkinointiin tulee panostaa vuosittain, jotta joka vuosi kaikki kohdejoukon nuoret ovat tietoisia siitä, mitä palveluita NuTu ry tarjoaa.

2) Nuorten tarpeisiin vastaaminen

Lähipalveluiden tärkeys nousi kyselyssä esiin vahvasti ja nuoret kokevatkin, että palveluiden keskittäminen keskusta-alueelle ei ole heidän toiveidensa mukaista. Nuorten on hankala päästä kulkemaan vapaa-ajallaan keskustaan, ja he toivoivatkin, että nuorten tilat ja toimintapaikat olisivat tarpeeksi lähellä heidän kotejaan. Savonlinnassa nuorisotiloja Savonlinnan keskustassa yksi ja itäisellä puolella kau-

punkia yksi (Linnalan Nuoret ry:n ylläpitämä). Myös Kerimäen, Punkaharjun ja Savonrannan kaupunginosista löytyy nuorisotilat. Kuitenkin esimerkiksi kaupungin läntisestä osasta nuorisotilat puuttuvat kokonaan. Yhdistyksen on tärkeää pitää ääntä nuorten puolesta ja nuorten kanssa siitä, että nuorten toiveisiin ja tarpeisiin vastataan. Savonlinnan kaupungille tulee viestiä siitä, että nykyiset palvelut eivät ole nuorten mielestä riittäviä ja niitä tulee pyrkiä kehittämään ja pysymään mukana ajan hermolla.

3) *Vaikuttamismahdollisuuksien mahdollistaminen*

Nuorille tulee tarjota erilaisia väyliä päästä vaikuttamaan asioihin. On hienoa, että nuorisovaltuusto on perustettu kaupunkiin ja nuoret voivat sitä kautta tuoda heitä askarruttavia asioita esiin, mutta väyliä tarvitaan useita. NuTu ry:llä on hallitustyöskentelyssä mukana nuorisovaltuuston edustaja ja sitä kautta saadaan nuorten ääni kuuluviin. Nuorisovaltuustosta voisi ottaa yhden sijaan kaksi edustajaa mukaan hallitustyöskentelyyn, jolloin he voisivat rohkeammin yhdessä tuoda asioita esille. Mutta nuorten kuulemista ja aitoa vaikuttamista tulee kehittää. NuTu ry:llä olisi mahdollisuus toimia suunnannäyttäjän roolissa, kun puhutaan nuorten vaikuttamiskanavista. Aktivoimalla esimerkiksi nuorisotilojen käyttäjät kehittämään nuorisotoimintaa ja nuorisotilojen sisältöjä, se voisi tämä toimia esimerkkinä muillekin alueen toimijoille siitä, kuinka nuoria tulisi kuunnella ja hyödyntää heidän näkemyksiään toimintoja suunniteltaessa ja toteuttaessa.

Nuorten kuulemista voitaisiin parantaa myös sillä, että esimerkiksi säännöllisesti tehtäisiin kyselyitä savonlinnalaisille nuorille nuorisotoiminnasta. Näin saataisiin kuulla myös niiden nuorten mielipiteitä, jotka eivät nuorisopalveluita käytä sillä hetkellä. Nuorisopalveluita käyttävien nuorien mielipiteitä voitaisiin kuulla esimerkiksi palautekyselyiden avulla, joita olisi nuorisotiloilla ja esimerkiksi leireillä, jotta nuoret voivat ilmaista omia kokemuksiaan toiminnoista. Näin toimintoja voitaisiin palautteiden perusteella kehittää ja saataisiin tietää, mikä on hyvää ja mikä huonoa. Vastaavia tyytyväisyyskyselyjä kerätään vuosittain toimihenkilöiltä ja työpajoille osallistuvilta henkilöiltä, mutta nuorisotoimintaa osallistuvilta ei ole NuTu ry:n toimesta kerätty palautetta.

Tärkeintä on, että NuTu ry jatkaa nuorisopalveluiden tuottamista ja muistaa, että nuorten vapaa-ajan toiminnoilla saadaan nuoria aktivoitua, tarjotaan heille uusia mahdollisuuksia, sosiaalisia tilanteita ja tiloja hengailta ja olla nuoria. Näillä tuetaan Savonlinnalaisten nuorten hyvinvointia.

6.4 Tutkimuksen luotettavuus ja hyödynnettävyys

Opinnäytetyömme luotettavuutta voidaan tarkastella reliabiliuden ja validiuden käsitteillä. Vilkan (2007, 161) mukaan tutkimuksen validius (pätevyys) tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoituskin mitata. Jos vastaaja ei ole ajatellut, kuten tutkija on olettanut, voivat tulokset vääristyä (Vilka 2007, 161). Tuloksia analysoidessamme olemme huomanneet vastaajien käsittäneen kysymyksemme toisella tavalla kuin ehkä olisimme itse ne ymmärtäneet, jolloin vastaukset ovat tuottaneet toisenlaista tietoa. Myös kysymyksenasettelumme on voinut olla nuorille vaikeasti ymmärrettävä, jolloin vastauksien määrä on ollut pienempi ja se on voinut vaikuttaa tuloksiin.

Vilka (2007, 161) on kirjoittanut, että tutkimuksen luotettavuus eli reliabilius tarkoittaa tulosten tarkkuutta eli mittauksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia ja mittaustulosten toistettavuutta. Vilkan (2007, 161) mukaan Heikkilän (2004) mielestä tutkimus on luotettava aina ajassa ja paikassa. Tutkimustuloksia ei pidä siten yleistää niiden pätevyysalueen ulkopuolelle, kuten toiseen aikaan ja toiseen yhteiskuntaan (Vilka 2007, 161). Vastausprosenttimme on ollut 25.2 %, jonka perusteella voimme todeta, ettemme ole voittaneet kovinkaan suurta joukkoa eikä tuloksia voida tällöin suoraan yleistää koskemaan koko nuorten perusjoukkoa. Kuitenkin vastaukset antavat hyvän kuvan nuorten ajatuksista omasta hyvinvoinnistaan Savonlinnassa, ja mitä he toivovat mm. palveluiden ja tilojen suhteen. Hyvinvoinnin subjektiiviseen tarkasteluun vaikuttavat monet nuoren sillä hetkellä elämässä vaikuttavat tunteet, mielialat ja kokemukset, jolloin myös vastaukset voivat vaihdella riippuen milloin ja missä tutkimus toteutetaan. Subjektiivinen kokemus on aina henkilökohtainen eikä sitä täysin pystytä yleistämään ja koskemaan kaikkia.

Opinnäytetyömme luotettavuutta mielestämme parantaa se, että meillä on työntuloksia katsoessamme kaksi näkökulmaa; toinen meistä katsoo tuloksia toimeksiantajan näkökulmasta, koska työskentelee organisaation alaisuudessa ja on nähnyt läheltä, mitä nuorisotyö Savonlinnassa on, ja toinen meistä antaa ”ulkopuolisen” näkökulman tuloksille, katsomalla asioita eri näkökulmasta ja täysin objektiivisesti, koska hänellä ei ole ennen tätä työtä ollut minkäänlaista kosketuspintaa Savonlinnan nuorisotyöhön.

Olemme käyttäneet kyselylomakkeessa strukturoitujen kysymysten tukena myös vapaa-muotoisia kysymyksiä ja tarkentavia kohtia, joihin nuoret ovat voineet vapaasti kirjoittaa omia mielipiteitään. Tämä vahvistaa opinnäytetyömme luotettavuutta sillä avoimet kysymykset tukevat strukturoituja kysymyksiä ja tuovat niihin syvempää näkökulmaa. Avoimet kysymykset tuovat myös suurempaan nuorten omaa mielipidettä ilmi ja antavat nuorille paremman mahdollisuuden saada oma ääni kuuluviin, jotta annettua tietoa voitaisiin käyttää paremmin Savonlinnan nuorten palveluiden kehittämiseen.

Opinnäytetyömme on vastannut tutkimuksemme tavoitteita ja tulokset kertovat Savonlinnalaisten nuorten arjen hyvinvoinnin rakentumisesta ja mitkä asiat vaikuttavat hyvinvoinnin muodostumiseen. Voimme siis pitää opinnäytetyötämme pätevänä ja tutkimuksessa käytettyjen monipuolisten menetelmien ja tulosten pohjalta voidaan tutkimustuloksia pitää luotettavana.

Opinnäytetyöstämme hyötyvät Savonlinnan Seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry, jonka toimesta olemme tutkimuksemme tehneet. Opinnäytetyömme tuloksia voidaan käyttää hyväksi, kun tarkastellaan Savonlinnan seudun nuorisopalveluita ja pohditaan palveluiden kehittämistä ja parantamista. Opinnäytetyöstämme ilmenee nuorten suora palaute palveluista ja niiden riittämättömyydestä sekä mitä nuoret itse toivoivat. Tämän opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää myös nuorten palveluiden suunnittelussa, ja se antaa tietoa nuorten ajatuksista ja hyvinvoinnin rakentumisesta Savonlinnassa. Opinnäytetyömme tuo nuorten hyvinvoinnin tutkimuksen kentälle lisää tietoa ja vahvistaa sitä, että nuorten hyvinvointia on syytä tutkia enemmän. Nuorten ääntä on saatava enemmän kuuluviin. Opinnäytetyöstämme saa hyvän pohjan tilaajalle jatkotutkimuksia ajatellen. Jatkotutkimuksena voitaisiin tarkastella, mikä motivoi nuoria osallistumaan nuorisotoimintaan. Myös nuorten aktivoiminen ja mukaan ottaminen on tärkeää, sillä nuoret haluavat vaikut-

taa asioihinsa. Nuorilta voisi selvittää tarkemmin heidän vaikuttamisen mahdollisuuksia, ja kuinka jo olemassa olevilla keinoilla nuoret pystyvät vaikuttamaan.

LÄHTEET

Aaltonen, Sanna & Kivijärvi, Antti & Peltola, Marja 2011. Ystävyudet. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen Tarja (toim.) 2011. Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112. Helsinki: Hakapaino

Alavaikko, Mika 2014. Osallisuudella tehokkuutta? Osallisuus, demokratia ja julkisten palveluiden kehittäminen. Teoksessa Zechner, Minna (toim.) 2014. Hyvinvointitieto: kokemuksellista, hallinnollista ja päätöksentekoa tukevaa? Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimuksia 15. Verkkojulkaisu.
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/74697/A15_Zechner_Minna.pdf?sequence=3.

Allianssi 2014. Nuorista Suomessa 2014. PDF - Dokumentti
<http://www.alli.fi/binary/file/-/id/665/fid/3410/>. Viitattu 21.3.2015

Allianssi 2010. Nuorista Suomessa 2010. PDF- Dokumentti
<http://www.alli.fi/binary/file/-/id/665/fid/793/>. Viitattu 29.1.2015

Allardt, Erik 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiön laakapaino.

Angner, Erik 2011. The evolution of eupathics: The historical roots of subjective measures of well-being. *International Journal of Wellbeing*, 1:1, 4–41

Arajärvi, Pentti 2003. Paremmintyhteiskunta. Kunnallisan kehittämissäätiö. Vammala: Vammalan Kirjapaino oy.

Bernelius, Venla & Vaattovaara, Mari 2013. Stadin skidien eriytyvät naapurustot. Teoksessa Reivinen, Jukka & Vähäkylä, Leena (toim.) 2013. Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Ervasti, Heikki & Saari, Juho. 2011. Onnellisuus hyvinvointivaltiossa. Teoksessa Saari, Juho (toim.) 2011. Hyvinvointi suomalaisen yhteiskunnan perusta. Vilna: Gaudeamus Helsinki University Press. Balto Print: Vilna.

Eräranta, Kirsi & Autio, Minna, 2008. Johdanto: Polarisaatio käsitteenä ja empiirisesti koeteltuna tutkimusteesinä. Teoksessa Autio, Minna, Eräranta, Kirsi & Myllyniemi, Sami. Polarisoitua nuoruus? Nuorten elinolot -vuosikirja 2008. Helsinki: Hakapaino oy.

Hamarus, Päivi & Landén, Laila 2014. Syrjäyttääkö systeemi. Teoksessa Hamarus Päivi, & Kanervio Pekka, & Landén Laila, & Pulkkinen Seppo (toim.). 2014. Huuto! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta. Ps-kustannus. Juva: Bookwell Oy.

Heikkilä, Tarja 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Edita Publishing Oy.

Helavirta, Susanna 2011. Lapset hyvinvointitiedon tuottajina. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy, Juvenes Print.

Helve, Helena 2009. ”Kukaan ei kuitenkaan kuuntele” Näkökulmia nuorisokasvatukseen ja kansalaisvaikuttamiseen. Teoksessa Hokkanen, Laura (toim.) 2009. Vaikuttavaa! Nuoret kansalaisvaikuttamisen kentillä. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Tutkimuksia ja raportteja 45. Mikkeli: Kopijyvä Oy.

Hirsjärvi, Sirkka, & Remes, Pirkko, & Sajavaara Paula. 2007. Tutki ja kirjoita. Otavan kirjapaino Oy, Keuruu.

Hjerppe, Reino 2011. Hyvinvointi, hyvä elämä ja onnellisuus. Teoksessa Kontula, Osmo (toim.) 2011. Suomalaisen hyvinvoinnin ja onnellisuuden tulevaisuus. Väestöliitto. Saarijärvi: VL-Markkinointi Oy.

Hohti, Riikka & Karlsson, Liisa 2013. Lasta kannattaa kuunnella. Teoksessa Reivinen, Jukka & Vähäkylä, Leena (toim.) 2013. Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Hämäläinen, Juha. 2010. Nuorisossa Itä-Suomen tulevaisuus. Teoksessa Leinonen Markku (toim.) 2010. Puheenvuoroja nuorten hyvinvoinnista Itä-Suomessa. Mikkeli: Savilahden kirjapaino. Verkkojulkaisu. PDF-dokumentti.
http://juvenia.mamk.fi/singlenewsinfo.asp?id=988&menu_id=75&selected=75&companyId=1&show=2. Ei päivitystietoja. Luettu 25.3.2015.

Hämäläinen, Timo 2009. Yhteiskunnallinen murros ja henkinen hyvinvointi. Sitran selvityksiä 8. PDF- dokumentti.
<https://www.sitra.fi/julkaisut/Selvityksiä-sarja/Selvityksiä8.pdf>. Ei päivitystietoja. Viitattu 21.3. 2015

Hänninen, Jaana 2014. Kellarpeltoon vaaditaan nuorisotilaa. Itä-Savo verkkolehti 21.10.2014. <http://www.ita-savo.fi/uutiset/lahella/kellarpeltoon-vaaditaan-nuorisotilaa-219327?page=1> Päivitetty 21.10.2014. Luettu 4.5.2015

Lehto, Marika 2014. Vain Mikkeli kasvaa – Katso tuoreet tilastot Etelä-Savon väestöstä. Itä-Savo verkkolehti 28.01.2014
<http://www.ita-savo.fi/uutiset/lahella/vain-mikkeli-kasvaa-katso-tuoreet-tilastot-etela-savon-vaestosta-97754> Päivitetty 28.1.2014. Luettu 26.3.2015

Jokinen, Kimmo, Malinen, Kaisa, Pirskanen, Henna, Moilanen, Sanna, Rautakorpi, Sonja, Harju-Veijola, Minna, Notko, Marianne & Kuronen, Marjo 2013. Lapset kertovat perheestä – mitä kuulemme? Teoksessa Reivinen, Jukka & Vähäkylä, Leena (toim.) 2013. Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Kiilakoski, Tomi 2008. Johdanto: Lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa Gretschel Anu & Kiilakoski Tomi (toim.) 2008. Lasten ja nuorten kunta. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 77. Helsinki Hakapaino Oy.

Kananen, Jorma 2008. Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja – sarja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kananen, Jorma 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja – sarja. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy, Juvenes Print.

Komonen, Katja. 2013. Lasten ja nuorten hyvinvointitieto. Teoksessa Penttinen, Pekka, Ronkainen, Jussi. (toim.) 2013. Itä-Suomen nuorisopuntari. Katsaus nuorten hyvinvointiin Itä-Suomen maakunnissa 2010–2012. Mikkelin Ammattikorkeakoulu. Tutkimuksia ja raportteja 81. Mikkeli: Kopijyvä Oy.

Komonen, Katja & Penttinen, Pekka 2013. Itä-Suomen nuorisopuntarin lähtökohdat. Teoksessa Penttinen, Pekka & Ronkainen, Jussi (toim.) 2013. Itä-Suomen nuorisopuntari. Katsaus nuorten hyvinvointiin Itä-Suomen maakunnissa 2010–2012. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Tutkimuksia ja raportteja 81. Mikkeli: Kopiojyvä Oy.

Koste, Asmo (toim.). 2010. Nuorista Suomessa. Suomen nuorisoyhteistyö- Allianssi ry. Newprint.

Kunnat.net. 2015. Kunnan kustannusrakenne. WWW-dokumentti.
<http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tilastot/kustannusrakenne/Sivut/default.aspx#city=740>. Ei päivitystietoja. Luettu 3.4.2015

Kuntalaki 17.3.1995/365. WWW-dokumentti.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950365>. Luettu 14.4.2015.

Laine, Sofia & Gretschel, Anu & Siivonen, Katriina & Hirsjärvi, Irma & Myllyniemi, Sami 2011. Toiminnan motiivit. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen Tarja (toim.) 2011. Annettu, otettu, itse tehty . Nuorten vapaa-aika tänään. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112. Helsinki: Hakapaino

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. WWW-dokumentti.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>. Luettu 14.4.2015.

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012–2015 2012. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:6. WWW-lähde.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/OKM06.pdf?lang=fi>. ei päivitystietoja. Luettu 30.12.2014.

Lagerspetz, Eerik 2011. Hyvinvoinnin filosofia. Teoksessa Saari, Juho (toim.) 2011. Hyvinvointi suomalaisen yhteiskunnan perusta. Vilna: Gaudeamus Helsinki University Press.

Martikainen, Liisa 2006. Suomalaisten nuorten aikuisten elämään tyytyväisyyden monet kasvot. Jyväskylä: Jyväskylän University Printing House.
Mielenterveystalo. Häiriöt ja ongelmat.
https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/tietoa_mielenterveydesta/nuorten_mielenterveysongelmat/Pages/paihdeongelmat.aspx. Ei päivitystietoja. Viitattu 22.4.2015

Moisio, Pasi & Karvonen, Sakari & Simpura, Jussi & Heikkilä, Matti 2008. Johdanto. Teoksessa Moisio, Pasi & Simpura, Jussi & Heikkilä, Matti 2008 . Suomalaisen hyvinvointi 2008. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Moisio Pasi & Karvonen, Sakari & Muuri, Anu & Vaarama, Marja & Kestilä, Laura 2014. Johdanto. Teoksessa Vaarama, Marja & Karvonen, Sakari & Kestilä, Laura & Moisio, Pasi & Muuri Anu (toim.) 2014. Suomalaisen hyvinvointi 2014. Tampere: Juvenes Print- Suomen Yliopistopaino Oy

Myllyniemi, Sami 2008. Tilasto-osio. Teoksessa Autio, Minna, Eräranta, Kirsi & Myllyniemi, Sami. Polarisoituva nuoruus? Nuorten elinolot -vuosikirja 2008. Helsinki: Hakapaino oy.

Myllyniemi, Sami & Berg, Päivi 2013. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Kopiojyvä. PDF-dokumentti.
https://tietoanurista.fi/wpcontent/uploads/2013/08/Nuoria_liikkeell%C3%A4_Julkaisu_Nettiversio_korjattu.pdf Luettu 9.4.2015.

Määttä, Mirja & Tolonen Tarja 2011. Johdanto. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen Tarja (toim.) 2011. Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112. Helsinki: Hakapaino

Niemelä, Pauli. 2010. Hyvinvointipolitiikan teoria. Teoksessa Niemelä, Pauli. (toim.) 2010. Hyvinvointipolitiikka. Helsinki: WSOYpro Oy.

Nivala, Elina. 2006. Kunnan kansalaisena yhteiskunnan kasvatuksellisen ihanteena. Teoksessa. Kurki, Leena & Nivala, Elina. 2006. Hyvä Ihminen ja kunnan kansalainen. Johdatus kansalaisuuden sosiaalipedagogiikkaan. Tampereen yliopistopaino Oy - Juvenes Print. Tampere.

Notkola, Veijo. & Pitkänen, Sari & Tuusa, Matti & Ala-Kauhaluoma Mika., & Harkko, Jaakko & Korkemäki Johanna, & Lehikoinen, Tuula & Lehtoranta Pirjo, & Puumalainen Jouni. Nuorten syrjäytyminen – tietoa, toimintaa ja tuloksia? Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2013.
https://www.eduskunta.fi/FI/tietoeduskunnasta/Documents/trvj_1+2013.pdf#search=nuorten%20syrj%C3%A4ytyminen. Viitattu 3.4.2015

Nuorisolaki 27.1.2006/72. WWW-dokumentti.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>. Luettu 14.4.2015.

Nuorten Etelä-Savo. Etelä-Savon nuorisopoliittinen toimenpideohjelma 2008-2012. Mikeli: Oswald Interkopio Oy. PDF-dokumentti.
https://www.mamk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/mamk/embeds/mamkwwwstrmamkww/14230_20080520102951-1473-844-nuorten_etela_savo_netsti_pdf.pdf. Ei päivitystietoja. Luettu 23.4.2015.

Nuotio, Jaakko. 2010. Nuorten hyvinvointi itää kaduilla ja kauppakeskuksissa. Teoksessa Leinonen Markku (toim.) 2010. Puheenvuoroja nuorten hyvinvoinnista Itä-Suomessa. Mikkeli: Savilahden kirjapaino. Verkkojulkaisu. PDF-dokumentti.
http://juvenia.mamk.fi/singlenewsinfo.asp?id=988&menu_id=75&selected=75&companyId=1&show=2. Ei päivitystietoja. Luettu 25.3.2015.

Ojanen, Markku 2011. Voiko onnen saavuttaa? Teoksessa Kontula, Osmo (toim.) 2011. Suomalaisen hyvinvoinnin ja onnellisuuden tulevaisuus. Väestöliitto. Saarijärvi: VL-Markkinointi Oy.

Pitkonen, Pertti 2014. Raittius kasvava nuorisotrendi - alkoholi ei kiinnosta. WWW- Dokumentti.
http://yle.fi/uutiset/raittius_kasvava_nuorisotrendi__alkoholi_ei_kiinnosta/7655591. Päivitetty 1.12.2014. Luettu 22.4.2015

Penttinen, Pekka 2007. Nuorten oppiminen myöhäismodernissa. Teoksessa Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko 2007. Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 73. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Penttinen, Pekka 2010. Itä-Suomen nuorisopuntari nuorten hyvinvoinnin arvioinnin välineenä. Teoksessa Leinonen Markku (toim.) 2010. Puheenvuoroja nuorten hyvinvoinnista Itä-Suomessa. Mikkeli: Savilahden kirjapaino. Verkkojulkaisu. PDF-dokumentti.
http://juvenia.mamk.fi/singlenewsinfo.asp?id=988&menu_id=75&selected=75&companyId=1&show=2. Ei päivitystietoja. Luettu 8.3.2015.

Penttinen, Pekka 2013. Itä-Suomi nuorten asuinympäristönä. Teoksessa Penttinen, Pekka & Ronkainen, Jussi (toim.) 2013. Itä-Suomen nuorisopuntari. Katsaus nuorten hyvinvointiin Itä-Suomen maakunnissa 2010-2012. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Tutkimuksia ja raportteja 81. Mikkeli: Kopijyvä Oy.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628. WWW-dokumentti.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>. Luettu 14.4.2015.

Perälä, Marja-Leena, Halme, Nina & Kanste, Outi 2013. Johtaminen, palvelut ja lapsiperheiden hyvinvointi. Teoksessa Reivinen, Jukka & Vähäkylä, Leena (toim.) 2013. Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Pulkinen Seppo & Kanervio, Pekka. 2014. Nuorten elämämaailma. Teoksessa Hamarus Päivi, & Kanervio Pekka, & Landén Laila, & Pulkinen Seppo (toim.) 2014. Huuto! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta. Ps-kustannus. Juva: Bookwell Oy.

Punamäki, Marika 2011. Koettu turvallisuus osana lasten hyvinvointia. PDF-dokumentti.
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37887/Punamaki_Marika.pdf?sequence=1. Luettu 16.5.2015.

Pyykkönen, Topias 2012. Yksi käsite, monta merkitystä. Käsitetutkimus 2000-luvun hyvinvointitutkimuksesta. Pro Gradu –tutkielma. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta.

Raijas, Anu 2008. Arjen hyvinvointi ja mahdollisuudet sen mittaamiseen. Työselosteita ja esitelmää 110:2008. Kuluttajatutkimuskeskus.

Raijas, Anu 2011. Arjen hyvinvointi. Teoksessa Saari, Juho (toim.) 2011. Hyvinvointi suomalaisen yhteiskunnan perusta. Vilna: Gaudeamus Helsinki University Press.

Rousu, Sirkka 2009. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta kunnissa. Opas lakisääteisen suunnitelman laadintaan. Osa 1. Suunnitelman valmistelu. LapsiArvi-julkaisuja. Helsinki: Kuntaliitto.

Saastamoinen, Mikko. 2013. Nuoruusiän sosiaaliset verkostot. Luentotalenne. Katsottu 21.11.2013. Viitattu 3.4.2015

Saari, Juho. 2011. Johdanto. Teoksessa Saari, Juho (toim.) 2011. Hyvinvointi suomalaisen yhteiskunnan perusta. Vilna: Gaudeamus Helsinki University Press. Balto print: Vilna.

Salasuo, Mikko. 2007. Atomisoitunut sukupolvi. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 7/2007. PDF- dokumentti.
http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/07_10_31_Tutk_7_Salasuo.pdf.
Viitattu 21.3.2015.

Savonlinnan Seudun Nuorisotoiminnan Tuki ry. 2015. www.nutu.fi. Ei päivitystietoja. Luettu 7.5.2015.

Simpura Jussi & Uusitalo, Hannu. 2011. Hyvinvointi ja sosiaalinen kehitys. Teoksessa Saari, Juho (toim.) 2011. Hyvinvointi suomalaisen yhteiskunnan perusta. Vilna: Gaudeamus Helsinki University Press. Balto print: Vilna.

Stutzer, Alois & Frey, Bruno S. 2010. Resent Advances in the Economics of Individual Subjective Well-Being. Social Research. Summer2010, Vol. 77 Issue 2, p679-714. 36p

Sutinen, Riikka 2010. ”Loistava perhe, mahtavat kaverit ja koulussa menee hyvin!” Lapilaisten nuorten hyvinvoinnin ankkurit. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja C. Työpapereita 53. Rovaniemi: Sevenprint Ltd.

Tapio, Mari & Liikanen, Veli 2013. Nuorten osallistuminen ja vaikuttaminen. Teoksessa Penttinen, Pekka & Ronkainen, Jussi (toim.) 2013. Itä-Suomen nuorisopuntari. Katsaus nuorten hyvinvointiin Itä-Suomen maakunnissa 2010-2012. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Tutkimuksia ja raportteja 81. Mikkeli: Kopijyvä Oy.

Terveystietolaki 30.12.2010/1326. WWW-dokumentti.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>. Luettu 14.4.2015.

Terveystietojen ja hyvinvoinnin laitos 2015. Kouluterveyskysely.
<https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/vaestotutkimukset/kouluterveyskysely>.
Ei päivitystietoja. Luettu 20.4.2015.

Tietoa nuorista 2015. Hyvinvointi- indikaattorit. <https://tietoanuorista.fi/hyvinvointi-indikaattorit/> . Ei päivitystietoja. Luettu 22.3.2015

Tilasto ja indikaattoripankki Sotkanet 2005–2013, 2015.

<http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu/tulossivu?regionCount=1¤tE-vent=getData&sexCount=1&setId=p85c1a784c430d8364a06ebddd14d028791fabb51b53a81&indCount=26&yearCount=3>. Ei päivitystietoja. Luettu 25.3.2015.

Turtiainen, Petra & Hämäläinen, Jukka 2014. Lasten ja nuorten seudullinen hyvinvointiohjelma 2015–2018 ja kuntakohtaiset lisäykset Enonkoski, Savonlinna, Sulkava.

<http://dynasty.savonlinna.fi/kokous/20143162-6-1>. PDF- Dokumentti. Luettu 4.3.2015

Veenhoven, Ruut 2000. The four qualities of life. Ordering Concepts and Measures of the good Life. Journal of Happiness Studies. Mar2000, Vol. 1 Issue 1, p1-39.39p.

Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, Hanna 2007a. Tutki ja kehitä. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, Hanna 2007b. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Violainen, Päivi. 2009. Lasten ja nuorten seudullinen hyvinvointiohjelma ja kuntakohtaiset lisäykset. Enonkoski, Kerimäki, Punkaharju, Savonlinna, Sulkava.

Vornanen, Riitta 2010. Nuorten hyvinvointiin turvallisuuden näkökulmaa. Teoksessa Leinonen Markku (toim.) 2010. Puheenvuoroja nuorten hyvinvoinnista Itä-Suomessa. Mikkeli: Savilahden kirjapaino. Verkkojulkaisu. PDF-dokumentti.

http://juvenia.mamk.fi/singlenewsinfo.asp?id=988&menu_id=75&selected=75&companyId=1&show=2. Ei päivitystietoja. Luettu 8.3.2015.

Kysely savonlinnalaisille 9.luokkalaisille

Hei sinä savonlinnalainen 9.-luokkalainen nuori! Kyselyyn vastaamalla osallistut opinnäytetyömme tekemiseen antamalla tärkeää tietoa kaupunkisi nuorten elinoloista ja vapaa-ajanvietto tavoista.

Kyselyyn vastaaminen on sinulle vapaaehtoista. Kyselyyn vastataan luottamuksellisesti ja nimettömästi.

Jos jokin kyselyn kysymys ei sovi sinuun, jätä kohtaan vastaamatta.

NYT VOIT ALOITTA A KYSELYYN VASTAAMISEN!

TAUSTATIEDOT

1. Sukupuolesi

- Tyttö
- Poika

2. Mihin olet hakenut opiskelemaan ensisijaisesti 9.luokan jälkeen?

- Ammatillinen koulutus
- Lukio koulutus
- 10.luokka
- Valmentava koulutus (esim. ammattistartti)
- Muu:

3. Mikä seuraavista kuvaa perhettäsi parhaiten?

- Asun äidin ja isän kanssa
- Asun äidin, isän ja sisaruksen/sisarusten kanssa
- Asun äidin/isän ja hänen uuden kumppaninsa kanssa
- Asun äidin /isän ja hänen uuden kumppaninsa sekä sisarusten kanssa
- Vanhempani eivät asu yhdessä ja asun toisen vanhempani kanssa
- Vanhempani eivät asu yhdessä ja asun toisen vanhempani ja sisarusteni kanssa
- En asu kummankaan vanhempani kanssa

ELINOLOT

4. Kuinka usein olet tekemisissä...

	Päivittäin	Useamman kerran viikossa	Kerran viikossa	Kerran kuukaudessa	En koskaan
Sukulaisten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Ystävien kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Harrastusporukan kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Naapureiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Perheen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐

5. Miten seuraavat väittämät pitävät paikkansa perheessäsi?

	Samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin erimielistä	en osaa sanoa
Voin pyytää apua vanhemmiltani	☐	☐	☐	☐
Voin pyytää apua sisaruksiltani	☐	☐	☐	☐
Minulla on hyvät välit perheeseeni	☐	☐	☐	☐
Perheeni asettaa minulle rajoja	☐	☐	☐	☐
Perheeni on kiinnostunut asioistani	☐	☐	☐	☐
Kotonani on turvallinen ilmapiiri	☐	☐	☐	☐
Vanhempien rahatilanne huolestuttaa minua	☐	☐	☐	☐
Olen huolissani perheenjäseneni päihteiden käytöstä	☐	☐	☐	☐
Olen huolissani perheenjäseneni väkivaltaisesta käytöksestä	☐	☐	☐	☐
Olen huolissani vanhempieni jaksamisesta	☐	☐	☐	☐
Olen huolissani perheeni yhdessä pysymisestä	☐	☐	☐	☐

Kysely savonlinnalaisille 9. luokkalaisille

6. Kuinka kaukana keskustasta asut?

- 0-4 km
 5-9 km
 10-14 km
 yli 15 km

7. Miten turvallisena koet asuinalueesi?

1 2 3 4 5

Ei lainkaan turvallinen Erittäin turvallinen

8. Viihdyn koska...

	Täysin samaa mieltä	Täysin erimieltä	En osaa sanoa
...Asuinalueellani on hyvät kulkuyhteydet	☐	☐	☐
...Asuinalueellani on hyvät kauppapalvelut	☐	☐	☐
...Asuinalueellani on hyvät ulkoilu/liikuntamahdollisuudet	☐	☐	☐
...Asuinalueeni on rauhallinen	☐	☐	☐
...Kotonani on perheenjäsenet paikalla	☐	☐	☐
...Kotonani saan olla omassa rauhassa	☐	☐	☐
...Kotonani on ystävää/t kylässä	☐	☐	☐
...Kotonani on internet	☐	☐	☐
...Kotonani on viihde-elektroniikkaa	☐	☐	☐
...Kotonani on minulle oma huone	☐	☐	☐
...Kotonani on harrastusvälineitä	☐	☐	☐

9. Kommentteja kysymykseen 8.

Kysely savonlinnalaisille 9. luokkalaisille

10. Kuinka paljon seuraavilla asioilla on merkitystä itsellesi?

	Erittäin paljon	Paljon	Vähän	Ei lainkaan	En osaa sanoa
Kotikuntani tarjoaa riittävästi palveluita nuorille	☐	☐	☐	☐	☐
Kotikuntani tarjoaa turvallisen ja viihtyisän asuinympäristön	☐	☐	☐	☐	☐
Haluaisin tulevaisuudessakin asua täällä	☐	☐	☐	☐	☐
Voisin jäädä opiskelemaan omaan asuinkuntaani	☐	☐	☐	☐	☐
Asuinkuntani on suvaitsevainen kunta erilaisia ihmisiä kohtaan	☐	☐	☐	☐	☐
Ihmiset ovat tyytyväisiä elämiseen asuinkunnassani	☐	☐	☐	☐	☐

TERVEYS

11. Millaisena koet oman terveydentilasi tällä hetkellä?

- Hyvä
 Melko hyvä
 Keskinertainen
 Melko huono
 Huono

12. Kuinka usein olet viimeisen kuukauden aikana tuntenut itsesi...

	Jatkuvasti	Usein	Silloin tällöin	Harvoin	en lainkaan
...stressaantuneeksi	☐	☐	☐	☐	☐
...alakuloiseksi	☐	☐	☐	☐	☐
...yksinäiseksi	☐	☐	☐	☐	☐
...tyytyväiseksi elämääsi	☐	☐	☐	☐	☐
...suhtautunut tulevaisuuteesi toiveikkaasti	☐	☐	☐	☐	☐
...ollut tyytyväinen ulkonäköösi	☐	☐	☐	☐	☐

13. Oletko käynyt yläkoulun aikana juttelemassa kodin ulkopuolisen aikuisen kanssa asioista joihin olet kokenut tarvitsevasi apua?

- Kyllä
 En

Kysely savonlinnalaisille 9. luokkalaisille

14. Kenen kodin ulkopuolisen aikuisen kanssa olet käynyt juttelemassa?

Rastita kaikki joiden luona olet joskus käynyt juttelemassa

- Koulukuraattori
 Koulupsykologi
 Opinto-ohjaaja
 Opettaja
 Terveystenhoitaja
 Nuorisotyöntekijä
 Perhetyöntekijä
 Kriisityöntekijä
 Sosiaalityöntekijä
 Tukihenkilö
 Neuvolan työntekijä
 Päihdetyöntekijä
 Muu:

15. Kuinka usein olet käynyt keskustelemassa kodin ulkopuolisen aikuisen kanssa?

- Joka viikko
 Joka toinen viikko
 Kerran kuukaudessa
 Muutaman kerran vuodessa

16. Pitävätkö seuraavat väittämät kohdallasi paikkansa?

	Kyllä, useamman kerran	Kyllä, satunnaisesti	Kyllä, kerran	En, mutta voisin kokeilla	En, enkä aio kokeilla
Olen käyttänyt alkoholia	☐	☐	☐	☐	☐
Olen tupakoinut	☐	☐	☐	☐	☐
Olen käyttänyt nuuskaa	☐	☐	☐	☐	☐
Olen polttanut kannabista	☐	☐	☐	☐	☐
Olen käyttänyt muita huumeita	☐	☐	☐	☐	☐
Olen käyttänyt lääkkeitä väärin	☐	☐	☐	☐	☐

VAPAA-AIKA**17. Onko sinulla säännöllistä harrastusta?**

- Kyllä, 1 harrastus
 Kyllä, useampi kuin 1
 Ei

Kysely savonlinnalaisille 9. luokkalaisille

18. Kuinka monta tuntia viikossa harrastat?

- 1 tunnin viikossa
- 2-3 tuntia viikossa
- 4-5 tuntia viikossa
- yli 5 tuntia viikossa

19. Onko sinulla mahdollisuus harrastaa sitä mitä haluat?

- Kyllä
- Ei, se on liian kallista
- Ei, se vie liikaa aikaa
- Ei, sitä ei voi harrastaa paikkakunnalla missä asun
- Ei, muusta syystä
- Muu:

20. Kuinka monta ystävää sinulla on?

- Ei yhtään
- 1 ystävä
- 2-3 ystävää
- yli 4 ystävää

21. Mistä olet saanut kavereita?

Valitse kaikki vaihtoehdot, joista olet saanut kavereita

- Koulusta
- Naapurustosta
- Muiden kavereiden kautta
- Harrastuksista
- Internetistä
- Muu:

22. Miten vietätte ystävien kanssa vapaa-aikaa?

Kysely savonlinnalaisille 9. luokkalaisille

25. Missä vietät vapaa-aikaasi?

Rastita kaikki sinua koskevat vaihtoehdot

- Nuorisotalo
 Ostoskeskus
 Abc-liikenneasema
 Harrastuksissa
 Kotona
 Ystävien luona
 Puistoissa
 Parkkihallissa
 Skeittiparkissa
 Kauppojen/markettien tiloissa
 Koululla
 Seurakunnalla
 Muu:

26. Onko paikkakunnallasi tarpeeksi vapaa-ajan viettopaikkoja?

- Kyllä
 Ei

27. Perustele edellisen kysymyksen 26. vastauksesi**28. Onko kuntasi nuorisotoiminnassa riittävästi...**

	Kyllä	Ei	En käytä	En osaa sanoa
...nuorisotiloja	☐	☐	☐	☐
...diskoja	☐	☐	☐	☐
...artisti/bändikeikkoja	☐	☐	☐	☐
...retkiä	☐	☐	☐	☐
...leirejä	☐	☐	☐	☐
...liikuntakerhoja	☐	☐	☐	☐
...askartelukerhoja	☐	☐	☐	☐
... muita nuorisotapahtumia	☐	☐	☐	☐

29. Millaista nuorisotoimintaa kunnassasi tulisi olla?

